

T.C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİMDE KUKLA KULLANMA EĞİLİMLERİNE
YÖNELİK BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DİLBER ÇEŞMECİOĞLU

BURSA

2019

T.C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİMDE KUKLA KULLANMA EĞİLİMLERİNE
YÖNELİK BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DİLBER ÇEŞMECİOĞLU

Dr. Öğr. Üye. Ömür SADIOĞLU

BURSA

2019

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

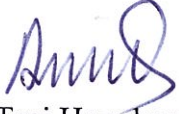
Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Dilber ÇEŞMECİOĞLU

01/11/2019

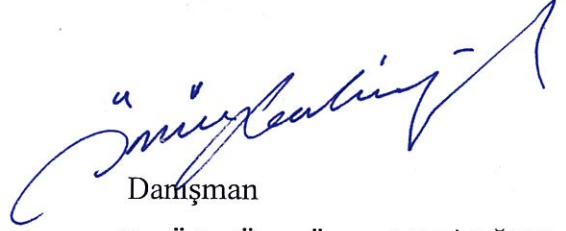
YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerine yönelik bir ölçek geliştirme çalışması” adlı Yüksek Lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Dilber ÇEŞMECİOĞLU

Danışman

Dr. Öğr. Üye. Ömür SADIOĞLU

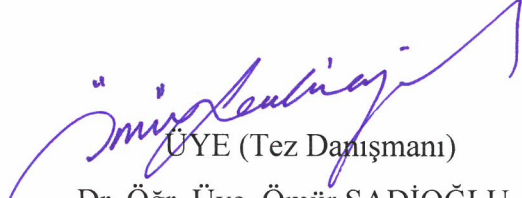

Temel Eğitim ABD Başkanı

Prof. Dr. Handan Asude BAŞAL

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalında 801534005 numaralı Dilber ÇEŞMECİOĞLU' nun hazırladığı “Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimlerine Yönelik bir Ölçek Geliştirme Çalışması” başlıklı yüksek lisans tezi ile ilgili tez savunma sınavı 01/11/2019 Cuma günü ~~11.00.-12.00~~ saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin (~~başarılı/başarısız~~) olduğuna (~~oy birliği/oy çokluğu~~) ile karar verilmiştir.

ÜYE (Tez Danışmanı)
Dr. Öğr. Üye. Ömür SADIOĞLU
Bursa Uludağ Üniversitesi

ÜYE
Dr. Öğr. Üye. Gönül ONUR SEZER
Bursa Uludağ Üniversitesi

ÜYE
Dr. Öğr. Üye. Ömer Faruk TAVŞANLI
İstanbul Aydın Üniversitesi

EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 01.11.2019

Tez Başlığı / Konusu Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimlerine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 112 sayfalık kısmına ilişkin, :17.05.2019.. tarihinde şahsım tarafından .. *Turnitin* adlı intihal tespit programından (*Turnitin*)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 4 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimededen daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Dilber ÇEŞMECİOĞLU
01.11,2019

Adı Soyadı: Dilber ÇEŞMECİOĞLU

Öğrenci No: 801534005

Anabilim Dalı: Temel Eğitim

Programı: Tezli Yüksek Lisans

Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman

Drt. Öğr. Üyesi Ömür SADIOĞLU

* Turnitin programına Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.

Ön Söz

Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimlerine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme çalışmasının her aşamasında bana destek olan, yüksek lisans sürecim boyunca güleryüzü ve şefkatiyle beni cesaretlendiren, sahip olduğu donanım ile gelişimime katkı sağlayan değerli danışmanım sayın Dr. Öğr. Üye. Ömür SADIOĞLU' na sonsuz teşekkür ederim. Onun akademik alandaki azmi, sevgi dolu kalbi, cesareti ve motivasyonu meslek hayatımdaki en büyük yol göstericim olacaktır.

Ölçeğin geliştirilme aşamasında görüşlerine başvurduğum, fikirlerini aldığım bütün uzmanlara ve ölçek için oluşturulan anket sorularını sabırla yanıtlayan tüm sınıf öğretmeni arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans sürecimin başından sonuna dek maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, düşlerime her koşulda inanan ve düşlerimin izinden gitmeme yardımcı olan canım annem Zeliha ÇEŞMECİOĞLU' na ve sevgi dolu aileme sonsuz teşekkür ederim.

Dilber ÇEŞMECİOĞLU

Özet

Yazar	: Dilber Çeşmecioğlu
Üniversite	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı	: Temel Eğitim Anabilim Dalı
Bilim Dalı	: Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: XVII+ 94
Mezuniyet Tarihi	: 01/11/2019
Tez	: Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimlerine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması
Danışman	: Dr. Öğr. Üye. Ömür SADIÖĞLU

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİMDE KUKLA KULLANMA EĞİLİMLERİNE YÖNELİK BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Kuklalar uzun yıllardır eğitim, psikoloji ve tiyatro gibi alanlarda kullanılan çocuk gelişimini destekleyici araçlardır. Eğitimde de kukla kullanımının olumlu sonuçlarına yönelik pek çok kaynak olmasına rağmen kuklalar yaygın olarak kullanılmamaktadır. Eğitimde kukla kullanımının gelişmesi büyük ölçüde öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine ve eğilimlerine bağlıdır. Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin kukla kullanımı eğilimine yönelik bir ölçek geliştirerek onların bu konudaki görüşlerini incelemektir.

Bu amaç doğrultusunda ölçek geliştirme yöntemi izlenerek, kapsam geçerliliği sağlamak için uzman ve öğretmen görüşleri alınarak 50 soruluk bir taslak ölçek hazırlanmıştır. Taslak ölçek, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında MEB'e bağlı ilkokullarda görev yapan 239 sınıf öğretmenine uygulanmıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) sırasında Direct Oblimin döndürme tekniği kullanılmıştır. Maddelerin faktör yükleri incelenmiş, birden fazla faktörde yüklenen maddeler ölçekten sırasıyla çıkarılmıştır. Bu işlemler sonrasında 14 maddelik, dört alt boyutlu bir ölçek oluşturulmuştur. Birinci faktörde, .60 ve üzeri yük değerinde, kukla kullanımının bilişsel gelişime etkisine yönelik dört madde bulunmaktadır. İkinci faktörde, .69 ve üzeri yük değerine sahip dört madde kukla kullanımının sosyal-duyuşsal gelişime etkisi ile ilgilidir. Üçüncü faktörde, .47 ve üzeri yük değerine sahip üç madde kukla kullanımının kinestetik gelişime etkisini ölçmektedir. Dördüncü

faktörde ise .71 ve üzeri yük değerlerine sahip üç madde, kukla kullanımının sınıf yönetimine etkisi ile ilgilidir. Bu üç madde, kukla kullanımına yönelik olumsuz ifadeler taşıdığı için ters kodlanmaktadır. Bilişsel Gelişim, Sosyal-Duyuşsal Gelişim, Kinestetik Gelişim ve Sınıf Yönetimi faktörleri, genel eğilimdeki varyansın %61,52'sini açıklayıcı güce sahiptir. Doğrulamalı Faktör Analizi ile dört faktörlü model test edilmiş ve modelin kabul edilen uyum endekslerine sahip olduğu görülmüştür. Güvenirlilik analizlerine göre ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.79'dur. Analizler sonucunda, 14 maddelik, "Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimleri Ölçeği"nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir. Bu ölçek, eğitimde kukla kullanımında önemli bir değişken olan öğretmenlerin eğilimini incelemek için faydalı olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Sınıf öğretmeni, eğitim, kukla, ölçek geliştirme

Abstract

Author	: Dilber ÇEŞMECİOĞLU
University	: Bursa Uludağ University
Institution	: Institute Of Education Sciences
Field	: Department Of Basic Education
Branch	: Classroom Education
Degree Awarded	: Master
Page Number	: XVII + 94
Degree Date	: 01/11/2019
Thesis	: A Scale Development Study On Elementary School Teachers' Tendency Towards Using Puppets In Education
Supervisor	: Asst. Prof. Dr. Ömür SADIĞLU

A SCALE DEVELOPMENT STUDY ON ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS' TENDENCY TOWARDS USING PUPPETS IN EDUCATION

Puppets are effective tools in child development, which have been used in fields like education, psychology and theatre for many decades. However, contrary to the many researcher which indicate that puppets are highly substantial for children, puppets are not frequently used for educational purposes. The dissemination of puppets in education mostly depends on the awareness and opinions of teachers. The aim of this study is to create a scale which measures the tendency of teachers in using puppets in educational processes and evaluate their opinions about the topic.

This study aims to develop a scale to measure elementary school teachers' tendency to use puppetry in elementary education. By following scale development methodology, initially a pilot scale with 50 items was created after consulting with academicians and teachers. The sample consisted of 239 elementary school teachers who served at schools related to MEB in the academic year of 2018-2019.

Explanatory Factor Analysis (EFA) was conducted by using Direct Oblimin rotation method. Items that were loaded on more than one factor were consequently taken out of the model. The remaining 14 items constituted a scale with four factors. The first factor consisted of four items on cognitive development with factor loadings greater than .60. The second factor had four items

on social-affective development with factor loadings greater than .69. There were three items on kinaesthetic development in the third factor with factor loadings greater than .47. Finally, three items on classroom management was organised within the fourth factor, which had factor loadings greater than .71. These three items were reverse-coded since they were negative statements about puppetry use. Cognitive Development, Social-Affective Development, Kinesthetic Development and Classroom Management factors explained 61.52% of the total variance. This model was tested with Confirmatory Factor Analysis (CFA) which validated the model. Moreover, reliability analysis indicated that the final scale's internal consistency was sufficient with Cronbach alpha level of .79.

The results of this study suggest that the “Elementary School Teachers’ Tendency Towards Use of Puppetry in Education Scale” was a reliable and valid measure. This scale can be instrumental in order to investigate teachers’ tendencies which is a significant factor in puppetry use in education.

Keywords: Elementary school teacher, education, puppet, scale development

İçindekiler

ÖNSÖZ.....	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvi
1.BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sayıtları	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.6. Araştırmanın Tanımları	6
2.BÖLÜM: Literatür	7
2.1.Kuklanın Tarihi	7
2.1.1.Dünyada kuklanın eğitimde kullanılması.....	8
2.1.2.Türkiye’de kuklacılık.....	10
2.2.Kukla ve Kukla Türleri	11
2.2.1.İpli kuklalar.....	12
2.2.2.El kuklaları.....	13
2.2.3.Kaşık kuklalar.....	14
2.2.4.Avuç içi kuklası.....	14
2.2.5.Bandana kuklalar.....	15

2.2.7.Kese kâğıdından kuklalar.	17
2.2.8.Çubuk kuklalar.	18
2.2.9.Gölge kuklalar.	19
2.2.10.Çorap kuklalar.	20
2.2.11.Eldiven kuklalar.	21
2.2.12.Dev kuklalar.	22
2.2.13.Su kuklaları.	23
2.2.14.Beden kuklaları.	24
2.2.15.Yüzük kuklalar.	25
2.2.16.Çomak kuklalar.	26
2.2.17.İskemle kuklası.....	27
2.3.Kukla Kullanımının Çocuk Gelişimine Etkisi	28
2.3.1.Bilişsel gelişim.	29
2.3.2.Yaratıcı Düşünme.....	30
2.3.3.Metabilişsel Düşünme.	30
2.3.4.Duygusal gelişim.....	31
2.3.5.Sosyal gelişim.	31
2.3.6.Kinestetik becerilerin gelişimi.	33
2.3.7. Dilsel Gelişim.....	34
2.3.8.Öz Yönetim Becerileri.	35
2.3.9.Araştırma Becerileri.	35
2.4.Kuklanın Kullanıldığı Alanlar.....	36
2.4.1.Psikoloji.....	36
2.4.2.Drama.	37

2.4.3.Tiyatro.	37
2.4.4.Eğitim.	38
2.4.4.1.Farklı Eğitim Alanlarında Kukla Kullanımı.....	39
2.4.4.2.Eğitimde kukla oyunları.	45
2.4.4.3.Kukla ile İlgili Eğitsel Programlar.	46
2.4.4.4.İlgili Araştırmalar.	50
3.BÖLÜM: Yöntem	56
3.1.Araştırmanın Modeli	56
3.2.Evren ve Örneklem.....	58
3.3.Ölçek geliştirme süreci.....	58
3.3.1.Literatür taraması.	58
3.3.2.Madde yazımı.	59
3.3.3.Ölçeklerin Uygulanması.....	59
3.4.İstatistiksel Analiz.....	59
3.4.1.Geçerlik.	59
3.4.2.Güvenirlilik.....	61
3.4.3.Diğer Analizler.	61
4.BÖLÜM: Bulgular ve Yorum	62
4.1.Güvenirliliğe yönelik bulgular	62
4.2.Geçerliliğe yönelik bulgular.....	66
4.2.1.Açımlayıcı faktör analizi.	66
4.2.2.Doğrulayıcı Faktör Analizi.....	70
4.3.Betimleyici bulgular.....	72

4.4.Sosyodemografik Değişkenlere göre Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Kukla Kullanımına Yönelik Eğilimlerinin İncelenmesi	79
5. BÖLÜM: Tartışma, Sonuç ve Öneriler	90
5.1. Tartışma ve Sonuç	90
5.2.Öneriler.....	94
Kaynakça	95
Araştırma İzni.....	106
Özgeçmiş.....	111

Tablolar Listesi

<i>Tablo</i>		<i>Sayfa</i>
1.	Güvenirlilik analizi	62
2.	Faktör yük değerleri	68
3.	Doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilen uyum indeksleri	70
4.	Ölçeğe yönelik betimleyici bulgular	72
5.	Maddelere yönelik betimleyici bulgular	73
6.	Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş değişkenlerine göre dağılımı	76
7.	Sınıf öğretmenlerinin sınıf düzeyi ve mesleki kıdemlerine göre dağılımı	77
8.	Kukla kullanımının uygun olduğu düşünülen seviyeye yönelik dağılım	78
9.	Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerinin cinsiyete göre incelenmesi	79
10.	Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerinin kurum türüne göre incelenmesi	80
11.	Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerinin yaş grubuna göre incelenmesi	82
12.	Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerinin sınıf düzeyine göre incelenmesi	84
13.	Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerinin mesleki kıdeme göre incelenmesi	86

Şekiller Listesi

Şekil		Sayfa
1	Prag'daki ipli kuklalardan bir görünüm	12
2	El Kuklası.....	13
3	Kaşık Kuklalar	14
4	Avuç içi kukla	15
5	Bandana kukla.....	16
6	Parmak kukla.....	17
7	Kese kâğıdından kuklalar	18
8	Çubuk kuklalar	19
9	Karagöz ve Hacivat	20
10	Çorap kukla	21
11	Eldiven Kukla	22
12	Dev kuklalar	23
13	Vietnam su kuklaları gösterisi.....	24
14	Beden kuklalarının oynadığı tiyatro oyunu.....	25
15	Yüzük kukla grubunda yer alan oobiler	26
16	Çomak kuklalar	27
17	İskemle kuklası	28
18	Oobi kukla ile kalem tutuşundan bir görünüm.....	34

KISALTMALAR LİSTESİ

AFA: Açıklayıcı Faktör Analizi

DFA: Doğrulamalı Faktör Analizi

KMO: Kaiser-Meyer-Olkin

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

UNIMA: Uluslararası Kukla Tiyatroları Birliği (Union International De La Marionette)

1.BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölüm problem durumu, araştırmanın amacı, problem, alt problemler, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar alt başlıklarıyla ele alınacaktır.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda geleneksel eğitim anlayışları yerine bireysel farklılıkların dikkate alındığı, öğrenci merkezli eğitim anlayışı tercih edilmektedir. Yapılandırmacı eğitim anlayışı olarak karşımıza çıkan bu yaklaşımda, öğrencilerin yaparak yaşayarak ve eğlenerek öğrenmeleri önemsenmektedir. Bu durum eğitim programlarına da yansımış ve etkinlik temelli öğrenme süreçlerine yer verilmiştir.

Yapılandırmacılık eğitim anlayışı içinde etkinlik temelli öğrenme araçlarından biri çocukların iç dünyalarını yansıtabildikleri ve hayal güçlerini ortaya çıkarabildikleri oyundur. Çocuklar için oyun oldukça önemli bir kavramdır. Çocuğun toplum kurallarına uygun davranış değişikliklerini edinmesinde ve yaşadığı topluma uyum sağlayabilen bir birey olma sürecinde değerli bir rol oynamaktadır. Oyun, küçük yaş gruplarında duyguların tanınmasına ve gelişmesine destek olur, çocukların kabiliyetlerini ortaya çıkarır, hayal gücünü geliştirir, öğrenme alanlarının gelişimine yardımcı olur. Çocuk dünyasında olumlu hisler yaratan somut nesnelere arasında yer alan kuklalar oyun oluşturmanın metotlarından biridir (Aydoğdu & Ulaş, 2017).

Kuklalar ve oyun eğlenceyi hatırlattığından kukla materyali, oyun temelli öğrenmeyi destekler. Oyun ile öğrenilen bilgiler hafızada daha fazla kalır ve etkili öğrenme gerçekleşmiş olur. Oyunları tasarlamak ve uygulamak çocukların deneyim yoluyla öğrenmelerine yardımcı olur (Gee, 2008). Bu tür etkinliklerde kuklalar da somut bir unsur olarak oyuna katkı sağlayabilir. Aynı zamanda, çocukların seçenek olarak sunulduğunda kukla ve oyuncaklar üstünden karakterler yaratarak oyun oynamayı tercih ettiği gözlemlenmiştir (Korošec, 2012). Tarih boyunca da Vygotsky (1930/1967) yaratıcılık ve hayal gücü kapasitesinin çocukların oyun

oynamasıyla orantılı olduğunu savunmuştur. Piaget (1967) ise oyunu çocukların gelişiminde değişim ve özümseme için bir materyal olarak görmüştür.

Kuklalarla kurulan oyunlar çocukların yaratıcılığını geliştirir. Birbirinden farklı kukla tipleri çocukların hayal kurmalarına yardımcı olur ve onlara düşsel bir dünya sunar. Sınıf öğretmenlerinin derslerinde kukla yapımına yer vermesiyle öğrencilerin düşünme becerileri gelişir. Kuklayla oyun kuran öğrenciler duygularını kolaylıkla ifade edebilir.

Oyunu izleyen öğrencilerde de empati becerisinin geliştiği gözlenir. Oynatılan kuklanın gerçekçi olması çocuğun günlük yaşamındaki oyunlarına yakınlık sağlar (Aksu & Kan, 2018).

Kuklalar, öğrencinin dikkatini çekme ve öğrenciyi derse güdüleme konusunda öğretmene yardımcı, yapılandırmacı eğitim anlayışına uygun etkili bir materyal olarak değerlendirilmektedir. Bu materyal öğrenme alanına eklendiğinde öğrenciler bilgiyi anlamlı olarak edinme fırsatı yakalar. Örneğin; anaokulu öğrencilerinin yeni bilgiler öğrenebilmeleri için kukla kullanımı basit fakat anlamlı bir araç olacaktır. Öğrencilerin yaş düzeyi arttıkça kukla kullanımı tercih edilen öğrenme alanları artar. İlkokul öğrencileri de kuklalardan farklı alanlarda yararlanabilir. Dil becerilerinin gelişiminde, dinleme, okuma, yeni kelimeler edinme konusunda kuklalar destekleyici materyallerdir (Belfiore, 2013).

Çocuk gelişiminde ele alınabilen kukla sanatı değerli bir kültürel mirastır. Kukla ile uğraşan öğrenciler kendi hazırbulunuşlukları, ilgileri ve yeteneklerine göre farklı yönleriyle bu sanattan yararlanabilirler. Kukla, evrensel bir materyal olduğundan bu sanatla ilgilenen öğrencilerin kültürel seviyesi ve bilgi birikimi artar (Oral, 2003).

Eğitimde kuklanın kullanılmasının öğrencilerin akademik, sosyal, duygusal gelişimlerini ve kinestetik becerilerini olumlu yönde desteklediği bu yüzden kukla ile gerçekleştirilecek öğretim faaliyetlerinin etkililiğinin belirlenmesinin ve yaygınlaştırılmasının eğitim açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Alanyazında kuklanın çocukların gelişimine çok yönlü

katkısı olduğuna dair çalışmalar olsa da kuklanın eğitimde kullanılmasının etkilerine dair sınırlı sayıda çalışmalar mevcuttur. Eğitim sürecinde kuklanın etkin olarak kullanılmasını sağlayacak faktörlerden birinin öğretmenler olduğu düşünülmektedir. Yapılan alanyazın taraması sonucunda sınıf öğretmenlerinin kukla materyali hakkında eğilimlerini belirlemeye yönelik bir ölçüm aracına ulaşılamamıştır. Bu nedenle, eğitimde kukla kullanımı hakkında sınıf öğretmenlerinin eğilimlerini tespit edebilmek amacıyla bir ölçüm aracına ihtiyaç duyulmuştur. Yapılan bu ölçek geliştirme çalışmasıyla, öğretmenlerin kukla kullanımına yönelik eğilimleri ölçülecek, bu eğilimlerin hangi faktörlerle değişebileceğine yönelik bilgi sahibi olunacaktır. Ayrıca bu ölçek, eğitimde kuklanın kullanımı alanında çalışmak isteyen araştırmacılara yön verecektir.

1.1. Problem Durumu

Birçok dalı içinde barındıran kukla; öğrencileri resim, müzik, heykel gibi alanlara karşı da meraklandırır. Kukla sanatı öğrencileri birçok dalda geliştirmesine rağmen okul müfredatlarında yer almamaktadır. Bu hem eğitimciler hem de öğrenciler açısından büyük kayıptır (Oral, 2003). Eğitim dünyasına bakıldığında öğretmenlerin eğitimde kukla kullanımına yönelik tutumlarını, görüşlerini, eğilimlerini tespit etmeye yönelik de sınırlı kaynak vardır. Bu nedenle, bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerini ölçmek amacıyla bir ölçek geliştirme çalışması gerçekleştirilmiştir. Gelişen eğitim dünyası içinde sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin gelişimini destekleyen kukla materyalinin eğitimde kullanılmasına yönelik düşüncelerinin araştırılması, incelenmeye değer bir konu olarak görülmüş ve bu araştırmanın problemini oluşturmuştur. Bu araştırmanın problem cümlesi; “Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimleri Ölçeği, geçerli ve güvenilir bir ölçek midir?”olarak belirlenmiştir.

Bu genel amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

1. “Sınıf Öğretmenlerin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimleri Ölçeği” geçerli bir ölçek midir?
2. “Sınıf Öğretmenlerin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimleri Ölçeği” güvenilir bir ölçek midir?
3. “Sınıf Öğretmenlerin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimleri Ölçeği” uygulayıcıları arasında yaşa bağlı anlamlı bir fark var mıdır?
4. “Sınıf Öğretmenlerin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimleri Ölçeği” uygulayıcıları arasında kurum türüne göre anlamlı bir fark var mıdır?
5. “Sınıf Öğretmenlerin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimleri Ölçeği” uygulayıcıları arasında mesleki kıdeme göre anlamlı bir fark var mıdır?
6. “Sınıf Öğretmenlerin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimleri Ölçeği” uygulayıcıları arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark var mıdır?
7. “Sınıf Öğretmenlerin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimleri Ölçeği” uygulayıcıları arasında farklı sınıf düzeylerine göre anlamlı bir fark var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin eğitim materyali olarak kukla kullanmaya ilişkin eğilimlerinin belirlenmesine yönelik bir ölçek geliştirme çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Geliştirilmek istenen ölçeğin eğitimde kukla kullanımının öğretmen kaynaklı durumların tespiti, farklı değişkenlerle ilişkilerin veya farklılıkların saptanması açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Teknolojiyle artan bilgi yoğunluğu ve bilgiye erişim yollarının değişmesi eğitim programlarının da yenilenmesi konusunu gündeme getirmiştir. Eğitim modelleri, didaktik eğitim modellerinden uzaklaşarak öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini destekleyecek modellere

yönelmektedir (Gündoğar, 2014). Bu yönelim yaşadığımız yüzyılı eğitim dünyasında akademik beceriler yerine etkinlik temelli becerilerin önem kazandığı bir inovasyon çağına dönüştürmüştür. Bilgiye ulaşmak kolaylaşırken beceri geliştirmek daha anlamlı bir hal almıştır. Dolayısıyla öğrenme ortamlarını farklı materyaller kullanarak ilgi çekici ve etkinlik ağırlıklı bir yapıya dönüştürme önem kazanmıştır. Eğitim ortamlarında farklı materyallerin etkili bir şekilde kullanılması ve yaygınlaştırılması adına öncelikle eğitimci bireylerin duygu, düşünce ve becerilerine ihtiyaç duyulur. Bu nedenle öğretmenlerin eğitim ortamlarında kukla kullanmaya yönelik nasıl bir yaklaşım göstereceklerinin tespit edilmesi için çalışmalar yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Kukla kullanımının eğitim sürecini geliştirme potansiyeli olduğundan öğretmenlerin bu materyali kullanmaya yönelik yaklaşımlarını incelemenin eğitim süreci açısından önemli bilgiler vereceği düşünülmekte ve sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerini ölçen bir ölçme aracının geliştirilmesinin alanyazına katkı sağlaması açısından önemli görülmektedir. Bu önem doğrultusunda bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

Ölçek çalışmasına katılan sınıf öğretmenlerinin anket sorularını içtenlikle, baskı altında kalmadan yanıtladıkları kabul edilmektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Millî Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı ilkokullarda 2018 -2019 eğitim-öğretim yılında görev yapan 239 sınıf öğretmeniyle,

2. Araştırma sınıf öğretmenlerinin kukla kullanma eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanan ölçek maddelerine verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Tanımları

Kukla: "Hareketli yerleri iplikle sanatçının parmaklarına bağlanarak veya eldiven gibi bir kesiti kullanarak bir perdenin üzerinden oynatılan, bez, karton vb. hafif nesnelere yapılmış insan ve hayvan figürleri olarak tanımlanmaktadır" (TDK, Türk Dil Kurumu).

Eğilim: "Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelme, meyil, temayül" (TDK, Türk Dil Kurumu).

2.BÖLÜM

Literatür

2.1.Kuklanın Tarihi

Farklı materyallerden yapılabilen ve farklı tekniklerle oynatılabilen küçük bebeklere kukla denir. Bu bebeklerle yapılan gösteri kukla oyunu, bebekleri oynatan kişi ise kuklacı olarak adlandırılmaktadır (Aygün, 2012). İvgin'e (2000) göre kukla yalnızca bir figür değil; oynatıcı yardımıyla, seyirci karşısında harekete geçirilen bir figürdür. Kökeni kesin olarak bilinemese de kukla eski çağlardan itibaren farklı kültür ve inanışlarla iç içe gelişmiş bir sanat türüdür.

Kukla sanatının nerede, nasıl geliştiğine dair yazılı bir kaynak bulunmamakla beraber bu konuda farklı görüşler mevcuttur. Yaklaşık üç bin yıllık bir geçmişi olduğu düşünülen kukla sanatının (Belfiore, 2013), drama ile benzer şekilde, din ve sihirbazlık törenleri içerisinde gelişmiş olduğuna dair görüşlerin baskın olduğu görülmektedir. Farklı zaman dilimlerinde ve farklı kültürler içerisinde yer alan kukla, özgün figür ve teknikler kazanarak bugünkü zengin sanatsal zeminine ulaşmıştır (Arnott, 1964 akt. Aygün, 2012). Tarih öncesi zamanlarda fırtına, sel, yangın gibi kötü güçlerin oluşturduğuna inanılan doğa olayları kuklanın doğuşunun temelini oluşturmaktadır. İnsanlar bu kötü güçleri sembolize edecek şekilde figürler oluşturmuşlar ve bu figürlerle konuşmanın benzer kötülükler ve tehlikelere karşı koruma sağlayacağına inanmışlardır (Özhan, 2014).

Tilakasiri'ye (2008) göre, kaynağını tarih öncesinden alan kuklacılık ilk defa Hindistan'da ortaya çıkmış ve buradan diğer ülkelere yayılmıştır. Oyuncak ve put yapımının da bir parçası olarak öykü anlatıcılığı, dini ritüeller ve vaazlar kuklacılığın ortaya çıkışında etkili olmuştur. Din adamlarının putları, fikirlerini pekiştirmek adına kullanmaları da kuklacılığın bir parçası haline gelmiştir. Kukla sanatı, insanlar eğitimle tanışmadan önce, milletlerin din ve tarihlerini anlatan bir sanat dalı işlevi görmüştür. Kukla sanatının dini ve kültürel açıdan önemi dünyanın farklı

yerlerinde görülebilir. Örneğin, Java’da Tanrı ve prensler ile ilgili oyunlar dini inanışları ve gelenekleri sembolize etmektedir (Tilakasiri, 2008). Eski Mısır’da, piramitlerde ipli kukla oynatan birinin tasvirine rastlanmaktadır. Ayrıca Eski Yunan ve Roma’da kukla gösterilerinin yapıldığı da tarihi bulgular ile bilinmektedir ve gezgin kuklacılar Asya ve Avrupa’da da yerleşim yerlerini ve panayırları dolaşarak düzenli olarak gösteriler yapmışlardır. Bu izler, kukla kültürünün binlerce yıldır süregeldiğini göstermektedir (Oral, 2003).

Dünya genelinde kukla kullanımını incelendiğinde belirli farklılıklara rastlanmaktadır. Kuklalar, birçok Asya ülkesinde din ve inanç odaklı olarak yer almıştır. Çin’de eğlence amaçlı tiyatrolarda sunulmuş bir sanat iken Afrika’da adet ve gelenekler için kullanılmış, Avrupa’da ise insanların yaşamlarını ve geleneksel hikâyeleri anlatmak amacıyla kullanılan bir araç olmuştur. Yıllar öncesinde kuklalar sadece eğlence aracı olarak görülmemiş, eğitim ve bilgilendirme amacıyla kullanılan materyaller olmuştur (Belfiore, 2013).

Bir sonraki bölümde kuklacılığın dünyanın farklı yerlerinde nasıl kullanıldığı tartışılacaktır.

2.1.1.Dünyada kuklanın eğitimde kullanılması.

Dünyanın birçok yerinde kuklalar geleneksel bir unsur olarak var olmuştur. Kuklaların yaygınlaşması ve eğitim gibi farklı alanlara girmesi ise daha yakın bir zamanda gerçekleşmiştir. Bu yaygınlaşma sürecine 1976-1981 yılları arasında Amerika’da yayınlanan ‘The Muppet Show’ adlı televizyon programının katkısı olmuştur. Bu programdaki kuklalara genel bir tür olarak “muppet” denilmeye başlanmıştır. Bir dönem çok popüler olan ‘muppet’ türü sevimliliği ve öğreticiliği sayesinde birçok çocuk, erken yaşlarda kukla kavramıyla tanışmıştır. 1990 yılında Amerika’da aktörler ve kuklalar aynı oyun içinde yer almaya başlamıştır. Kuklacılığa dair açılan bu ilgi alanı ve sektör, aynı yıllarda Jim Henson Vakfı ve New York Halk Tiyatrosu’nun kukla festivalleri düzenlemesiyle desteklenmiştir. Bu festival farklı boyutlardaki kuklaların,

oyuncakların ve bu alanla ilgilenen kişilerin buluşmasını sağlamış ve farklı alanlardaki işlevselliklerini gün yüzüne çıkarmıştır (McCaslin, 2016).

Kukla festivallerinin yanında dünyada birçok kukla projesi de gerçekleştirilmiştir; fakat en çok yankı bulan kukla projesi Susam Sokağı (Sesame Street) adlı televizyon programı olmuştur. Otuz yıl önce gerçekleşmiş bir proje olan Susam Sokağı'nın, üzerinden bu kadar zaman geçmesine rağmen ona benzer bir yapım gerçekleşmemiştir. Susam Sokağı kuklaları kullanarak edebiyat, matematik, davranış gelişimi, odaklanma ve dikkat gibi konularda çocukların gelişimini sağlamış bir çocuk programıdır. Susam Sokağı'nın öğrettiği akademik bilgi ve beceriler çocukların sosyal gelişimlerini de desteklemiştir. Ayrıca okul öncesi grubundaki çocukları okula hazırlık konusunda olumlu olarak etkilemiş bir yapıdır. Koşulları yeterli olmayan, sosyoekonomik düzeyi düşük olan çocuklar bu program sayesinde kendi potansiyellerini fark etme imkânı bulmuşlardır (Fisch, 2004).

Kuklacılık çeşitli ülkelerde güncel bir alan olarak değerlendirilir ve eğitim alanında da kullanılır. Örneğin, diğer Asya ülkelerine göre kukla sanatının daha fazla geliştiği Japonya'da yaratılan kukla teknikleri dikkat çekicidir. Japonya'da kuklacılığın yaygınlaşması televizyon programlarının kuklaları eğitim amaçlı sunmasıyla gerçekleşmiştir. Bu yüzden Japonya'daki tüm kanallar kukla oyunlarına yer vermektedir. Özellikle Space Ship Shillica (Uzay Gemisi Shillica) programı; gelecekte yaşayacak canlıların nasıl olacağı ile ilgili fantastik bir yapım olmuştur (Tilakasiri, 2008). Kuklacılığın eğitim sistemine alınmasıyla ilgili Japonya'da herhangi bir girişim gerçekleşmese de öğretmenlerin kuklayı sınıfta materyal olarak kullandıkları bilinmektedir. Osaka'da kimi anaokulu öğretmenleri kukla kullanarak sınıftaki çocuklara Japon selamını öğretirken, başka bir okulda bir ortaokul öğretmeni kuklalar yoluyla drama çalışmaları gerçekleştirebilmektedir. Bunun yanında Japonya'da kuklalar öğrenme güclüğü bulunan öğrencilerin eğitiminde de kullanılmaktadır (McCaslin, 2016).

Bazı Asya ülkelerinde kukla eğitim materyali olarak değerlendirilmezken; Hindistan ve Çin’de kukla, sınıflarda kullanılan bir materyal olarak yer almaktadır (Peck & Virkler, 2006). Öyle ki; Hint kuklacılığında eğitici kuklacılığa da ayrı bir önem verilir. “Puppets Calcutta” (Kalküla Kuklaları) isimli grup 1952’den bu yana eğitici çocuk oyunları yapmaktadır. Yine bu alanda çalışan diğer bir grup da Shreyas Okuludur. Bu okulda kuklalar müfredatın bir parçası haline getirilmiştir. Burada sunulan kuklacılık çocuklara farklı bir deneyim sunma amacıyla geliştirilmiştir (Tilakasiri, 2008).

2.1.2. Türkiye’de kuklacılık.

Türklerde kuklacılık geleneği oldukça köklü bir geçmişe sahiptir. Kukla sanatının hangi yollarla Türklere ulaştığı hakkında birçok görüş yer almakla birlikte kesin bir bilgi bulunmamaktadır (Güler & Özdemir, 2007). Bazı kaynaklar kuklanın ilk defa Türkler tarafından kullanıldığını iddia etmektedir (Yalçınkaya, 2004).

Kukla geleneğinin Orta Asya’ya dayandığı ve sonrasında göçlerle beraber Anadolu’ya geldiği görüşü baskındır. Orta Asya’da Turfan, Alakurgan civarında eski bir Türk hükümdarının mezarından üç adet kukla benzeri nesne çıkarılmıştır. Araştırmacılar, bu nesnelerin heykel, oyuncak veya fetiş nesnesi değil, bir temsil nesnesi olduğunu; hükümdarın kendi eşyası olduğu için birlikte gömüldüğünü söylemektedir (Yalçınkaya, 2004; Güler & Özdemir, 2007). Yine Orta Asya’da kukla oyunlarına da rastlanmaktadır. Bu oyunlara “çadır hayal” ve “kol korçak” dendiği bilinmektedir. İlişkili olarak Anadolu’da öz anlamı kukla ve bebek anlamına gelecek şekilde “korçak, kudevçuk, kuçav, kavur, konçak, kaburcak, kavurcak, goğurcak” kelimelerinin kullanıldığı da bilinmektedir. Bu durum, Anadolu’daki kukla kültürünün Orta Asya ile bağı olduğunu desteklemektedir (Aygün, 2012).

Bugün Anadolu’da kukla, çeşitli bölgelerde halen aktif olarak kullanılmaktadır. Kıtık, yağmur, sel gibi doğa olayları için yapılan törenlerde, kukla halk hayatının bir parçasıdır.

Anadolu’da ipli kukla ve el kuklası oynatılmaktadır. İpli kuklaya “çadır hayal,” el kuklasına ise “kol korçak” denmektedir. Selçuklular döneminde kuklalardan “kabarcuk,” “lübet,” “suret,” “hayal” gibi farklı isimlerle bahsedilmiştir. Osmanlı’da karşılaşılan kuklalar; ipli kukla, dev kukla, el kuklası, iskemle kuklası gibi türleri içermektedir. “Kukla” tabirine 17. yüzyıldan sonra rastlanmıştır. Evliya Çelebi’nin kayıtlarında da “kukla” kelimesi kullanılmıştır. Kukla oynatanları “kuklabaz” veya “başkuklabaz” olarak adlandırdığı görülmüştür (Yalçinkaya, 2004).

Türkiye’de kukla denince akla gölge oyunu ve karagöz gelmektedir. Gölge oyunu 16. yüzyılda ortaya çıksa da bu kukla türleri karagöze kıyasla daha az gelişmiştir. Diğer kukla türleri ise gölge oyununa nazaran gelişim göstermekte zorlanmıştır (And, 1985).

Kuklacılık, Türk tiyatrosunda köklü bir geçmişe sahip olmasına karşın, 19. yüzyılda önemini yitirmeye başlamış ve teknik açıdan gelişimi durmuştur. Cumhuriyet döneminde oldukça az sayıdaki kuklacı tarafından yaşatılmaya çalışılan kuklacılık, bugün yeterince ilgi olmadığından yok olma tehlikesi altındadır (Buttanrı, 2011).

2.2.Kukla ve Kukla Türleri

Kuklalar; onu oynatan kişinin yarattığı karakteri canlandırma yeteneğiyle ortaya çıkan, oyuncak bebekleri andıran fakat oyuncak bebek olmayan materyallerdir. Çevrede bulunan birçok materyalden kukla yapılabilir. Bir tabak, bir süpürge, bir çatal gibi herhangi bir nesne küçük süslemelerle kuklaya dönüşebilir. Pek çok türü bulunan kuklaların boyutları ve oynatımı hem kullanılan materyale göre hem de yaş grubuna göre değişkenlik gösterir (McCaslin, 2016).

Farklı materyallerden oluşturulabilen ve farklı yöntemlerle oynatılabilen kuklaların oynatış şekillerine göre türleri aşağıda sıralanmıştır:

2.2.1.İpli kuklalar.

Eski zamanlarda en çok rastlanan kukla türü ipli kuklalardır. Dünyanın birçok ülkesinde 'Marionette' adıyla anılan ipli kuklalar en fazla hareket ettirilebilen kukla türüdür. Boyutları isteğe göre değişebileceği gibi hem çocuk hem de yetişkinlere hitap edebilen bir türdür (Bektaş, 2010). Hafif ve kolay şekillenebilir olması nedeniyle genellikle ıhlamur ağaçları tercih edilerek yapılan ipli kuklalar oyma sanatıyla son haline getirilir (Güler & Özdemir, 2007).

Şekil 1

Prag'daki ipli kuklalardan bir görünüm

2.2.2.El kuklaları.

El kuklaları; kese kâğıdı, kumaş, keçe gibi farklı materyallerden oluşturulan kukla türleridir. Üç boyutlu bir el kuklası yapabilmek için çorap, sünger, kauçuk gibi farklı materyallerden yararlanılabilir. Yapılan el kuklası aksesuarlarla, oynak gözlerle ya da peruklarla süslenerek farklı bir karakter yaratılır (Faurot, 2009). Yapımı kolay olan el kuklalarında oynatımın da kolay olabilmesi için oluşturulan kuklanın, kuklacının el boyuna uygunluğu göz önünde bulundurulmalıdır (Güler & Özdemir, 2007). El kuklaları; iki elle iki ayrı kuklanın aynı anda oynatılmasına izin vermesi hem az sayıdaki öğrenci gruplarına hem de kalabalık gruplara gösterim yapabilmesi nedeniyle son yıllarda en çok kullanılan tür haline gelmiştir (Bektaş, 2010).

Şekil 2

El Kuklası

2.2.3.Kaşık kuklalar.

Kaşık kukla, tahta bir kaşık ya da spatulanın bir kuklaya dönüşmesiyle oluşan kukla türüdür. Kaşığın çukur kısmı kuklanın yüzü olabileceği gibi tümsek kısmı da yüz olarak kullanılabilir. Kaşığın sopasına kuklaya uygun kıyafetler giydirilir. Kıyafetler evalardan ya da kumaş parçalarından oluşturulabilir. Yüz ifadesi boya kalemleri ile çizilebileceği gibi küçük eva parçalarından yararlanılarak da yapılabilir. Saçlar için iplerden, kaset filmlerden ya da tüylerden yararlanılır (Bektaş, 2010).

Şekil 3

Kaşık Kuklalar

2.2.4.Avuç içi kuklası.

Herhangi bir materyale ihtiyaç duymayan kukla türüdür. Öğrenciler avuç içlerine yüz çizerek bu kukla türünü kolaylıkla hazırlayabilir. Öğrencinin eli karış şeklinde kuklaya dönüşebileceği gibi elin yumruk yapmış hâli de kuklaya dönüşebilir. Kolay silinebilen

boyalardan ya da bazı makyaj malzemelerinden yararlanarak renkli karakterler yaratılır (MEB, 2013).

Şekil 4

Avuç içi kukla

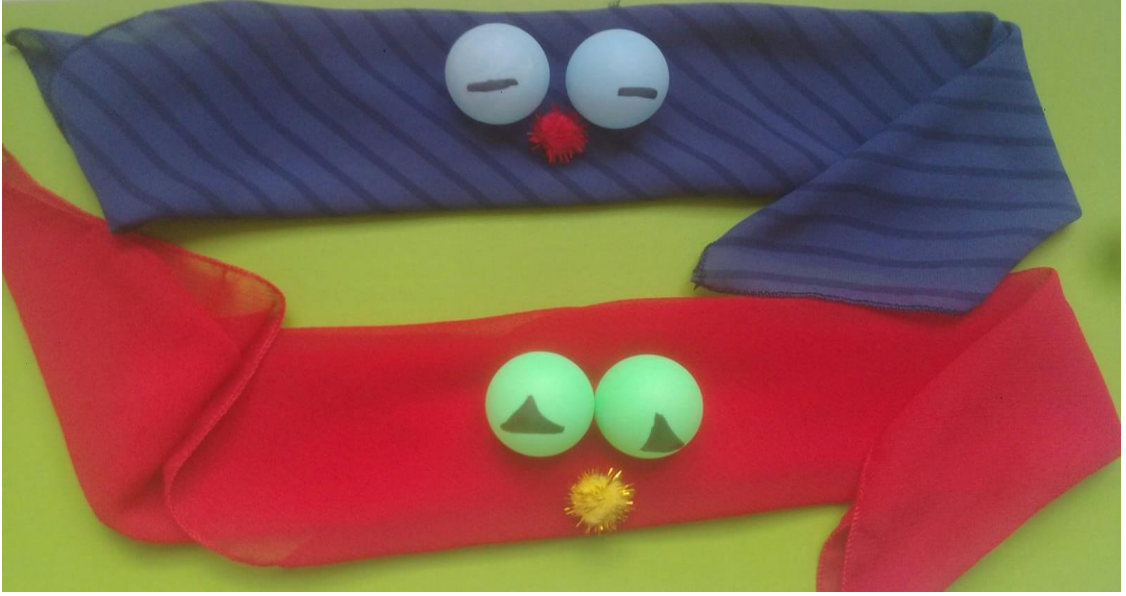

2.2.5.Bandana kuklalar.

Çocukların ve öğretmenlerin pratik bir şekilde yapabileceği bandana kukla, el becerilerinin gelişimini destekleyen bir türdür. Bu kukla türünde öğrencinin eli kuklanın vücudunu, işaret ve orta parmağı ise kuklanın başını oluşturur. Kuklanın başına bir köpük top ya da plastik bardak gibi farklı bir materyaller takılarak eğlenceli bandana kuklaları yapılabilir (McCaslin, 2016).

Şekil 5

Bandana kukla

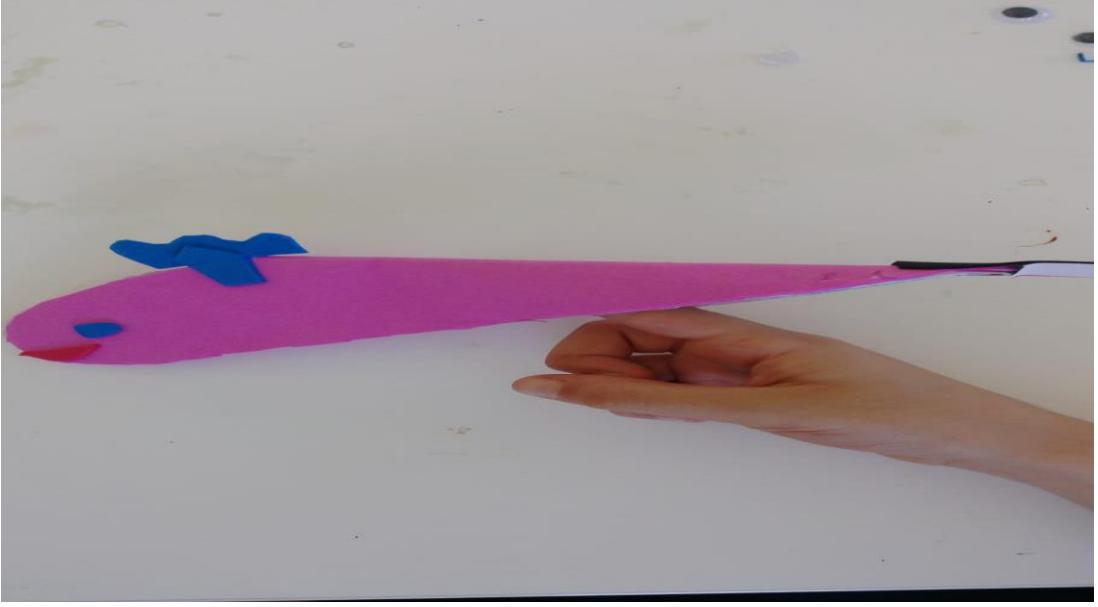
2.2.6.Parmak kuklalar.

Parmak kuklalar öğrencilerin hem bireysel hem de grup olarak kullanımına uygun kuklalardır. Özellikle küçük yaş gruplarındaki utangaç çocukları konuşturabilmek için tercih edilen bir kukla türüdür. Öğrencilerin ceplerinde taşıyabileceği, ders amaçlı kullanabileceği, aynı zamanda günlük hayata da dâhil edebilecekleri bir materyaldir (Faurot, 2009).

Parmak kuklalar; kâğıt, keçe, karton gibi çeşitli materyallerden üretilir. Yapımı da diğer kukla türlerine göre daha kolaydır. Keçe, karton vb. materyaller kullanılarak yapılabileceği gibi eski bir eldivenin parmakları kesilerek de beş küçük parmak kukla yapılabilir. Dikkat gelişimini destekleyen parmak kuklalar aynı zamanda çocukların parmaklarını oynatmalarını sağladığı için küçük kas becerilerinin gelişimi açısından da oldukça önemli bir türdür (Faurot, 2009; McCaslin, 2016).

Şekil 6

Parmak kukla

2.2.7.Kese kâğıdından kuklalar.

Kese kâğıdı kuklası, ilk kukla yapımı için tercih edilebilecek, yapımı kolay kukla türlerinden biridir. Öğrencinin eline uygun kese kâğıdı ile kuklaya başlanır. Oluşturulmak istenen karakter ya kesenin üstüne ya da farklı bir kartona çizilerek kesenin üstüne yapıştırılarak yaratılır. Farklı boyutlarda kese kâğıtları kullanılarak farklı öykü karakterleri oluşturulabilir (Bektaş, 2010; McCaslin, 2016).

Şekil 7

Kese kâğıdından kuklalar

<http://www.okuloncesihersey.net/kagit-torba-kuklasi-asci.html>

2.2.8.Çubuk kuklalar.

Çubuk kuklaların diğeri adı düz kuklalardır. Kâğıt bebeklere benzetilen düz kuklalar bir spatuladan, kartondan ya da çubuktan üretilebilir. Yapımı kolay kukla türlerinden biri olduğundan küçük yaş grupları için tercih edilir. Çubuk kuklalar öğrencilerin hem bireysel hem de grup çalışmalarında kullanabileceği materyallerdir (McCaslin 2016; Faurot 2009).

Şekil 8

Çubuk kuklalar

Çubuk kuklalar, çubukların çeşitli karakterleri canlandırmasıyla tiyatro oyunları sunmak için de oldukça elverişli bir türdür. Kuklalar aracılığıyla sunulan oyunlarda şarkı, şiir ya da hikâyeleri canlandırmak eğlenceli bir hal alır. Aynı zamanda bu canlandırmalar, öğrencileri sınıfta yaratıcı düşünmeye teşvik eder ve onların derslere aktif katılımını sağlar (Faurot, 2009).

2.2.9.Gölge kuklalar.

Çubuk kuklalar aynı zamanda gölge kuklası olarak da kullanılmaktadır. Gölge gösterisi yapabilmek için ışığa, düz kuklalara ve bir kâğıda ihtiyaç duyulur. Kâğıdın arkasına yerleştirilen ışık düz kuklaların gölgelerinin görülmesini sağlar. Kuklalar kâğıda ne kadar yakın tutulursa silüet ve gölgeler o kadar koyu olur. Eğer renkli gölgeler oluşması istenirse sahne, renkli jelatinli kâğıtlarla kaplanmalıdır (McCaslin, 2016).

Şekil 9

Karagöz ve Hacivat

Gölge kuklaları basit materyaller ile inşa edilir. Bu tür kuklalar hem öyküleyici bir yöne hem de görsel temsil gücüne sahiptir. Gölge tiyatrosu, okullarda içerik açıklamanın ve öğrenmeyi sunmanın zarif, esnek ve estetik yoludur. Kuklacı öğrenciler tarafından oynatılan kuklaların oluşturduğu silüetler, öğretici ve keyifli performanslar gerçekleştirebilir. Gölge kukla gösterisi öğrencilerin konuları kavrayıp kavramadıklarını gösteren sentezler olarak da kullanılabilir (Fontichiaro, 2007).

2.2.10.Çorap kuklalar.

Çorap kuklalar örgüyle, kumaşlarla ya da eski bir çorap ile hazırlanabilir. Eğer seçilen materyal çorap ise uzun ve tek renkli olmasına dikkat edilmelidir. Karmaşık desenler kuklanın yüzünü net göstermeyebilir (Bektaş, 2010).

Çorabın yüzü renkli aksesuarlarla süslenerek bir insan, bir ördek ya da sevimli bir kahraman yaratılır. Yaratılan kukla ile hikâyeler kurgulanıp canlandırmalar yapılır (MEB, 2013).

Şekil 10

Çorap kukla

2.2.11.Eldiven kuklalar.

Dikiş becerisi gerektiren kukla türlerinden biri eldiven kuklalarıdır. Kukla yapımından önce keçe ya da bezlerden ellere uygun kalıplar alınır. Alınan kalıplara göre kesim yapılır ardından parçalar birbirine dikilir. Dikiş kısmı tamamlandıktan sonra kuklalarda yüz oluşturulur. Gözler için düğme, oynak göz ya da yarım köpük toplar tercih edilir. Baş kısmının içine elyaf gibi yumuşaklık hissi oluşturacak bir malzeme desteği ile kukla üç boyutlu bir forma dönüştürülür (MEB, 2013).

Şekil 11

Eldiven Kukla

2.2.12.Dev kuklalar.

Dev kuklalar, kukla yapım ustalarının kendi boylarında veya daha büyük kuklalar üretmeleri ile ortaya çıkan kuklalardır. Dev kuklaların taşınabilmesi ya da oynatılabilmesi için hafif malzemedен yapılmış olması gerekir. Dev kuklaları oluşturabilmek için süpürge, sırk ya da dar, uzun karton kutulardan yararlanılır. Farklı boyutlarda yapılan dev kuklalar karakter çeşitliliğinin yanında karakterlerin önemine de dikkat çekerek düşünmeye teşvik eder (McCaslin, 2016).

Şekil 12

Dev kuklalar

[\(https://otekico.wordpress.com/2018/01/06/dev-kuklalarin-isvicre-sokak-performansi/\)](https://otekico.wordpress.com/2018/01/06/dev-kuklalarin-isvicre-sokak-performansi/)

2.2.13.Su kuklaları.

Su kuklaları Vietnam'a özgü bir türdür. Vietnam, ülke genelinde göl ve nehirleri olan bir ülkedir. Bu yüzden kuklacılar karada kukla oynatmak yerine suda kukla oynatmayı tercih etmişlerdir. Vietnam'da yer alan Nguyen Xa Köyü su kuklalarıyla meşhurdur. Günümüzde halen bu bölgede su kuklalarının gösterileri sergilenmektedir (Tilakasiri, 2008).

Şekil 13

Vietnam su kuklaları gösterisi

(<https://roreyandcody.wordpress.com/tag/golden-dragon-water-puppetry-theater/>)

2.2.14.Beden kuklaları.

Dev kuklalara benzer bir türdür. İkisinin arasındaki fark bu kuklalarda maske takan kişiler gerçek insanlardır. Kuklanın içindeyken konuşmak oldukça zordur. O yüzden genellikle dışarıdan birisi tarafından seslendirilen kuklalardır (McCaslin, 2016).

Şekil 14

Beden kuklalarının oynadığı tiyatro oyunu

2.2.15.Yüzük kuklalar.

Yüzük kuklalar, öğrencilerin kolaylıkla yapıp eğlenceli bir şekilde oynatabilecekleri bir türdür. Öncelikle bir kartona yapılmak istenen kukla karakteri çizilir, ardından boyanır ve kesilir. Çizilen karakter yine kartondan yapılan yüzüğün üst kısmına yapıştırılır ve parmağa geçirilir. Çocuklar oluşan figürü, parmaklarına yüzük gibi takarak kuklayı oynatırlar. Yüzük kuklalar; hikâye zamanlarında, tekerleme ve sayışmalar söylenirken dersleri eğlenceli zaman dilimlerine dönüştürür (Bektaş, 2010).

Şekil 15

Yüzük kukla grubunda yer alan oobiler

2.2.16.Çomak kuklalar.

Genellikle anaokullarında kullanılan bir kukla türüdür. Tasarlanan karakterin bir sopanın ucuna yapıştırılmasıyla ortaya çıkan kuklalara çomak kukla denir. Çomak kuklaların diğer adı sopalı kuklalardır. Kukla sopa yardımıyla hareket ettirilir. Kukla oynatımı gerçekleşirken sopanın gizlenip sadece kuklanın görünüyör olması izleyicileri daha fazla etkiler (MEB, 2013; Bektaş, 2010).

Şekil 16

Çomak kuklalar

2.2.17.İskemle kuklası.

Batı ülkelerinde Jigging Puppets adıyla anılan bir kukla türüdür. Bir tahta iskemle üzerinde oturan bir ya da iki kuklanın dans etmesiyle oluştuğundan iskemle kukla adıyla anılır. İskemle kukla, bir müzik aleti çalarak gösterilerini sergiler. Genellikle sokaklarda yapılan kukla gösterilerinde eğlence amaçlı yer alır (Güler & Özdemir, 2007).

Şekil 17

İskemle kuklası

[\(https://ahmetfyavuz.wordpress.com/2014/04/18/86/\)](https://ahmetfyavuz.wordpress.com/2014/04/18/86/)

2.3.Kukla Kullanımının Çocuk Gelişimine Etkisi

Kuklalar çocuklara dramayı, sanatı ve edebiyatı hissettirmeye uygun materyallerdir. Çocukluk döneminde kuklalar öncelikle drama yoluyla çocuğa hissettirilir. Kuklaya bir rol vermek onu dramatik oyunun bir parçası yapar. Yaşı ilerledikçe çocuğun kuklaya farklı işlevler yüklediği görülür. Bir çocuk kolaylıkla bir kukladan ya da kuklanın yarattığı kahramandan etkilenebilir. Kuklanın yarattığı yeni karaktere inanabilir ve onu önemseyebilir. Özellikle özgüven problemi yaşayan çocuklar kuklayı bir gizlenme alanı olarak görebilir. Bu durum onun kendine olan güvenini artırır, dışa dönük olmasını destekler (McCaslin, 2016).

Kukla materyali; yaşam boyunca ihtiyaç duyulan etkili iletişim, problem çözme ve sosyallik becerilerinin gelişimine olumlu katkılar sunan bir alandır. Kuklaların kullanıldığı drama etkinlikleri dil ve iletişim becerilerini geliştirir. Kuklalar bir senaryo sergilerken öğrencilerin

dinleme becerisini ve sözel ifade gücünü geliştirir, onların anlamlı cümleler kurmalarını destekler. Sözcükte anlam ve vurgunun önemini fark ettirir (Belfiore, 2013).

2.3.1.Bilişsel gelişim.

Kuklalar, çocukların bilişsel gelişimlerini desteklemektedir. Sınıfta kullanılan kukla; çocukların yaratıcılıklarını artıran, onları konuya karşı motive eden, derste aktif olmalarına ve birbirleriyle iletişim kurmalarına yardımcı olan, öğrencilerin dikkatini ve odaklanmasını destekleyen eğitim materyalleridir (Belfiore, 2013; McCaslin, 2016). Fikir transferleriyle hayal gücünü geliştiren kuklalar çocukların çok yönlü düşünmelerine de fırsat verir (Peck & Virkler, 2006).

Kukla kullanımının bilişsel gelişimde etkileri incelenirken yaş aralığı göz önünde bulundurulmalıdır (Zelazo & Frye, 1998). Erken çocukluk döneminde sembol ve kurguya göre fiziksel hareket ve motor becerilerin gelişmesine ağırlık verilmelidir. İki ve yedi yaş aralığında (işlem öncesi evre) ise sembolik düşüncelerin gelişmesiyle birlikte kukla kullanımı kurguya ve dil kullanımına daha fazla ağırlık verebilir. Çevreye farkındalık kazandırmaya ve mantıksal düşünme becerisi katmaya yönelik kukla oyunları ise yedi ve on bir yaş aralığı için idealdir. Kuklaların sağladığı görsellik ve etkileşim çocuklarda bilişsel gelişimi hızlandırır ancak benzer bilişsel çalışmalar çocukların gelişim çağını göz önünde bulundurarak yapılmalıdır (Piaget, 2008).

Kuklalar tek alanla sınırlandırılmayan, çok yönlü araçlar olduğundan; dil bilimleri, fen, matematik gibi her alanın öğretiminde kullanılabilir ve bu alanlarda öğrencilerin öğrenimini destekleyebilir. Örneğin fen ve çevre derslerinde kuklalar yoluyla sunulan skeçler, bu alanlardaki kavramsal bilgilerin edinilmesini kolaylaştırır (McCaslin, 2016). Öğrenilen kavramsal bilgileri kullanarak öğrenciler çeşitli konularda çözümler bulmaya da teşvik edilebilirler. Bir sorun ortaya

koyan ve öğrencilerden kuklalarla buldukları çözümleri oynamalarını isteyen projeler ve benzer aktivitelerden olumlu sonuçlar alınmıştır (Smith, 1979).

2.3.2.Yaratıcı Düşünme.

Çocukları bireysel olarak inceleyen çalışmasında, Dansky (1980) farklı objelerin ve düşüncelerin çocuklar tarafından bir araya getirilmesinin yaratıcı düşünmede bulunan bir süreç olduğundan bahsetmektedir. Kukla yaparken de oluşturulacak karakteri düşünmek tasarlama yeteneğini ve yaratıcılığı geliştirmektedir. Bu yüzden bir çocuk kukla yaparken kesinlikle dış müdahalede bulunulmamalı, kendi yaratıcılığını ortaya çıkarmasına destek olunmalıdır (Özhan, 2014).

Kuklalar ile uygulanan drama çalışmaları da çocukların düşüncelerini aktarmaları için uygun bir fırsat yaratmaktadır. Birçok çocuk gelişimi uzmanı yapılan çalışmalarda yaratıcılığın ve rol yapmanın bağlantılı olduğunu savunmaktadır. Kuklaların bu tür rol yapmayı kapsayan kurgusal ve doğaçlamalı etkinliklerde aktif kullanımları çocukların yaratıcılıklarına katkı sağlar (Russ, 2013).

2.3.3.Metabilişsel Düşünme.

Derslerde kullanılan tartışma yöntemleri ve kavram karikatürleri kuklalar yoluyla sunulduğunda çocuklar fikirlerini kolaylıkla ortaya koyabilir. Bir derste kukla kullanmak, herhangi bir düşünce hakkında farklı fikir üretebilmeye ve düşünmeyi düşünmeye fırsat verir (Çetin & Şimşek, 2015). Derslerde kullanılmasının yanında kuklalar, çocuklarda metabilişsel davranışları gözlemlemek için de kullanılmaktadır. Kendinin farkına varmak ve hakkında konuşmak gibi konuları pekiştirmek için çocuklarla birçok kez el kuklaları ile çalışılmıştır (Colwell & Lindsey, 2002).

Kuklalar zor konuları tartışabilmek için de uygun materyallerdir. Örneğin; ortaokul öğrencileri için tartışma konusu olarak zorbalık, madde bağımlılığı, kültürel ve bireysel

farklılıklar seçilir. Seçilen bu konular üzerine kukla oyunları yazılıp tartışılır. Bu tip çalışmalar, öğrencilerin sahip oldukları önyargıları yıkmaya ve onları farklı konular hakkında düşündürmeye teşvik eder (Belfiore, 2013).

2.3.4.Duygusal gelişim.

Kukla yapımı ve oynatımı sırasında önemli olan kuklanın fiziksel özellikleri değil, çocuğun kuklaya yansıttıkları ve kukla ile kurduğu duygusal bağıdır. Kukla yapımı sürecinde kuklanın fiziksel özelliklerinin, yüz ifadelerinin kurulması, çocuğun kuklaya atfettiği özellikler ve roller konusunda belirleyicidir. Yaş düzeyi arttıkça daha detaylı kuklalar ortaya çıkar. Kukladaki karakterin ve detayların derinliği, çocuğun duygusal gelişimi ile paraleldir (McCaslin, 2016). Gözlemlenen duygusal değişim kuklaların çocukların sosyal etkileşimlerindeki arabulucuk rolüyle gözlemlenir. Kuklaların sosyal akıcılığı artırmasının yanında, çocukların görsel olarak duygularını daha açık aktarabilmelerini sağlar (Tzuriel & Remer, 2015).

Kuklalar derslerde kullanıldığında öğrencileri duygusal olarak etkileyen materyallerdir. Duyuşsal etkileri anlayabilmek için bir takım sınıf içi etkinliklerden yararlanır. Örneğin; öğrencilere kuklalar tarafından oynatılan farklı senaryolar gösterildikten sonra onlardan senaryonun merkezinde yer alan duyguları tartışmaları istenebilir (Maurer, 1977). Bu sayede öğrenciler hem işlenen duyguları daha iyi anlar hem de tarafsız bir şekilde tartışma fırsatı bulabilir. Aynı zamanda kuklalar, sınıf içi yapılan tartışma ya da beyin fırtınası gibi yöntemlere aktif katılım göstermeyen öğrencileri de cesaretlendirici, teşvik edici bir rol oynar (Çetin & Şimşek, 2015).

2.3.5.Sosyal gelişim.

Öğretmenlerin sınıf ortamında kukla kullanımlarının öğrencilerin derse aktif katılımına etkisini inceleyen araştırmalar vardır. Öğretmen ve öğrenci arasındaki diyalogu artırmayı amaçlayan ortamlarda kuklaların olumlu etkileri olduğu görülmüştür (Simon et al, 2008).

Derslerde kukla kullanan öğretmenler ile öğrenciler arasındaki iletişimin kukla kullanılmayan sınıflara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir (Çetin & Şimşek, 2015).

Derslerde kukla materyalini kullanmak öğrencilere bireysel deneyimler sunabildiği gibi sosyal deneyimler de kazandırır. Derste kullanılan kukla bazen öğretmenin yerine geçerek konuyu kavratır sorular sordurabilirken bazen de öğrenci rolüne bürünerek soruların cevaplayıcısı olur ya da sorgulama gücünü pekiştirecek sorularla etkinliği devam ettirebilir. Kukla kullanımını oyuncağı bir etkileşim sağladığından öğrencileri hem bilişsel hem de sosyal yönden geliştirir. Bu sayede, öğrenci gruplarına fikirlerini özgürce ifade ettikleri ortamlar sunar (Anagün, Bayrak & Yeşilkaya, 2010).

Kuklalar; çocukların sosyal gelişimini farklı yönlerden destekler, çocuklara akranları ve öğretmenleriyle ilişkilerini geliştirmeleri ve kendilerini sosyal alanda ifade etmeleri için alan açar. Kendini kabul etme, fiziksel özellikleri ile barışık olma, akran ilişkisi geliştirme, okula uyum gibi konular kuklalar aracılığıyla kolaylıkla çözüme ulaşır. Öğrenciler duygu ve davranış olarak değişirken, sunulan kuklalar sosyal açıdan pozitif etkiler gösterir (Measelle, Ablow, C. Cowan & A. Cowan, 1998).

Kuklayı oynatan kişinin duygu ve düşünceleri kuklanın oynatımı ile davranışa dönüşür (McCaslin, 2016). Böylelikle çocukların dramatisasyon yeteneği gelişir ve kendilerini kolaylıkla ifade ederler (Özhan, 2014). Kukla kullanmak yardımlaşma ve iş birliğini içinde barındırır. Çocuklar bir gösteri içinde sıra almayı, iş birliği içinde çalışmayı öğrenirler (McCaslin, 2016). İfade becerileri geliştikçe, kukla oyunlarında yer verilen grup çalışmalarında bireyler kendisinin ve akranlarının güçlü ya da zayıf yönlerini keşfeder (Peck & Virkler, 2006).

Ortaokul öğrencileri kukla kullanarak akran öğrenmesi edinebilir ve sosyal alanda kendini geliştirebilir. Kukla oyunları, öğrencilerin birbirleriyle diyalog geliştirmelerine imkân verir (Belfiore, 2013). Kuklaların sosyalleştirmeye olan katkısının yanında kalıp yargıları kırma

ve sosyal birlikteliği arttırma potansiyeli de vardır. Ortaokul öğrencilerinin birbirleriyle dalga geçmesini ve akranlarına vücut tipi gibi unsurlar üstünden kırıcı sözler sarf etmesini önlemeye çalışan kukla programları başarıyla sonuçlanmıştır (Irving, 2000). Çalışmanın parçası olan ortaokul öğrencileri, araştırmanın sonucunda “iyi arkadaşlığın” önemini vurgulamıştır. Kullanılan kuklalar ise öğrencilerin sosyal gelişimine katkı sağlayan önemli bir çalışma materyalidir (Irving, 2000).

2.3.6.Kinestetik becerilerin gelişimi.

Kuklalar hem yapım hem oynatım aşamalarında çocukların kinestetik becerilerini destekleyen bir materyaldir. Çocukların el ve zihinsel becerilerinin gelişmesi açısından kukla yapımı ve oynatımı faydalıdır. Kuklaları satın almak yerine çocukla beraber yapmayı tercih etmek, çocukların kinestetik becerilerinin gelişimine katkı sağlayacaktır (Buttanrı, 2011; McCaslin, 2016).

Üçüncü sınıfa kadar olan öğrenciler için kuklalarda bedensel harekete ihtiyaç yoktur. Bir ağaç, bir sandalye de kuklaya dönüşebilir. Daha büyük yaşlarda sayı, uzunluk, ağırlık gibi kavramların geliştiği ve mantığa dayanan bir somutluk kazanıldığı görülür (Piaget, 2008). Bu nedenle, daha büyük sınıflarda kuklaların hareketi önem kazanır. Dolayısıyla bu tür kuklalarda hareket edebilen vücut bölümleri önemlidir. Hareket edebilen bacak yürümeyi hissettirecek, hareket eden bir kol sarılmayı sağlayacaktır. Görsel detayları ve büyüklükleri artan kuklaları hareket ettirme sürecinde de öğrencilerin büyük kas becerileri gelişecektir (Fontichiaro, 2007).

Küçük yaş grubunda kuklaların ellerini ve yüzlerini kesmek zorlayıcı bölümler arasında yer alabilir. Kukla yaparken yaş düzeyine uygun şekiller kesilmesine dikkat edilmelidir. Yaş düzeyi arttıkça detaylı çizimler çalışılabileceği gibi farklı materyaller yardımıyla kesim de yapılabilir. Örneğin; beş yaş çocuğu için uğur böceği kuklası yapıp antenlerini kesmesini istemek

küçük kas becerilerini zorlayacağı için yapabileceği düşünülen, yaşına ve yaşının getirdiği gelişimsel yeniliklere uygun ürünler istenmelidir (Fontichiaro, 2007).

Oobi kuklalar, birinci sınıf öğrencilerinin doğru kalem tutuşuna yardımcı olan yüzük kukla türlerinden biridir. Anaokulundan başlayarak öğrencilere oobi kuklalar ile drama ve benzeri aktiviteler yaptırılması öğrencilerin motor becerilerini geliştirir. Öğrenciler bu yolla hem kalem tutmayı sever hem de parmaklarındaki kuklayı oyun materyali olarak kullanır.

Şekil 18

Oobi kukla ile kalem tutuşundan bir görünüm

2.3.7. Dilsel Gelişim.

Kuklalar öğrencilerin kinestetik becerilerini geliştirdiği gibi dilsel gelişimlerini de destekleyen materyallerdir. Dil becerilerinin gelişiminde dinleme, okuma, yeni kelimeler edinme alanlarında kuklalar destekleyici materyallerdir. John Warren Steig'e (1980) göre dramatik oyun sırasında çocuklar, diğer durumlara kıyasla daha fazla sözel dil kullanırlar. Dolayısıyla kukla gösterileri yoluyla öğrencilerin ifade gücü gelişim gösterir. Öğrencilerin sözcük dağarcığı artar. Mizah anlayışını geliştirerek espri yapabilmelerine yardımcı olur. Özellikle utangaç çocukların

kuklaların arkasına gizlenerek konuşabilmeleri, çocukların hem özgüvenini hem de dil becerilerini geliştirir (Karadağ, 2012; Belfiore, 2013). Çocuklar sözcük, ses ve hareketin bütün olması gerektiğini öğrenirler (Bektaş, 2010). Kukla oynatan öğrenciler, güzel konuşma alışkanlığı da geliştirir. Aynı zamanda vurgulu ve etkili okumaya özen gösterirler (Özhan, 2014). Böylelikle kuklalar, insanların hislerini özgürce ifade edebilmelerine destek olarak kişileri bireysel ve sosyal yönden geliştirir (Simon et al, 2008).

2.3.8.Öz Yönetim Becerileri.

Çocuklar, kendini temsil etmeyi öğrenerek günlük faaliyetlerini de daha bağımsız bir şekilde gerçekleştirebilirler. Bu öğrenme sürecini kolaylaştıracak bazı materyallere ihtiyaç duyulur. Birçok araştırmada kuklalar yol gösterici ya da yardım isteyen bir karaktere bürünerek öz yönetimi destekleyen bir materyal olmuştur. Bu sayede çocuklar problem çözme becerilerini geliştirmiştir (Aloise & Young, 1993). Kuklaların etkisini özel olarak inceleyen araştırmalarda da öğrencilerin öz yönetim becerilerini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır (Çetin & Şimşek, 2015).

2.3.9.Araştırma Becerileri.

Sosyal bilgiler alanında gelişimi destekleyen kuklalar bu alandaki konuları öğrenebilmek adına öğrencilerin araştırma yapmalarını gerektirir. İlgi çekici bir konu sunulduğunda öğrenciler ivedilikle bilgi toplamaya başlar. Okuldan, kütüphaneden, internetten ve kitaplardan bilgi edinirler. Yazılan senaryo akran gruplarına sergileneceği için bilgi toplama ve araştırma bölümü oldukça önemlidir (Peck & Virkler, 2006).

Sınıf içinde dikkat çekme, derse güdüleme, konuşmaya teşvik etme gibi amaçlarla kullanılan kuklalar öğrencilerin hayal gücünü ve araştırma becerilerini geliştirmektedir (Belfiore, 2013).

2.4.Kuklanın Kullanıldığı Alanlar

Bu bölümde temel olarak psikoloji, drama, tiyatro ve eğitim olmak üzere kuklanın kullanıldığı temel alanlar açıklanacaktır.

2.4.1.Psikoloji.

Psikoloji alanında kuklalar, erken çocukluk döneminden yedi yaşa kadar, çocukların oyun terapisi sürecinde güncel bir şekilde kullanılmaktadır. Anksiyete bozukluğu ya da ölüm, üzüntü, akran zorbalığı gibi durumlar yaşayan çocuklarla kukla aracılığıyla çocukların yaşadıkları durumlara çözüm aranır ve kendilerini ifade etmeleri kolaylaştırılır (Measelle, Ablow, A. Cowan & P. Cowan, 1998).

Bazı oyun terapistleri çocukların cesaretini ortaya çıkarabilmek ve olumsuz davranışlarını değiştirebilmek adına kuklalardan yararlanmışlardır. Kukla oynatmak çocuğun riski göze alan bir profil sergilemesini sağlar ve durumu kontrol etmesine izin verir. Böylelikle çocuğun özgüvenini artırmaktadır (Wallace & Mishina, 2004). Kuklalar, oyun terapisinin yanında psikolojik danışmanlık uygulamalarında da kullanılır. Ayrıca kuklalar; çocukların kızgınlık, mutluluk, heyecan gibi hislerini yansıtabildikleri araçlar olarak travma ile çalışan danışmanlar tarafından da sıklıkla kullanılmıştır. Bazı araştırmalarda çocukların danışman yerine kukla ile daha rahat iletişim kurduğu ve kuklanın çocuklar üstünde davranışsal etkilere sahip olduğu sonucuna varılmıştır (Seinfeld, 1989 akt. Carter & Mason, 1998).

Çocukların sosyal bağlamda yansımalarını incelemekle birlikte, kuklalar psikolojik deney düzeneklerinde de kullanılmaktadır. Dört-altı yaş aralığındaki çocukların bilişsel gelişimlerini ve aktarılan bilgideki boşlukları saptamayı ölçen deneyler için de kuklalar işlevsel bir materyaldir (Aguiar et al. 2012). Psikolojik deney düzeneklerinde kukla kullanımına başka bir örnek ise Benenson'ın (1993) çalışmasıdır. Erken çocukluk dönemindeki sosyal etkileşimleri cinsiyet farklılıkları üstünden inceleyen çalışma, kuklacıları sosyal bir düzenek olarak kullanmıştır.

Psikoterapi alanlarında aktif olarak kullanılan kuklalar, çoğu zaman diyalog gelişimini destekleyerek çocukların anksiyete ve travmaya karşı davranışsal örüntülerini daha iyi anlamak için de deneylerde kullanılır (Stone, Otten, Janssens, Soenens, Kuntsche & Engels, 2013).

Kukla, çocukların sağlıklı gelişimini ve hayal gücünü desteklemek amacıyla psikolojik tedavi süreçlerinde de kullanılmaktadır (Aygün, 2012). Özellikle Hindistan'da bazı hastaneler kuklaların iyileştirici gücünden aktif olarak yararlanmaktadır (Tilakasiri, 2008).

2.4.2.Drama.

Kuklalar okul içinde ve dışında drama amaçlı kullanılabilir. Kukla gösterisini çocukların yönettiği etkinlikler çocukları cesaretlendirir. Öğrencilere sınıfta ya da kütüphanede kukla oynatımı gerçekleştirebilecekleri bir alan sunmak yaratıcı düşünme becerilerini harekete geçirerek drama ile tanışmalarını sağlayacaktır (Faurot, 2009). Böylelikle öğrenciler karakter oluşturma, kuklaların tasarımını yapma ve kurguyu planlama gibi konularda da kendini geliştirme fırsatı bulur. Derste kukla yoluyla dramayı kullanmak; hayal gücünü geliştirir, somut yaşantı sağlar, bilginin derinleşmesine fırsat verir (Peck & Virkler, 2006).

Bu konuyla ilgili Kanada'nın Toronto ilinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bir Montessori okulunda çalışan anasınıfı öğretmeni her gün öğreteceği konular için kuklalardan yararlanmıştır. Araştırmasının sonunda derste drama yöntemiyle kukla kullanımının olumlu sonuçlar doğuran bir teknik olduğunu ifade etmiştir. Çocuklar kukla oynamayı sevmiş, kuklaları bir nesne ya da bir kişi olarak oynatabilmişlerdir. Araştırmacı, bu çocukların böylelikle kuklalar yoluyla tutkularını, karakterlerini ve yaşamlarını yansıtmaya fırsatı bulabileceklerini ifade etmiştir (Belfiore, 2013).

2.4.3.Tiyatro.

Kuklalar, drama etkinliklerinin büyük bir parçası olmasının yanında tiyatro alanında da yaygın olarak kullanılmaktadır. Kuklaların tiyatrodaki kullanımını yıllar içinde artmakta ve farklı

projelerin de parçası olmaktadır. Örneğin; işitme engelli çocukların tiyatro deneyimlerini daha zevkli bir hale getirebilmek için kuklalardan yararlanan gösteriler vardır. Kuklaların karakterlere yansıtılışlarıyla olay örgüsü dokusallaştırılmaktadır ve çocuklar da kurgunun bir parçası olmaya teşvik edilmektedir. Benzer tiyatro gösterimleri, kukla kullanımı ile özel ilgiye ihtiyaç duyan çocukların tiyatro deneyimlerini iyileştirmeyi amaçlamaktadır (Ryohei, 2013).

2.4.4.Eğitim.

Dünyada birçok ülkede kukla sanatı yetişkinler için yapılan bir sanat dalı olarak algılanmaktadır. Amerika'da ise kukla sanatı çocukların eğlencesi olarak değerlendirilmektedir. Nitekim son yıllarda yapılan araştırmalar kuklaların tiyatro gösterileri ve eğlendirme amacının yanında, eğitimde de kullanabileceği fikrini ortaya çıkarmıştır (McCaslin, 2016).

Son otuz yılda televizyon programları ve düzenlenen festivallerle yaygınlaşan kuklalar bazı kurumların ve öğretmenlerin ilgisini çekmeye başlamıştır. Bazı ülkelerin eğitim programına ve sınıf ortamına dâhil edilmesiyle kuklaların etkileri öğrenciler üstünde daha yakından görülmeye başlanmıştır. Dolayısıyla öğretmenlerin teşvik ettiği kukla aktiviteleri sınıf ortamının rahatlığını ve üretkenliğini arttırmıştır (Pearson & Nicholson, 2000).

Eğitimde kuklalar, öğrenciler ve öğretmenler arasındaki arabuluculuk özellikleri, dil kullanımı ve aksiyon alma bakımından da önemli bir yer kaplamaktadır (Ahlcrona, 2012). Öğrenme ve sosyal gelişim alanında oldukça yararlı olan kuklalar her yaştaki çocuğu etkileme potansiyeline sahiptir. Kuklaların, çocukların sosyal ve iletişim becerilerinin gelişmesine katkı sağlayan özelliklerinden biri rahatlıkla kullanılabilen sevimli materyaller olmalarıdır. Öğrenciler sınıflarındaki kuklayı sempatik bir arkadaş gibi değerlendirirler ve bu arkadaş onlara güven duygusu verir (Wallace & Mishina, 2004). Bu güven duygusunu yaratan kukla, öğrencilerin okur-yazarlık becerilerini geliştirmek için fırsatlar sunar. Çocukların hedefe odaklanmalarına, motive olmalarına yardımcı olur (Peck & Virkler, 2006). Derslerde materyal olarak kullanıldığında sınıf

yönetimine yardımcı olur (Çetin & Şimşek, 2015). Kuklalar akademik yeterlilik, başarı için motivasyon, sosyal yeterlilik, akran kabulü, zorbalık gibi konularda kullanıldığında da eğitime kolaylık sağlar (Measelle, Ablow, C. Cowan & A. Cowan, 1998).

Bu yüzden öğretmenler, sınıf ortamında kukla kullanımına teşvik edilmelidir. Sınıfta kurgulanacak kukla projeleri ve öğrenme aktiviteleri, öğrencilerin öğrenme ürünleri oluşturma sürecinde oldukça etkilidir. Performansa dayalı süreçler olduğunda öğrencilerin kişisel gelişimini destekler ve iş gücü yeteneklerini (takım çalışması, paylaşım, sıra bekleme, müzakere, beyin fırtınası vb.) geliştirir. Aynı zamanda, öğrenciler kuklaları kendileri kullandıklarında, kendi senaryolarını yazdıklarında ve tarihi bir konu çerçevesinde kukla yarattığında Bloom taksonomisinde en yüksek basamak olan sentez basamağına ulaşabilmektedir (Fontichiaro, 2007).

Sonraki bölümlerde kuklanın farklı eğitim alanlarında kullanımını tartışılacaktır.

2.4.4.1.Farklı Eğitim Alanlarında Kukla Kullanımı.

2.4.4.1.1.Özel Eğitim.

Özel eğitim alanında; özel öğrenme güçlüğü bulunan çocuklara oynatılan kuklalar, okullarda kullanılabileceği gibi evlerde aileler tarafından da kullanılabilecek bir materyal türüdür. Kuklalar, özel eğitimde dikkat ve odaklanmayı sağlayarak öğrencilerin öğreneceği konuyu kolaylıkla kavramalarını sağlar (Oral, 2003).

2.4.4.1.2.Müzik.

Kuklalar, çocuk şarkılarını ve parodilerini çocuklara sunmanın eğlenceli bir yolu olarak kullanılabilir (Frey, 2005). Modest Mussorgsky yarattığı müzik çalışmalarında tablolarla kuklaları bütünleştirerek kukla oyunları sunmuştur. Hissedilmesi istenen müziği bir kukla oyunu eşliğinde ya da oyuna zemin olacak şekilde izleyiciye ulaştırmıştır. Bu çalışmadan yola çıkarak nota öğretmek amacıyla bir el kuklası ile çocukların nota bilgisini öğrenmeleri sağlanabilir (Fontichiaro, 2007).

2.4.4.1.3.Kütüphanecilik.

Dewey, “Decimal Classification System” (Onlu Sınıflandırma Sistemi) programını kullanarak kuklalar yardımıyla kütüphaneciliği birleştirmiştir. Kitapları konularına göre ayırmış ve bir öğrencinin kütüphaneden nasıl yararlanması gerektiğini bir el kuklasını kullanarak çocuklara öğretmiştir (Fontichiaro, 2007). Yapılan bu çalışmaya benzer olarak çocukların kitaplara özendirilmesi için kitap okurken kuklalardan yararlanılabilir. Kitaba karşı merak duygusu yaratmak için kukla yardımıyla kitap hakkında sorular sorulabilir, konu ile ilgili küçük bilgiler verilebilir (Overholt, 2010).

2.4.4.1.4.Resim.

Resim eğitiminde de kuklanın kullanıldığı görülmektedir. Örneğin; Little Blue and Little Yellow programında bir kukla renkleri öğretmek amacıyla sunumlar yapar. Kukla kullanılarak çocuklara çizim teknikleri ya da figür çizimi öğretilir. Ayrıca bilimsel proje yaratımı için gölge kuklaları illüstrasyonu gerçekleştirilir (Fontichiaro, 2007).

2.4.4.1.5.Değerler Eğitimi.

Kuklalardan değerler eğitimi kapsamında yararlanılır. Kuklalar aracılığıyla çocuklara dürüstlük, hoşgörü, saygı, sevgi, empati ve dostluk gibi değerler öğretilir. Bu alan ile ilgili kuklalar üzerinden engelliler, kilo problemleri ve mental bozukluklara karşı farkındalık gibi konularda müdahale programları geliştirilmiştir (Bernhardt & Praeger, Dunst, 2014; 1985; Irwing, 2014; Pitre et al., 2007). Bu programların öğrencilerin tutumlarını iyileştirmede anlamlı bir etkisi bulunmuştur. Kuklalar ile fiziksel ve psikolojik değerlere dair eğitim programlarının başarıyla sonuçlandığı görülmektedir (Synovitz, 1999).

Değerler eğitimi ve daha kültürel konulara geçiş yapılmasıyla, ilkokul dönemindeki öğrenciler için kendini koruma (cinsellik ve kazalar) ve acil durumlarda davranış şekilleri gibi konularda kukla kullanımı artmaktadır (Morrison, Herath, & Chase, 1988). Ortaokul

dönemindeki öğrenciler için konular farklılaşmakta, entelektüel kapasite ve bilimsel bilgi aktarımı çoğalmaktadır. Bu yaş grubundaki çocukların ancak yaş grubuna ve konuya göre ayarlanmış kuklalara olumlu yanıt verdiği gözlenmiştir (Measelle, Ablow, C. Cowan ve A. Cowan, 1998).

2.4.4.1.6.Fen Bilimleri.

Kuklalar öğrencilerin derse katılımını sağlayan, onları konuşmaya teşvik eden materyallerdir. Derste kukla kullanan öğretmen, öğrencilere kuklalar yoluyla kavram karmaşası ya da beyin fırtınası tekniklerini uygulatabilir. Bu yolla öğrencilerin düşünme ve sorgulama becerilerini geliştirmelerine destek olunur. Fen bilgisi derslerinde kukla kullanımı öğrencileri bireysel, sosyal ve duyuşsal olarak olumlu etkiler. Bu ders içerisinde işlenecek konuları kukla ile sunmak öğrencilerin konuşmaya istekli olmasına ve cesaretlenmesine yardımcı olur (Anagün, Bayrak & Yeşilkaya, 2010).

Fontichiaro (2007) birçok fen bilimleri konusunun kuklalar yardımıyla öğrencilere öğretilebileceğini belirtmektedir. Örneğin; Dünyamız ve Güneş Sistemi konusu işlenirken, Güneş Sistemindeki tüm gezegenleri kuklaya dönüştürerek etkili bir kukla oyunu kullanılabileceğini, yer şekilleri konusu işlenirken gruplara ayrılan öğrencilere seçtikleri yer şeklini anlatan bir kukla oyunu yazıp sergileyebileceklerini ifade etmektedir. Yine hayvanlar âlemi öğretimi sırasında da öğrenciye farklı bir hayvan rolü verilerek öğrencilerden hayvanların yaşamlarını kuklalar aracılığı ile sergilemeleri istenir (Fontichiaro, 2007). Jessica Horton ve Steve Friedenstab (2013) gerçekleştirdiği “Çölde Hayatta Kalanlar” isimli projede ortaokul çağındaki öğrencilerden bir çöl hayvanını kuklalar ile canlandırarak habitatları ve organizmanın biyolojik özellikleri ile ilgili bilgi vermeleri istenmiştir. Benzer aktivitelerde ve biyoloji derslerinde hayvanların hiper-gerçekçi kuklalar tarafından temsil edilmesi ve öğrencilere sunulması dersin içeriğini daha etkileşimli ve etkili bir hale getirmektedir (Lowe ve Matthew, 2000).

Fen bilimleri dersinde kukla kullanmak, öğrencilerin bilim ve fen ile ilgili merak duygusunun gelişmesine yardımcı olur. Fen derslerinde grup içi iletişim, iş birliği ve aktif katılım oldukça önemlidir. Bu alanları desteklemek için aktarılmak istenen konuların kuklalar ile aktarılması öğrenme alanını renkli kılacaktır (Çetin & Şimşek, 2007).

2.4.4.1.7. Matematik.

Çocukların matematik gibi daha soyut dersleri sevebilmeleri için bu tür derslerin günlük hayattaki faydalarına dikkat çekmek gerekir. Birçok çocuk programı bu konuya dikkat çekerek çocukları sayısal alanda geliştirmeyi amaç edinmiştir. Yapılan araştırmalar neticesinde eğitsel programların üç matematik alanını geliştirdiği vurgulanmıştır. Bu alanlar; genel matematik bilgisi, matematiksel problem çözme becerisi ve derse karşı olumlu tutum geliştirmedir (Fisch, 2004). Bu alanları geliştirecek matematik konularını oyun ve ilginç materyallerle bütünleştirmek öğrenme ortamını daha eğlenceli bir hale getirecektir. Örneğin; geometri konuları öğrenciler tarafından soyut bulunmaktadır. Bu konuları somutlaştırmak öğrencilerin öğrenme sürecine destek olmaktadır. Geometrik cisimler konusu işlenirken geometrik cisimlerden oluşan bir kukla yapmalarını istemek, yeni bir ürün oluşturmalarını sağlayarak öğrencilerin konuya karşı ilgilerini artıracak ve onları motive edecektir (Yılmaz & Keklikci, 2014). Ayrıca matematiğe ilgisi ve ders içi katılımı düşük olan öğrenciler kukla kullanımına olumlu tepki verecektir (Keogh & Naylor, 2009).

2.4.4.1.8. Edebiyat.

Kukla edebiyat alanında farklı şekillerde kullanılır. Gölge tiyatrosu ile halk masalları, fabllar ve hikâyeler küçük bir ekran kullanılarak kuklalar yoluyla öğrencilere aktarılır (Giesen, 2019).

Edebi türler arasında yer alan şiiri de kukla ile birleştirmek faydalı bir tekniktir. Bir drama metninin içine ya da bir konunun içeriğine bir şiir eklenir ve bu şiir; şiir okumayı çok seven bir

kukla tarafından okunur. Şiir hazır olarak sunulabileceği gibi edebi özelliklerine ve kurallarına uygun bir şiir de yaratılabilir (Frey, 2005). Ayrıca kukla ile oynamaya başlayan öğrenciler kendi senaryolarını yazabilir ve bu senaryoları şiirsel olarak sunabilir. Kukla belli bir süreden sonra figür olmaktan çıkıp öğrencinin duygu ve düşüncelerini barındıracaktır (Öğütçü, 2007).

2.4.4.1.9.Dil Bilimleri.

Kuklalar öğrencilerin dil becerilerini geliştiren materyallerdir. Bu amaçla dil bilimleri alanında birçok kukla çalışması geliştirilmiştir. Bu çalışmalar: Itsy Bitsy Spider (Mini Mini Örümcek), Chicka Chicka Boom Boom, The Very Hungry Caterpillar (Aç Tırtıl), The Very Quiet Cricket (Sessiz Cırcır Böceği) olarak karşımıza çıkmaktadır. Aslında öykü ya da parmak oyunları olarak tasarlanan bu çalışmalar kuklalar yoluyla canlandırılmıştır (Eric Carle, 1979; akt. Fontichiaro, 2007).

Kuklalar, yapılan bu çalışmalarla öğrencilerin sözcük dağarcığını geliştirir, yaşadıkları olaylara karşı geliştirdikleri duygu durumlarını sözel olarak ifade etme özgürlüğü kazanmasını sağlar ve böylelikle sözel dil becerilerinin gelişimini destekler. Sihirli bir güç gibi olan kuklacılık çocukların sözel yeteneklerini geliştirerek kendilerini keşfetme imkânı yaratır (Kroflin, 2012).

2.4.4.1.10.Hikâye Anlatıcılığı.

Günümüzde birçok çocuk, zamanlarının büyük bir kısmını televizyon izleyerek ve teknolojik aletler kullanarak geçirmektedir. Bu durum karşısında görsel hikâye anlatıcılığı kullanılarak çocukların gelişimi desteklenmelidir (Faurot, 2009).

Kukla, hikâye anlatıcılığı ile birlikte sunulduğunda oldukça etkileyici bir materyal olarak karşımıza çıkmaktadır. Oynatılan kuklaya hikâyedeki rolüne göre kişisel özelliklerin yansıtılması, ses tonunun karaktere uygun değiştirilmesi önemlidir (Bektaş, 2010). Kuklalar ile hikâye anlatıcılığı okuma programlarında da aktif olarak kullanılmaktadır. Kaliforniya'da uygulanan okuma programlarında hikâye kitapları, videolar, drama, kukla gösterileri ve oyunlardan okuma

becerilerinin gelişimi için yararlanılmaktadır. Kukla gösterileri, öğrencilere hikâyeleri sunma fırsatı verir. Bu süreçte öğrenciler keyifli zaman geçirirken bir yandan da okuma yazma becerilerini geliştirir (Bennett, 2002; Peck & Virkler, 2006).

Kukla ile hikâye anlatıcılığı, sınıfta ya da kütüphanede hikâye programları ile ders planlarını birleştirmenin eğlenceli ve avantajlı yönüdür. Kukla; hikâye anlatıcılığında öykü ya da nesne tanıtımı için de kullanılır (Faurot, 2009).

2.4.4.1.11.Sosyal Bilimler.

Sosyal Bilimler dersinin birçok konusu kuklalar yardımıyla öğrencilere öğretilir. Ülkeler Coğrafyası konusu sırasında kuklalar kullanılarak öğrencilerden seçtikleri bir ülkeyi, ülkenin özelliklerini ve kültürünü kuklalar yoluyla öğrenmeleri sağlanabilir. Biyografi konusu işlenirken sınıf biyografi araştırmacı takımlarına bölünür. Öğrencilerden ünlü bir kişi seçmeleri ve o kişinin başarılarını, yaşamını bir kukla oyunu ile sergilemeleri istenir. Tarih dersinde örneğin Antik Mısır konusu sırasında öğrencilerden Antik Mısır'ı araştırmaları, papirüsün tarihini öğrenmeleri beklenir. Hiyeroglif karakterlerden kuklalar yaratılır ve küçük bir kukla oyunu ile Antik Mısır anlatılır. Maya Uygarlığı işlenirken öğrencilerden Antik Mayaları araştırmaları ve orijinal metinler yazarak mimarilerini ve efsanevi periyotlarını bir kukla oyunu ile sunmaları beklenir. Tarihi dönemler konusu sırasında öğrencilerden tarihi dönemleri anlatacak şekilde bir belgesel, biyografi ya da tarihsel kurgu yaratarak kukla oyunu yazmaları istenir (Fontichiaro, 2007).

2.4.4.1.12.Toplum Bilimleri.

Toplum Bilimleri açısından kuklalar, sosyal sorumluluğu geliştirme, yangın güvenliğini sağlama ve doğal afetler konusunda bilinçlenme konusunda kullanıma çok uygundur. Öğrencilerin kuklalar yaratarak farklı yaş gruplarına yönelik sosyal sorumluluk projelerine destek olabildiği görülmüştür. Yangın güvenliği, ilkökul düzeyindeki öğrenciler için önemli bir

kazanımdır. Bir gölge kuklası yardımıyla yangın güvenliğini geliştirecek şekilde kısa bir gösteri tasarlanır. Bu gösteriyle konuya yönelik genel bir bilinç oluşturulur. Bunun yanında doğal afetler konusunda sunulacak kısa kukla gösterileri de öğrencilerin bu konuda bilinçlenmesini sağlar (Fontichiaro, 2007).

2.4.4.1.13.Serbest Zaman Etkinlikleri.

Serbest zaman etkinliklerinde öğrencilere keyifli zamanlar yaşatmak ya da onları bilmecelerle eğlendirmek istenildiğinde kuklalardan yararlanır. Bu tip etkinliklerde kukla, mizahı aktarmaya yarayan bir materyal olarak kullanılır. Çocukları eğlendirme amacıyla öğretmenler ve kütüphaneciler sunmak istedikleri etkinlikleri mizah eşliğinde sergiler. Örneğin; bir kukla komik bilmeceler sorar ve öğrencilere cevabı düşünceleri için süre verilir. Ardından öğrencilerden gelen tahminler alınarak eğlenceli bir ders işlenir (Frey, 2005). Ayrıca bazı serbest zaman etkinliklerinde öğrencilerden kukla yapmalarını beklemek onların hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını olumlu etkileyecektir (Bektaş, 2010).

2.4.4.2.Eğitimde kukla oyunları.

Kukla gösterileri drama ve pandomim alanları ile yakından ilgilidir. Oyunlarda yer alan aksiyon, kukla oyununu daha güçlü kılar. Kukla projeleri ya da oyunları oluşturulurken aksiyonun öğrenciye uygunluğu, yaşına uygunluğu ve müfredat kazanımlarına uygunluğuna dikkat edilir (Fontichiaro, 2007).

Öğrenciler kukla oyunları yaratmak için zamana ihtiyaç duyar. En fazla on öğrenciden oluşan küçük gruplar oluşturmak zamanı etkin kullanma becerisini geliştirirken öğrencileri işbirlikli çalışmaya yöneltir. Birinci sınıf öğrencilerinden kısa süreli, yapılandırılmamış kukla oyunları geliştirmelerini istemek öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştiren bir aktivite olacaktır. Ayrıca kukla yapmayı düşünmek bile öğrencilerin düşünme becerilerini harekete geçiren bir alandır (Hartwig, 2014).

Üçüncü sınıf ve üstündeki sınıflarda ise yapılandırılmış kukla oyunlarına yer verilir. Ayrıca bu yaş grubunda figür çizimi yaptırırken kuklaların sergilenme yönü değer kazanır. Seyirciye bakabilen yan profil çalışılan kuklalara yer verilmelidir. On yaşın altındaki çocuklarla yön kavramını çalışmak zor olduğundan üçüncü sınıftan itibaren bu alana önem verilebilir. Ayrıca yön kavramı hayat bilgisi dersi kazanımlarında da yer aldığından kukla oyunları bu yönüyle disiplinler arası geçiş sağlar (Fontichiaro, 2007).

Kukla oyunları sergilenirken öğrenciler hikâyeyi araştırır, akranlarıyla tartışma ve karşılaştırma yapma imkânı bulur. Böylelikle çocuklar kendi yeterliliklerini geliştirirler (Bennett, 2002). Sınıf içinde öğrencilere yaptırılan birçok sosyodramatik ve duyu içerikli oyunun öğrencilerin katılımını arttırdığı ve işlenen konular hakkında farkındalık düzeyini yükselttiği ortaya çıkmıştır (Salmon & Sainato, 2015).

Sınıf materyali olarak kullanılan kukla tümel yaratıcılığa fırsat sağlayan bir araçtır. İlkokul düzeyinde okuma-yazma çalışmaları için de kukla oyunlarına yer verilmelidir. Bu oyunlar çocukların sosyal müzakere becerisini artırır (Peck & Virkler, 2006).

2.4.4.3. Kukla ile İlgili Eğitsel Programlar.

Kuklalar, eğitsel televizyon programlarında çocukların dikkatini toplamak ve dikkatin sürekliliğini sağlayabilmek adına eğitim dünyasına katkı sağlamıştır. Bu amaçla birçok eğitsel program geliştirilmiştir. Bu programların eğitimde kullanılması ile kuklaların çocuklar için çok değerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (McEwen, 1977).

Eğitsel televizyon kapsamında oluşturulan bazı kukla programları aşağıdaki gibidir:

2.4.4.3.1. Susam Sokağı (Sesame Street) Projesi.

Televizyon informal eğitim sağlayabilen bir araçtır. Erken çocukluk eğitiminde sunulan eğitici programlar okul başarısını ve özel eğitime ihtiyacı olan çocukları olumlu etkiler. Susam Sokağı Projesi bu programlara en güzel örnektir (Fisch, 2004).

1969 yılında yayına başlayan Susam Sokağı çocuklar, ebeveynler ve eğitimciler tarafından çok sevilen bir program olmuştur (Yılmaz, 2016). Program ilk kez Amerika'da üretilip yayınlanmasına karşın dünyanın diğer ülkelerine de uyarlanabilecek bir esnekliğe sahiptir (Can, 1990).

Ailelerin Susam Sokağı'nı sevmelerinin farklı nedenleri vardır. Okul çağındaki ya da okula başlamamış öğrencilerin akademik becerilerini geliştirmesinin yanında, aileler çocukların televizyon izlemelerini kısıtlayamamalarından dolayı duydukları suçluluk duygusunu azalttığı için bu programı çok sevmiştir. Susam Sokağı adeta saatlerce televizyon izlemeyi haklı gösterir nitelikte bir akışa ve sürekliliğe sahiptir. Programda çocukların hoşlandığı sevimli kuklalara, eğlenceli müziklere ve akademik bilgilere yer verilmiştir. Susam Sokağı bu yönleriyle eğitimciler tarafından da onaylanan bir çocuk programı olmuştur (Yılmaz, 2016).

Programa karşı olumlu dönütler olsa da programa yönelik eleştiriler de vardır.

Healy (1990), programın çocukların dil becerilerinin izleyerek geliştirmesine karşın çocukların dikkatini ve bilişsel gelişimini azaltabileceğini savunmuştur. Singer (1980) programın hızlı adımlar olarak değerlendirip bilgilerin yüzeysel sunulduğunu düşünüp eleştirmiştir. Buna karşı, Marel Rice, Susam Sokağı'nda kullanılan dilin çocukların anlama ve yeni sözcükleri öğrenmelerini desteklediğini savunmuştur (Fisch & Truglio, 2001).

Yapılan akademik araştırmalar sonucunda Susam Sokağı projesi ile çocukların okula başlamadan akademik beceriler geliştirilebildiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan deneylerde kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin edebiyat, matematik, kavramsal ve bilişsel becerileri testlerden daha kolay öğrenebildikleri gözlemlenmiştir (Can, 1990).

Susam Sokağının küçük yaş grubundaki öğrencilerin yabancı dil öğrenimini kolaylaştırdığı, bu yapıyı izleyen çocukların, ritmik zekâsını geliştirme şansı elde ettikleri, programdan dinledikleri şarkıları önce öğrendikleri sonra da akranlarıyla paylaştıkları

görülmüştür (Yılmaz, 2016). Susam Sokağı; öğrencilerin hazırbulunuşluğunu, okuma-anlama ve erken okur-yazarlık becerilerinin gelişimini olumlu etkilemiştir. Bilişsel becerileri geliştiren Susam Sokağı'nı izleyen öğrencilerin IQ seviyesinin arttığı tespit edilmiştir (Murpy, 1991).

2.4.4.3.2. *Barney ve Arkadaşları (Barney & Friends) Projesi.*

Barney ve Arkadaşları adlı çocuk programı mor bir dinazor kuklası ile çocuklara iş birliği kavramını öğretir. Yapısal olarak Susam Sokağı'na benzer bir yapım olan Barney ve Arkadaşları programında hareket ve beden arasında kurulan ilişki ile orff eğitimine de hizmet edilmiştir. Özellikle Amerika'da okul öncesi kurumlarda iki ve beş yaş arasındaki çocukların eğitim sürecine hitap etmiş ve çocuklara farklı öğrenme alanlarını geliştirebilecekleri fırsatlar sunmuştur. Çocukların değerler eğitimi konusunda bilinçlenmesi hedeflenmiştir. Her sezon farklı bir konu seçilen programda bilişsel (kelime bilgisi, sayılar, renkler), sosyal (paylaşım, kendine güven, iş birliği), fiziksel (motor beceriler, kişisel gelişim, beslenme) becerileri geliştirmeyi, eğlenceyi (müzik, şarkı söylemek, dans etmek) ve çoklu kültür bilincine (farklı diller, yemekler, etnik gruplar) ulaşmak hedeflenmiştir (Fisch, 2004).

2.4.4.3.3. *Kaptan Kangaroo (Captain Kangaroo).*

Bir kaptan ve iki kuklanın diyalogları aracılığıyla çocukların farklı ülkelerdeki farklı kültürleri tanımalarına yardımcı olmuş, çeşitli sanat ve spor alanlarını tanıtmış eğlenceli bir çocuk programıdır. Birçok okul, öğrencilerin bu programdan genel kültür edinebilmeleri için yararlanmıştır (Davis, 2008).

2.4.4.3.4. *Harf İnsanlar (The Letter People).*

Birinci sınıf öğrencilerinin okuma yazma sürecine destek olmak amacıyla oluşturulmuş bir programdır. Bu programda her harf bir kukladır; kişileri canlandırır ve her birinin farklı görevleri vardır. Örneğin; Miss E (Exercise) öğrencilerin alıştırma yapmasını ister. Mr. M

(munching mouth) şapırdatarak yemek yiyen bir ağız, Mr. F (Funny feet) ayakları canlandırır (McEwen, 1977).

2.4.4.3.5. Bay Rogerlerin Mahallesi (Mister Rogers' Neighborhood).

Program, Bay Roger ve bir kale içinde yaşayan kukla komşuları arasında geçen diyaloglardan oluşur. Bazı bölümlerde fen ve bilim ile ilgili bilgiler sunulur bazı bölümlerde ise müzik, beden ve hareket koordinasyonuna yer verilir. Beden ve harekete yer verilen programlarla orff yaklaşımı desteklenmiştir. Aynı zamanda program öğrencilerin akademik becerilerini harekete geçirmiş ve bunları günlük hayatta kullanmaya teşvik etmiştir (Fisch, 2004).

2.4.4.3.6. Tots TV.

Brezilya çocuk programı olan Tots TV, kuklalardan oluşturulmuş üç arkadaşın içten dostluğunu anlatan, çocuklara mevsimler, hayvanlar gibi konularda genel kültür bilgisi veren, öğrencilere el işi örnekleri sunarak onların kas becerilerini güçlendirecek aktiviteleri barındıran bir programdır. Bilişsel becerilerin gelişimini önemseyen Tots TV, kimi bölümlerinde matematiksel becerilere ve dil becerilerine kimi bölümlerinde ise müzik dinleme alanında gelişime yer vermiştir. Ayrıca değerler eğitimini destekleyen program çocukları iş birliğine, güçlü arkadaşlıklar kurmaya, akranlar arasında saygıya ve hayvanlarla dost olmaya teşvik eder (Levy, 1999).

2.4.4.3.7. Diğer Kukla Projeleri.

Çocukların farklı alanlarda gelişimleri için kullanılan diğer kukla projeleri; Gullah Gullah Island (Gullah Gullah Adası), Between The Lions (Aslanlar Arasında), Allegra's Window (Allegra'nın Penceresi), Blue's Clues (Blue'nun İpuçları) şeklinde sıralanabilir. Bu programlar çocuklara kazandırmak istedikleri becerileri kuklalar yardımıyla sunmuşlardır. Aynı zamanda çocukların esnek düşünme ve problem çözme becerilerini de geliştiren bu programlar Amerika'da iki yüz iki anaokulunda ders programlarına dâhil edilmiştir. Bazı anaokulları duyuusal-motor

dönemindeki çocuklar için de Baby Einstein ve Baby Bach gibi kukla programlarını da kullanmıştır. Çok küçük yaş gruplarında çocukların rutin olarak televizyona maruz kalması bazı bilim adamları tarafından eleştirilmiştir (Fisch, 2004).

Televizyon izleme sıklığının azaltılmasını savunan kurumlarla birlikte; gelişen teknoloji ve çocuk oyuncaklarına karşı çıkarılan kukla videoları, birçok konuda eğitici içeriklere sahiptir. Örneğin; Washington DC Çocuk Hastanesi ve Ulusal Medikal Yanık Ünitesi kukla figürleri kullanarak yanık ve kazalar sırasında ne yapılması gerektiğinin canlandırmasını yapmaktadır. Yılda 1500 çocuğu programına dâhil etmeye çalışan kaza eğitim programında memnuniyet olduğu belirtilmektedir (Morrison, Herath, & Chase, 1988).

2.4.4.4.İlgili Araştırmalar.

Bu bölümde araştırma ile ilgili yurt dışında ve yurt içinde yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.4.4.4.1.Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.

Eğitim ortamında kukla kullanımının öğrencileri aktif ve yaratıcı kıldığı, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal becerilerini, kişisel farkındalık ve sosyal beceriler gibi kişisel becerilerini geliştirdiği belirlenmiştir (Boeriswati, 2013). Yıllar içinde Singer ve Singer (1990) rol yapma ve kukla yapımının farklı düşünmeye katkı sağladığını gözlemlemiştir.

Lanchester (2013) parmak kuklalarıyla ilgili yaptığı araştırmada çalıştığı çocukların parmak kuklalarla düzenli etkinlikler yaptıktan sonra kukla kullanmanın kinestetik becerileri geliştirdiğini tespit etmiş, öğrencilerin kalem kullanırken daha az zorlandıklarını gözlemlemiştir.

Kuklaların duyuşsal gelişime etkisi ile ilgili bazı araştırmalar yapılmıştır. Örneğin; kuklacılar Donna ve David (2008), ışık ve gölge gösterilerinin öğrenciler üzerindeki etkilerini

araştırmışlardır. Bu gösterilerin öğrencilere yeni konu öğrenirken yardımcı olduğunu ve duyuşsal olarak heyecan, coşku gibi hisler yarattığı sonucuna ulaşmışlardır (Fontichiaro, 2007).

Causa ve diğerlerinin (2015) gerçekleştirdikleri araştırmada, okul öncesi grubundaki öğrencilerle çalışılmıştır. 5 yaş grubundaki öğrencilerin kukla kullanımı ile eğitimi anlamlandırma süreci izlenmiştir. Çalışma sonucunda kuklaların öğrencileri bilişsel beceriler, sosyal beceriler ve öz düzenleme becerisi bakımından olumlu etkilediğini belirtilmiştir.

Bai ve arkadaşları (2015) 4-6 yaş aralığındaki öğrencilerin parmak kukla kullanımının, onların düşünme becerilerini geliştirdiği ve farklı duygu durumlarıyla tanışmalarına olanak sunarak sosyal becerilerini arttırdığını belirtmişlerdir.

Belfiore (2013) ortaokul düzeyindeki çocuklar için kuklanın sosyalleştirici yönünden yararlanılabileceğini, tiyatro metinleri yazma ya da gruplar halinde senaryo kurma çalışmaları gerçekleştirerek onların kuklalar yoluyla günlük yaşamlarına da aktarabilecekleri farklı iletişim teknikleri geliştirebileceklerini ifade etmektedir. Adı geçen araştırmacı bunun yanında bu yaş grubunda akran zorbalığı, bireysel farklılıklar, kendini kabul ve madde kullanımı gibi bazı zor konuların kukla metinleri aracılığıyla tartışılabileceğini de belirtmektedir.

Kuklalar, ortaokul öğrencilerinde sosyal sorunların çözümüne yönelik de kullanılmıştır. Irving (2007) araştırmasında kuklaların ortaokul öğrencilerinin derse katılımı ve sosyal birliktelikleri üstündeki etkisini incelemiştir. Kuklaların uygun kurgu ve kullanımla ortaokul düzeyindeki öğrencilerin de ilgisini çektiği ve dışlama gibi sosyal sorunlar üstünde de etkili olabileceği görülmüştür.

Kempster (2015) yaptığı araştırmada kuklanın sosyal gelişime etkisini incelemiştir. Araştırmacı parmak kuklalarını çocukların fark etmedikleri anı ve duygularını yansıtmalarına yardımcı bir araç olarak kullanmıştır. Kempster, çocukların kuklalar sayesinde liderlik

özelliklerinin gelişip birlikte oluşturdukları karakterleri daha akıcı ifade edebildikleri sonucuna varmıştır.

Sosyal bilimler alanında yapılan bir araştırmada kuklalarla tarihi oyunlar kurgulamanın tarihsel olayları anlamayı kolaylaştırdığı ifade edilmiştir. Çocuklar bu yolla eski dönemlerde yaşayan toplumların yaşadıkları coğrafyayı, toplum yapılarını kolaylıkla kavrayabilmiştir (Browning, 1969).

Dunst (2014) kuklaların ilkökul öğrencilerinin engelli öğrencilere karşı yaklaşımına etkisini incelemek amacıyla Amerika ve Kanada’da tamamlanan 26 çalışmanın meta-analizini gerçekleştirmiştir. Engellilere karşı farkındalığı artırmayı amaçlayan “Kids on the Block” ve “Count Me In” kukla programları ile 5302 müdahale alan, 2642 müdahale almayan öğrencinin sonuçları karşılaştırılmıştır. Programlar tek seferlik uygulanmış ve yaklaşık 45 dakika sürmüştür. Sonuçlar, bu kukla programlarının engellilere karşı tutumu değiştirmede az, engellilere yönelik bilgi düzeyini geliştirmede orta-az bir etki kuvveti olduğunu göstermektedir. Kukla programları, yaşça küçük gruplar üzerinde daha güçlü bir etki göstermiştir (Fourie, 2009).

Pitre ve arkadaşları (2007) ilkökul öğrencilerinde mental bozukluklara karşı damgalamayı azaltmak amacıyla bir kukla programı uygulamıştır. Öğrencilere şizofreni, anksiyete/depresyon ve demans belirtileri gösteren üç kuklanın oynatıldığı üç oyun sergilenmiştir. Oyunlar, öğrencilerin önyargılarını azaltmayı ve mental hastalıklarla ilgili yanlış bilinenleri düzeltmeyi amaçlayan şekilde kurgulanmıştır. Oyun sonrasında öğrencilerin ayrımcı ve damgalayıcı görüşlerine ek olarak mental bozukluğu olan bireylerin sosyal hayata katılımlarının kısıtlanması yönündeki görüşlerinde anlamlı bir azalma olduğu görülmüştür.

D.G. Singer ve J. L. Singer (1998) farklı ülkelerde yaşayan okul öncesi öğrencileriyle yaptığı çalışmada “Susam Sokağı” projesinin çocukların sözel-dilsel zekâsını geliştirdiğini tespit

etmişlerdir. Susam Sokağı'nın, açık ve somut materyaller sunarak öğrencilere öğrenme kolaylığı sağladığı belirlenmiştir.

Piaget ve arkadaşları (1958) öğrencilerin özet bilgilere ihtiyaç duyduğunu, Susam Sokağı'nın da bu tür bilgilerden yararlandığı için öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırdığı sonucuna ulaşmıştır (Fisch & Truglio, 2001).

İrkin (2012) Susam Sokağı programının sayı kavramı, dil becerileri gibi alanların dışında değerler eğitimi kapsamında yer alan sevgi, saygı, yardımseverlik gibi değerlerde de olumlu tutum değişimine yardımcı olduğunu gözlemlemiştir.

Singer ve Singer (1998) yaptıkları araştırmada 121 okul öncesi öğrencisi ile çalışmış, Barney ve Arkadaşları programının erken çocukluk döneminde çocukların sosyal becerilerini geliştirerek davranışsal gelişimlerine destek olan bir program olduğunu tespit etmiştir (Razali, 2014).

Tzuriel (2015) öğretmenlerin eğitim sürecinde kukla kullanma deneyimlerini anlamak amacıyla kukla uygulamasının ardından öğretmenlerle derinlemesine görüşmeler yapmıştır. Öğretmenlerin %78'i kukla kullanımının onlara çok yardımcı olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin %90'ı kukla kullanmaktan çoğunlukla hoşlandığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin %84'ü öğrencilerin kukla ile iş birliği kurduğunu, onu grubun bir parçası olarak algıladığını belirtmiştir. Özellikle içe kapanık ve daha utangaç çocukların kuklanın varlığında daha katılımcı olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin %72'si kuklaların öğrencilerin öğrenmesine olumlu katkıda bulunduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin hepsi kukla kullanmaya devam edeceklerini belirtmiştir. Öğretmenler kukla kullanımının öğrencilerde en çok odaklanmayı sağlama, öğrencilerin ilgisini çekip motivasyonlarını artırma ve öğrencilerle duygusal bağı geliştirme açısından işlevsel olduğundan bahsetmiştir.

Tzurriel, öğretmenlerin kukla kullanımına yönelik eğilimlerini ve görüşlerini derinlemesine görüşme yöntemi ile incelemiştir, öğretmenlerle yapılan röportaj ve anketler sonucunda kuklaların derste önemli bir rol oynadığı ve öğrencileri derse fazlasıyla dahil ettiği görülmüştür.

2.4.4.4.2. Yurt içinde Yapılan Çalışmalar.

Kukla materyalinin yararlarından yola çıkarak Türkiye’de eğitimde kukla kullanımı üzerine gerçekleştirilen çalışmalar son yıllarda artmıştır.

Çelik (2018) cümlenin öğelerinin kuklalar kullanılarak öğretilmesi konulu bir araştırma yürütmüş ve deney grubundaki öğrencilerin başarılarının arttığını ve tutumlarının olumlu etkilendiği sonucuna ulaşmıştır.

Çay (2017) kuklaların İngilizce dil öğretiminde kullanımının etkisini incelemiş ve deney grubundaki öğrencilerin ders başarısının arttığını bulmuştur.

Öcal (2014) Fen ve Teknoloji dersi kapsamında, insan bedenindeki sistemlerin öğretiminde drama yöntemi ve kukla uygulamalarının öğrenci başarısına ve tutumuna etkisini incelemiştir. Deney grubundaki öğrencilerin ders başarısı ve tutumu olumlu yönde değişim göstermiştir. Ayrıca uygulama sırasında araştırma kapsamında öğrencilerden tutmaları istenen günlüklerde; öğrencilerin, kukla uygulamasını gördüklerinde şaşırıp heyecanlandıklarını ve derse ilgilerinin arttığını ifade ettiği görülmüştür.

Yılmaz (2013) kukla modelini matematik derslerine yönelik başarının ve tutumun incelenmesinde kullanmıştır. Sekizinci sınıflarla yürütülen bu çalışmada, kukla modeli kullanıldığında öğrencilerin ders başarısının ve tutumunun olumlu etkilendiği görülmüştür.

Aydoğdu (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, çocukların sosyal-duygusal becerilerini geliştirmek için 16 kukla aktivitesi drama aktiviteleriyle birleştirilerek 8 hafta süresince uygulanmıştır. Uygulama sonucunda, öğrencilerin sosyal-duygusal becerilerini

geliştirmek amacıyla bütünleştirilmiş kukla ve drama aktivitelerinin pozitif etki sağladığı grlmştir. Kukla ve drama aktivitelerinin, öğrencilerin ders içi aktif katılım, kendini ifade etme, empati duygusu geliştirme, iş birlikli öğrenme ve duygu paylaşımı gibi sosyal-duygusal gelişim alanlarında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıda yer alan çalışmalar, eğitimde kukla materyalinin kullanımına yer verildiğinde öğrencilerin ders başarisının arttığına ve derse karşı tutumunun geliştiğine yönelik önemli veriler sunmaktadır. Tüm bu çalışmalardan yola çıkararak sınıf ğretmenlerinin kukla kullanma eğilimlerini ölçmenin ve bu eğilimler sonucunda bu alanla ilgili farkındalığı arttırmanın olumlu sonuçlara yol açacağı düşünülmekte ve eğitimde kukla kullanımının beklenen yönde değişim yaratıp yaratmayacağı araştırmaya değer görülmektedir.

3.BÖLÜM

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerini ölçmek amacıyla gerçekleştirilen bir likert tipi ölçek geliştirme çalışmasıdır. Likert tipi ölçekler cevaplayıcı merkezli şekilde geliştirilmektedir. Maddelerden ziyade cevapların ölçeklenmesi amaçlanmaktadır. Likert (1932) dereceleme toplamlarıyla ölçekleme yaklaşımını geliştirmiştir. Bu yaklaşım kapsamında ölçülmek istenen değişkenle ilgili olumlu ve olumsuz ifadeler katılımcılara sunulur. Beşli Likert tipi bir ölçekte katılımcılar her madde için “Kesinlikle katılıyorum,” “Katılıyorum,” “Kararsızım,” “Katılmıyorum,” “Kesinlikle katılmıyorum” yanıtlarından birini seçerek her bir maddeye katılma derecelerini belirtmiş olurlar. Bu derecelendirmede “Kesinlikle katılıyorum” ifadesinin olumlu bir tutum belirttiği kabul edilir ve en yüksek puan bu ifadeye verilir. “Kesinlikle katılmıyorum” ifadesi ise en düşük puanı alır. Bu maddelere verilen yanıtların toplamı ise ölçülen boyutu temsil eden nicel bir sonucu oluşturur.

Olumlu maddeler “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtından başlayarak sırayla 5,4,3,2,1 olarak, olumsuz maddeler ise “Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtından başlayarak 5,4,3,2,1 olarak puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 14, en yüksek puan 70’dir. Ölçekteki puanlar, 1.00 ile 5.00 arasında olduğundan, puanlar 5’e yaklaştıkça sınıf öğretmenlerin önermeye katılım düzeyleri yüksek, 1.00’e yaklaştıkça düşük olduğu kabul edilmiştir. Bir öğretmen tarafından işaretlenen cümlelerin madde puanlarının toplamını işaretlenen cümle sayısına bölerek (Turgut ve Baykul, 1992; akt. Kenar ve Balcı, 2012) elde edilecek olan puan, sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimi hakkında araştırmacılara fikir verebilecektir. Dolayısıyla “Sınıf

Öğretmenlerinin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimi Ölçeği”nden 2,60 puan değerinin altında puan alan bireyler negatif eğilime, 2.60 ve üstünde puan alan bireyler ise pozitif eğilime sahip olacaklardır (Kenar ve Balcı, 2012).

Ölçek Seçenekleri ile Puan Aralıkları

Seçenekler	Verilen Puanlar	Puan Aralığı
Kesinlikle Katılıyorum	5	4.20–5.00
Katılıyorum	4	3.40–4.19
Kararsızım	3	2.60–3.39
Katılmıyorum	2	1.80–2.59
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1.00–1.79

Likert tipi ölçeklerin üç temel sayıltısı vardır: süreklilik, tek boyutluluk ve doğrusallık. Süreklilik sayıltısı, ölçek ile ölçülen özelliğin sürekli bir değişken olduğuna dayanır. Dolayısıyla en olumsuzdan en olumluya doğru sürekli bir derecelendirme yapılmaktadır. Tek boyutluluk sayıltısı, ölçülen özelliğin bağımsızlığını, farklı özelliklerden ayrı olarak tanımlanabileceğini ve ölçülebileceğini ifade etmektedir. Çok boyutlu ölçekleme teknikleri de geliştirilmiştir. Bu teknikle her boyut kendi içinde ölçülebilmektedir. Doğrusallık sayıltısı, ölçek ile ölçülen özelliğin bir doğru üzerinde gösterilebileceğine karşılık gelmektedir (Tezbaşaran, 1996).

Likert tipi bir ölçek geliştirilirken uygulanacak üç temel aşama vardır. İlk aşama ölçülecek özelliğin tanımlanmasıdır. Bu amaçla özelliğin kapsamı belirlenir ve bu kapsama karşılık gelecek şekilde maddeler geliştirilerek bir taslak ölçek oluşturulur. İkinci aşamada taslak ölçek düzenlenir ve taslak katılımcılara uygulanır. Bu aşama, ölçek materyalinin yönergelerinin ve cevaplama düzeninin hazırlanmasını, maddelerin ölçek içindeki yerinin ayarlanmasını içerir. Taslak ölçek hazırlandıktan sonra uygun katılımcılar bulunur ve ölçek katılımcılara uygulanır. Üçüncü aşamada, taslak ölçekten elde edilen verilerin analizi yer almaktadır. Katılımcıların

maddelere verdikleri yanıtlar ve yanıtların dağılımları incelenir, madde analizi gerçekleştirilir.

Sonuçlara göre hangi maddelerin eleneceği, hangilerinin ölçekte kalacağı belirlenir (Tezbaşaran, 1996).

3.2.Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini Türkiye’de çalışmakta olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme ise 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelinde farklı illerde çalışmakta olan 149 kadın, 90 erkek olmak üzere toplam 239 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışma kapsamında 321 öğretmen kişisel bilgi formunu ve taslak ölçeği doldurmuştur. Tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 321 öğretmenden 35’i okul öncesi, 11’i özel eğitim, 33’ü branş öğretmeni olduğu için bu öğretmenlerin yanıtları analize dahil edilmemiştir. Ayrıca branşını belirtmeyen üç öğretmen de analiz dışında bırakılmıştır.

3.3.Ölçek geliştirme süreci

3.3.1.Literatür taraması.

Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerini ölçen bir ölçek geliştirmek amacıyla öncelikle literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Eğitimde kukla kullanımı üzerine Türkçe akademik kaynaklar ve kukla kullanımına yönelik kitaplar detaylı olarak incelenmiştir. Yabancı kaynaklar içinde başta UNIMA olmak üzere dünyadaki çeşitli kukla platformlarına yönelik tarama yapılmıştır. Ayrıca akademik veri tabanlarında eğitim, çocuk gelişimi ve kukla kullanımı ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Kukla kullanımının çocuk gelişimine etkisi; bilişsel, sosyal, duyuşsal, kinestetik açılarından incelenmiştir. Ayrıca sınıf içinde kukla kullanılabilecek durumlar incelenmiş, buna dair örnekler saptanmıştır. Araştırma süresince kukla kullanımının sınıf içinde yaratabileceği durumlara yönelik tarama sürdürülmüştür.

3.3.2.Madde yazımı.

Literatür taraması ile eşzamanlı olarak öğretmen ve akademisyenler ile eğitimde kukla kullanımına yönelik görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması ve görüşmeler sonrasında kuklanın eğitimde kullanımına yönelik temel alanlar, kukla kullanımının çocukların bilişsel, sosyal-duyuşsal, kinestetik gelişimine etkisi, kuklanın sınıf içi kullanımı ve sınıf yönetimine etkisi olarak belirlenmiştir. Bu alanları kapsayacak şekilde 50 maddelik bir pilot ölçek oluşturulmuştur. Bu maddeler, seçenekleri “Kesinlikle katılıyorum” ile “Kesinlikle katılmıyorum” arasında beş derece olacak şekilde yanıtlanabilen maddelerdir. Pilot ölçekteki 46 madde kukla kullanımına yönelik olumlu ifadeler içerirken, madde 14, 40, 41 ve 43 kukla kullanımına yönelik olumsuz ifadeler içermesi sebebiyle ters kodlanmaktadır.

3.3.3.Ölçeklerin Uygulanması.

Bursa İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile iş birliği kurularak öğretmenler MEB sayfası üzerinden, online bir şekilde araştırmaya katılmaya davet edilmiştir. Bu yolla araştırmaya katılan 160 öğretmen, Google Forms üzerinden ölçekleri doldurmuştur. Online veri toplamak uzun bir zaman diliminde gerçekleştiği için araştırmaya elden veri toplayarak devam edilmiştir. Okullara gerçekleştirilen ziyaretler ile öğretmenler araştırmaya katılmaya davet edilmiştir ve 161 öğretmen araştırmaya yazılı olarak katılmıştır. İki durumda da öğretmenlerden bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

3.4.İstatistiksel Analiz

3.4.1.Geçerlik.

Taslak ölçeğin geçerlik analizinde faktör analizi kullanılmıştır. Faktör analizi kullanmanın amacı, ölçülen değişkenin geçerliğini tanımlamak, gözlenen değişkenlerin örtük değişkenler oluşturup oluşturmayacağını incelemektir. Maddelerin arasındaki korelasyonlar incelenerek,

kendi içinde yüksek korelasyon gösteren ancak diğer gruplarla korelasyonu düşük olan maddeler farklı alt boyutlarda toplanır. Bu alt boyutlar, ölçeğin sunduğu örtük değişkenlerdir (Field, 2009).

Bir veri grubunun faktör analizine uygun olup olmadığını incelemek için Kaiser–Meyer–Olkin testi (KMO) ve Bartlett Küresellik testi uygulanmıştır. KMO, verilerin faktör analizi için uygunluğuna yönelik bilgi verir (Kaiser, 1970). Hesaplanan KMO değerleri 0 ile 1 arasında değişmektedir. 1'e yakın değerler, değişkenler arasındaki korelasyonların yoğunluk gösterdiğini, 0'a yakın değerler ise korelasyonların daha dağınık olduğunu ifade etmektedir. 1 ile 0.90 arasındaki değerler mükemmel, 0.80 ile 0.90 arasındaki değerler iyi, 0.70 ile 0.80 arasındaki değerler orta düzeyde, 0.50 ile 0.70 arasındaki değerler zayıf kabul edilir. 0.50'ten düşük değerler verilerin faktör analizi için uygun olmadığına işaret eder (Field, 2009).

Bartlett Küresellik testi ise değişkenlerden oluşan korelasyon matrisinin, birim matris ile benzerliğinin incelenmesine dayanır. Birim matriste, değişkenler arasında korelasyon bulunmamaktadır. Faktör analizi, değişkenleri kendi içindeki korelasyona göre grupladığından, değişkenlerin kendi içinde korelasyon göstermesi gerekmektedir. Bartlett Küresellik testi, değişkenlerin birim matristen farklılığını inceleyerek verilerin faktör analize uygun olup olmadığını belirler. Bu testten elde edilen anlamlı sonuç; korelasyon matrisin birim matristen farklılığını dolayısıyla değişkenler arasında korelasyon bulunduğunu gösterir (Field, 2009).

KMO ve Bartlett Küresellik testlerinden sonra, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Taslak ölçekteki her bir madde, AFA'nın ele aldığı ayrı bir değişkendir. AFA taslak ölçekteki değişkenleri kapsayacak şekilde bir faktör modeli belirler. Çok sayıdaki değişken, kendi içindeki korelasyonlara dayanarak daha az sayıdaki örtük değişkenler altında gruplanır. AFA var olan bir teoriyi test etmekten ziyade çok sayıdaki farklı değişken üzerinden teori üreten bir yöntemdir (Stevens, 2002). AFA bir modeli doğrulamak amacıyla değil, hipotezleri test etmek için kullanılmaktadır. AFA sonucunda bir faktöre yüklenmeyen maddeler

sırasıyla modelden çıkarılarak AFA yeniden uygulanmıştır. Bu şekilde taslak ölçek son haline getirilmiştir.

AFA sonrasında ortaya çıkan model üzerinde Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA, yeni bir model oluşturmaktan ziyade var olan modelin geçerliğini inceleyen bir analiz yöntemidir. DFA ile modeldeki farklı değişkenlerin ve boyutların birbiriyle ilişkisi açıklanır.

3.4.2.Güvenirlik.

Güvenirlik, ölçeğin tutarlı olarak ilişkili yapıyı ölçmesine yönelik bilgi vermektedir. Güvenirlik analizinde kullanılan farklı yöntemler bulunmaktadır. Cronbach alfa katsayısı ölçeğin iç tutarlılığına karşılık gelmektedir. Cronbach alfa katsayısı 0 ile 1 arasında değişmekte, yüksek değerler güçlü iç tutarlılık bulunduğunu ifade etmektedir. 0.80'den yüksek değerler yeterli kabul edilmektedir. Bu alt limit sosyal bilimlerde kullanılan, kesin olarak ölçülemeyen değerler için 0.70'e çekilebilir (Field, 2009). Cronbach alfa katsayısına ek olarak Spearman-Brown ve Gutmann Split-half katsayısı da hesaplanmıştır.

3.4.3.Diğer Analizler.

Bu çalışmada, öğretmenlerin eğitimde kukla kullanımına yönelik eğilimini ölçen bir taslak ölçeğin yanında sosyodemografik değişkenlere yönelik bilgi de toplanmıştır. Faktör analizi ve güvenilirlik analizi sonucunda son haline getirilen ölçek ile öğretmenlerin eğitimde kukla kullanımına yönelik eğilimi hesaplanmıştır. Veriler normal dağılım göstermediği için farklı sosyodemografik değişkenlere göre eğilimin incelenmesinde nonparametrik testler kullanılmıştır. İki grubun karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Kruskal Wallis H testinin anlamlı çıkması durumunda, farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için post-hoc test olarak Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

4.BÖLÜM

Bulgular ve Yorum

4.1.Güvenirlige yönelik bulgular

Taslağın güvenirligini incelemek amacıyla Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Taslağın tüm maddelerinin Cronbach alfa katsayısı 0,939 ile yüksek bulunmuştur. Ayrıca Spearman-Brown katsayısı 0,89, ilk yarısı 0,87, ikinci yarısı 0,91 olmak üzere Gutmann Split-half katsayısı 0,88 olarak bulunmuştur. Tablo 1' de her bir maddenin diğer maddelerle korelasyonunu gösteren madde-toplam korelasyonları sunulmuştur. Madde 14 ve 15'in diğer maddelerle korelasyonu 0,15'ten küçük olduğu için bu maddeler taslaktan çıkarılmıştır (Yaşar, 2014).

Tablo 1.

Güvenirlilik analizi

Maddeler	Madde-Toplam Korelasyonu
1. Dersleri beceri temelli eğitim yaklaşımına uygun bir şekilde kuklalarla sürdürmek, eğitim açısından olumlu sonuçlar doğurur.	.571
2. Kuklalar, kaynaştırma öğrencilerine ulaşmaya yardımcı olur.	.399
3. Derslerde kukla kullanımının amacı çocukların düşünme becerilerini geliştirmektir.	.628
4. Kuklalar, öğrenme ortamını keyifli bir hale getirmek ve eğitim sürecinin durağanlığını ortadan kaldırmak amacıyla hazırlanır.	.392
5. Kuklalar, drama ile strateji geliştirme becerileri kazandırabilecek en	.525

uygun yoldur.

6. Kuklalar, öğrencilerde zaman yönetimi becerisini geliştirir. .446
7. Derslerde kukla kullanımı, aktif katılımı sağlar ve ders içi performansı artırır. .553
8. Derslerin değerlendirme bölümünde öğrencilerin öğrenme düzeylerini belirlemek için kullanılan kuklalar, tekrar ve pekiştirmeye yardımcı olur. .640
9. Sadece kuklalar kullanılarak öğrencilere yeni bir konu öğretilir. .412
10. Kuklalar; dersin giriş, gelişme, sonuç aşamalarının hepsinde yer almalıdır. .509
11. Her kukla türünün (parmak kuklası, gölge oyunu, el kuklası, ipli kukla) eğitime katkısı büyüktür. .586
12. Kukla, bir konuyu hissettirme aşamasında kullanılırsa dersten daha fazla verim alınır. .498
13. Kuklalar, konu tekrarında kullanılmalıdır. .516
14. Kuklalar ile kurulan drama oyunlarının rekabet ve yarışmaya sevk etmesi eğitim materyali olarak olumsuz özelliğidir. .012
15. Kukla, eğitim materyali olarak okul öncesi için uygundur. -.100
16. Kuklalar, öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirmeyi hedef almalıdır. .424

17. Dönüt sağlamanın en etkili yolu kuklalardır.	.499
18. Çocuklarda dikkat gelişimini arttırmak için kuklalar tercih edilmelidir.	.555
19. Sayısal derslerde kullanılan kuklalar, diğer derslere oranla öğrencilerde daha fazla motivasyon sağlar.	.478
20. Yüzük kuklalar, birinci sınıf öğrencilerinin doğru kalem tutuşuna yardımcı olur.	.467
21. Kukla oynatımı çocukların kinestetik becerilerini geliştirir.	.497
22. Beden koordinasyonunu geliştirebilmek için ipli kukla oynatmak yararlıdır.	.414
23. Kukla yapımı, öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirir.	.569
24. Kuklalar çocuklarda özgüvenin gelişimine yardımcı olur böylelikle psikolojik yapılarını olumlu etkiler.	.628
25. Kukla kullanımı dil becerilerini geliştirdiği için Türkçe derslerinde dersin giriş, gelişme ve sonuç kısmında kullanılmalıdır.	.449
26. Drama oyunları ile kurgulanan kukla oyunları çocukları sosyalleştirir.	.550
27. Birinci sınıf harf öğrenme sürecinde kuklalar öğrenmeyi kolaylaştırır.	.581
28. Kuklalar yardımı ile değerler eğitimi çocuklara öğretilir.	.572
29. Kukla yapım ve oynatımı resim, müzik gibi ayrı bir branş dersi olarak çocuklara sunulabilir.	.494

30. Kukla yapmak yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirir.	.561
31. Kuklalar, kaynaştırma öğrencilerinin derse katılımını sağlayarak öğrenme süreçlerini kolaylaştırır.	.583
32. Eğitim materyali olarak kukla kullanımı öğrencilerde şevk ve merak duygusu uyandırır.	.533
33. Kukla oyunları çocukları tanımada ve onlar hakkında önemli bilgiler elde etmede eğitimcilere yardımcı olur.	.620
34. Kuklalar, öğrencilerin karşısındaki kişiyle empati kurma becerisini geliştirir.	.604
35. Drama tekniği ile kukla kullanımında olumsuz durum ve olaylarla baş etme becerisi geliştirilebilir.	.642
36. Eğitimde kukla kullanımı soyut kavramların öğrenilmesi ve konuların somutlaştırılması konusunda eğitime yardımcı olur.	.624
37. Alışkanlık kazanma ya da alışkanlık yok etme konusunda kuklalardan yararlanılabilir.	.601
38. Öğrencilerin ifade gücü, özgüveni ve cesareti kuklalar yoluyla geliştirilebilir.	.608
39. Kuklalar kullanılarak yanlış ya da eksik öğrenmeler düzeltilir.	.643
40. Kuklalar bütün derslerde kullanılabilir bir materyal değildir.	.314
41. Derste kukla kullanımı sınıf yönetimini zorlaştırır.	.299

42. Eğitimde kukla kullanımı çocukların bir problem durumuna karşı farklı çözüm yolları üretmelerine yardımcı olur.	.635
43. Derslerde kukla kullanımı kalabalık sınıflar için uygun değildir.	.263
44. Eğitimde kukla kullanmak öğrencilerin çok yönlü düşünmelerine yardımcı olur.	.657
45. Aynı anda farklı zekâ alanlarını kullanabilmek için en uygun yol kukla kullanımındır.	.546
46. Kukla kullanmak çocukların sayısal derslere karşı geliştirdikleri önyargıları yıkabilir.	.591
47. Öğrencilerin kendi duygularını tanımada kuklalar yardımcı eğitim materyalleridir.	.626
48. Sorgulama becerileri, üst bilişsel becerileri geliştirmek adına felsefik kavramlar kuklalar yoluyla sorgulatabilir.	.536
49. Bir kukla kullanarak çocuklara bilgisayar kullanımı öğretilir.	.515
50. İlerleyen yıllarda eğitimciler kuklacılığın birçok dalından yararlanacaktır.	.689

4.2.Geçerliliğe yönelik bulgular

4.2.1.Açımlayıcı faktör analizi.

Taslak ölçek içerisinde sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanımına yönelik eğilimini açıklayan faktörlerin tespit edilmesi amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

uygulanmıştır. AFA'dan önce verilerin uygunluğunu test etmek amacıyla örneklem büyüklüğünün yeterliliğine yönelik bilgi veren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmış ve Bartlett Küresellik testi uygulanmıştır. Örneklem büyüklüğü 0,92 KMO katsayısı ile yeterli bulunmuştur (Field, 2009). Bartlett's Küresellik testinin sonucu, veri grubunun normallik varsayımını karşıladığını göstermektedir ($\chi^2= 6084,531; p <0,01$).

AFA sırasında faktörlerin birbiri ile ilişkili olabileceği düşünülerek Direct Oblimin döndürme tekniği kullanılmıştır. Analiz sonucunda öz değeri 1,00'den büyük 11 faktör bulunmuştur. Bu 11 faktör, toplam varyansın %63,43'ünü açıklamaktadır.

Bu faktörler arasında birden fazla faktöre yüklenen maddeler vardır. Bir faktördeki yük, diğer faktördeki yükten 0,10 veya daha fazlaysa, madde faktör yükünün daha fazla olduğu faktörde sayılmıştır (Tavşancıl, 2010). Birden fazla faktöre yüklenen, faktör yükleri arasında en az 0.10 fark olmayan maddeler sırasıyla analizden çıkarılmıştır (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Bu işlemler sonrasında 14 maddelik, dört faktörden oluşan bir ölçek oluşturulmuştur. Dört maddeden oluşan ilk faktör, genel eğilimin %32,33'ünü açıklamaktadır. Yoğun olarak öğrencilerin bilişsel ve düşünsel gelişimini içerdiği için "Bilişsel Gelişim" olarak adlandırılmıştır. Sınıf yönetimi ile ilgili üç madde içeren ikinci faktör, genel eğilimin %13,02'sini açıklamaktadır. Üçüncü faktör kukla kullanımının sosyal-duyuşsal gelişime etkisine yönelik maddeler içermekte ve genel eğilimin %8,79'unu açıklamaktadır. Üç maddeden oluşan dördüncü faktör, kukla kullanımının kinestetik gelişime etkisine yönelik ifadeler içermektedir ve genel eğilimin %7,37'sini açıklamaktadır. Bilişsel Gelişim, Sosyal-Duyuşsal Gelişim, Kinestetik Gelişim ve Sınıf Yönetimi faktörleri, genel eğilimdeki varyansın %61,52'sini açıklayıcı güce sahiptir. Faktörler ve maddelerin faktör yüklerine yönelik detaylı bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.

Faktör yük değerleri

Madde		Faktör Yükü
Bilişsel Gelişim	45. Aynı anda farklı zekâ alanlarını kullanabilmek için en uygun yol kukla kullanımımıdır	.772
	44. Eğitimde kukla kullanmak öğrencilerin çok yönlü düşünmelerine yardımcı olur	.699
	42. Eğitimde kukla kullanımını çocukların bir problem durumuna karşı farklı çözüm yolları üretmelerine yardımcı olur	.675
	48. Sorgulama becerileri, üst bilişsel becerileri geliştirmek adına felsefik kavramlar kuklalar yoluyla sorgulanabilir	.604
Sınıf Yönetimi	41. Derste kukla kullanımını sınıf yönetimini zorlaştırır	.861
	43. Derslerde kukla kullanımını kalabalık sınıflar için uygun değildir	.831
	40. Kuklalar bütün derslerde kullanılabilir bir materyal değildir	.714

Sosyal- Duyuşsal Gelişim	30. Kukla yapmak yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirir	-.805
	32. Eğitim materyali olarak kukla kullanımı öğrencilerde şevk ve merak duygusu uyandırır	-.753
	26. Drama oyunları ile kurgulanan kukla oyunları çocukları sosyalleştirir	-.721
	7. Derslerde kukla kullanımı, aktif katılımı sağlar ve ders içi performansı artırır	-.690
Kinestetik Gelişim	21. Kukla oynatımı çocukların kinestetik becerilerini geliştirir	.786
	22. Beden koordinasyonunu geliştirebilmek için ipli kukla oynatmak yararlıdır	.746
	20. Yüzük kuklalar, birinci sınıf öğrencilerinin doğru kalem tutuşuna yardımcı olur	.467

Taslaktan çıkarılan maddeler sonrasında KMO ve Bartlett Küresellik testi tekrarlanmıştır. Örneklem büyüklüğü 0,82 KMO katsayısı ile yeterli bulunmuştur. Bartlett Küresellik testinin sonucu, veri grubunun normallik varsayımını karşıladığını göstermektedir ($\chi^2= 1016.85$; $p < 0,01$).

Taslaktan çıkarılan maddeler sonrasında ölçeğin ve barındırdığı faktörlerin Cronbach alfa sayıları yeniden hesaplanmıştır. Bilişsel Gelişim boyutundaki dört maddenin Cronbach alfa katsayısı 0.74, Sosyal-Duyuşsal Gelişim boyutundaki dört maddenin 0.76, Sınıf Yönetimi

boyutundaki üç maddenin 0.73, Kinestetik Gelişim boyutundaki üç maddenin 0.62'dir. Tüm ölçekteki 14 maddenin Cronbach alfa katsayısı ise 0.79'dur. Kinestetik Gelişim boyutunun iç tutarlılığı diğer boyutlara kıyasla daha düşük olsa da kabul edilebilir düzeydedir (Yaşar, 2014).

Bu bulgular ölçeğin, eğitimde kukla kullanma eğilimini ölçmede güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

4.2.2.Doğrulayıcı Faktör Analizi.

Doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilen modelde uyum indeksleri incelenmiş, sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur. Minimum ki-kare değeri anlamlı bulunmuştur, $\chi^2(71)= 95.72, p = 0.027$. Uyum indeksi değerleri, Cmin/df 1.348, GFI 0.947, AGFI 0.921, CFI 0.974, NFI 0.908, RMSEA 0.038, SRMR 0.0448 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, Cmin/df, GFI, AGFI, CFI, RMSEA mükemmel uyumluluk düzeyinde bulunmuştur. NFI değerinin ise kabul edilebilir aralıkta olduğu görülmüştür (Horzum, Ayas ve Padır, 2017). Elde edilen uyum indeksleri, ölçeğin kabul edilebilir değerlere sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.

Doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilen uyum indeksleri

İncelenen Uyum İndeksi	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	DFA Uyum Endeksi
CMin/df	$0 \leq CMin/df \leq 2$	$0.2 \leq \chi^2/sd \leq 3$	1.348
GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI \leq .95$	.947
AGFI	$90 \leq AGFI \leq 1.00$	$85 \leq AGFI \leq .90$	.921
CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$	.974
NFI	$.95 \leq NFI \leq 1.00$	$.90 \leq NFI \leq .95$	.908

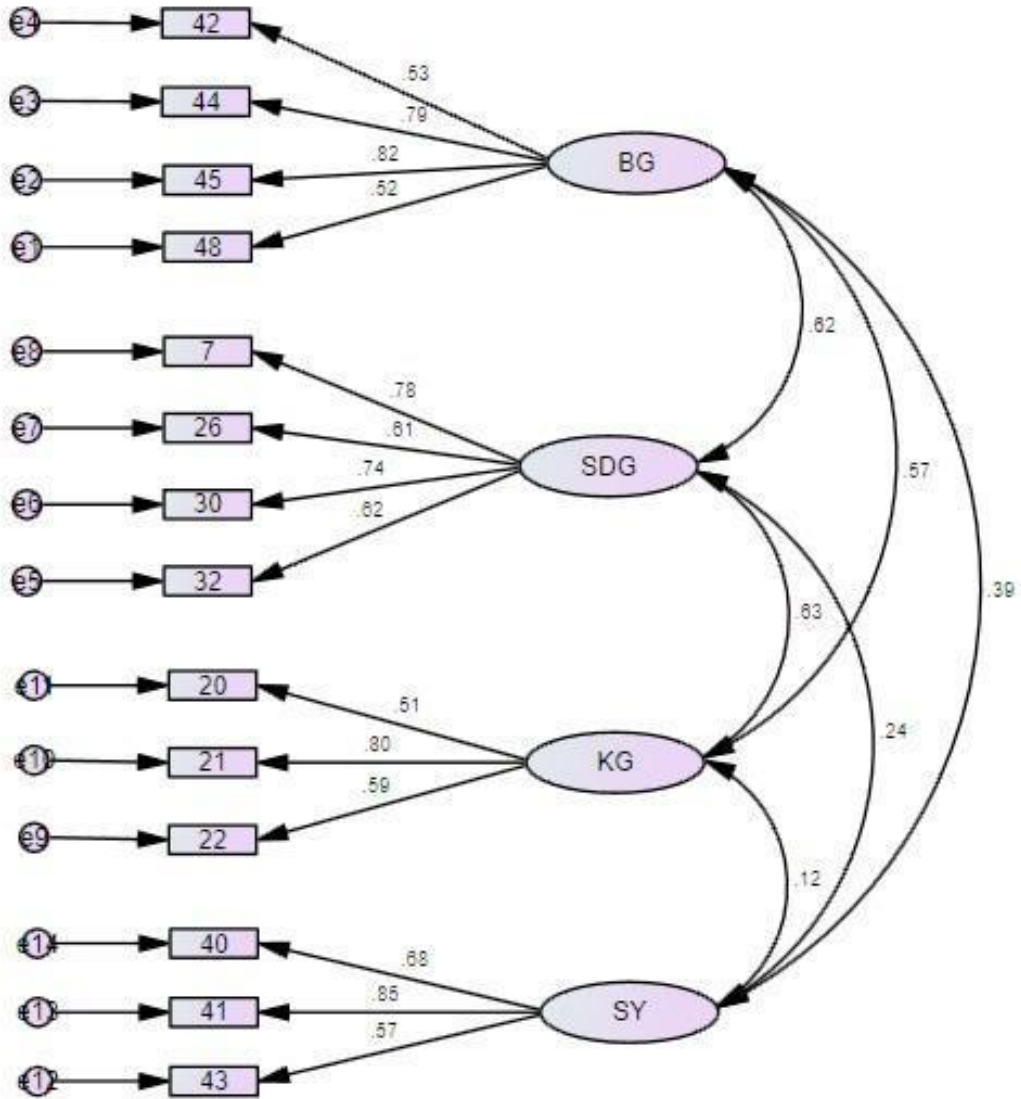

RMSEA	$.10 \leq \text{RMSEA} \leq .05$	$.05 \leq \text{RMSEA} \leq .08$	.038
SRMR	$.00 \leq \text{SRMR} \leq .05$	$.05 \leq \text{SRMR} \leq .10$	0.0448

Şekil 17’te Bilişsel Gelişim, Sosyal-Duyuşsal Gelişim, Kinestetik Gelişim ve Sınıf Yönetimi boyutlarına yönelik standardize edilmiş regresyon ağırlıkları ve boyutlar arası korelasyonlar gösterilmiştir. Madde ve boyutlar arasında standardize edilmiş regresyon ağırlıkları .51 ile .82 arasında değişmektedir. Bu noktada herhangi bir maddenin ölçekten çıkarılmasına gerek kalmamıştır.

Şekil 17. DFA'dan Elde Edilen Dört Boyutlu Model

4.3. Betimleyici bulgular

Tablo 4.

Ölçeğe yönelik betimleyici bulgular

	N	Min	Maks	Ort	SS
Bilişsel Gelişim	239	1.00	5.00	4.14	.76

Sosyal-Duyuşsal Gelişim	239	1.25	5.00	4.71	.47
Kinestetik Gelişim	239	1.67	5.00	4.40	.67
Sınıf Yönetimi	239	1.00	5.00	2.75	1.19
Toplam	239	1.64	5.00	4.06	.53

Öğretmenlerin kuklanın bilişsel gelişim, sosyal-duyuşsal gelişim, kinestetik gelişim ve sınıf yönetimine etkisine verdikleri yanıtlara dair betimsel bulgular Tablo 4'te sunulmuştur. Kukla kullanımının öğrencilerin bilişsel gelişimine etkisine verilen yanıtların ortalaması 4.14'dir (ss = 0,76). Öğrencilerin sosyal-duyuşsal gelişiminde kukla kullanımının etkisinin ortalaması 4.71'dir (ss = 0,47). Kukla kullanımının kinestetik gelişime etkisine verilen yanıtların ortalaması 4.40'tır (ss = 0,67). Kukla kullanımının sınıf yönetimine etkisine verilen yanıtların ortalaması 2.75'tir (ss = 1.19). Eğitimde kukla kullanımı eğilim puanı ortalama olarak 4,06'dır (ss = 0,53). Eğitim sürecinde kukla kullanımının boyutlarından en olumlu görülen boyut sosyal-duyuşsal gelişimdir. Öğretmenler kukla kullanımının bilişsel ve kinestetik gelişime etkisine de olumlu yaklaşmaktadır. Ancak sınıf yönetimine etkisi konusunda görüşler kararsızlığa daha yakındır.

Tablo 5.

Maddelere yönelik betimleyici bulgular

Faktör	N Madde	n	Min	Maks	Ort	SS
Bilişsel	4 Aynı anda farklı zekâ alanlarını					
Gelişim	5 kullanabilmek için en uygun yol kukla kullanımındır	239	1.00	5.00	3.71	1.24
	4 Eğitimde kukla kullanmak öğrencilerin	239	1.00	5.00	4.42	0.88

	4 çok yönlü düşüncelerine yardımcı olur						
	4 Sorgulama becerileri, üst bilişsel						
	8 becerileri geliştirmek adına felsefik kavramlar kuklalar yoluyla sorgulanabilir	239	1.00	5.00	4.06	1.04	
	4 Eğitimde kukla kullanımı çocukların						
	2 bir problem durumuna karşı farklı çözüm yolları üretmelerine yardımcı olur	239	1.00	5.00	4.38	0.86	
Kinestetik	2 Beden koordinasyonunu						
Gelişim	2 geliştirebilmek için ipli kukla oynamak yararlıdır	239	1.00	5.00	4.51	0.83	
	2 Kukla oynatımı çocukların kinestetik						
	1 becerilerini geliştirir	239	1.00	5.00	4.56	0.73	
	2 Yüzük kuklalar, birinci sınıf						
	0 öğrencilerinin doğru kalem tutuşuna yardımcı olur	239	1.00	5.00	4.13	1.06	
Sınıf	4 Kuklalar bütün derslerde kullanılabilir	239	1.00	5.00	2.34	1.48	
Yönetimi	0 bir materyal değildir*						
	4 Derste kukla kullanımı sınıf yönetimini						
	1 zorlaştırır*	239	1.00	5.00	3.39	1.52	

	4 Derslerde kukla kullanımı kalabalık	239	1.00	5.00	2.52	1.44
	3 sınıflar için uygun değildir*					
Sosyal	3 Kukla yapmak yaratıcılığı ve hayal					
Duyuşsal	0 gücünü geliştirir	239	1.00	5.00	4.80	0.55
Gelişim						
	2 Drama oyunları ile kurgulanan kukla	239	1.00	5.00	4.78	0.47
	6 oyunları çocukları sosyalleştirir					
	3 Eğitim materyali olarak kukla					
	2 kullanımı öğrencilerde şevk ve merak	239	1.00	5.00	4.67	0.68
	duygusu uyandırır					
	7 Derslerde kukla kullanımı, aktif					
	katılımı sağlar ve ders içi performansı	239	1.00	5.00	4.59	0.75
	artırır					

* Bu maddeler olumsuz ifadeler içerdiğinden ters kodlanmıştır.

Tablo 5’te maddelere verilen yanıtlara yönelik betimleyici bulgular sunulmuştur. Ölçekteki 14 maddeye verilen yanıtlar 1 (Kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle katılıyorum) arasında değişmektedir. Maddelere verilen yanıtların ortalaması Bilişsel Gelişim, Sosyal-Duyuşsal Gelişim ve Kinestetik Gelişim boyutlarında oldukça yüksektir. Bu boyutlarda öğretmenlerin kukla kullanımına olumlu yaklaştığı görülmektedir. Sınıf Yönetimi boyutunda ise öğretmenlerin görüşlerinin olumsuz olduğu görülmektedir. Kuklanın bütün derslerde kullanılabilir bir materyal olduğu ifadesine verilen ortalama yanıt 2.34 (ss = 1.48) ile olumsuza yakındır. Kukla kullanımının sınıf yönetimini zorlaştırmayacağı ifadesine verilen yanıtların ortalaması 3.39 (ss = 1.52) ile kararsızlığa yakındır. Kukla kullanımının kalabalık sınıflar için uygun olduğu ifadesine verilen yanıtlar ise 2.52 ortalama (ss = 1.44) ile olumsuza

yaklaşmaktadır. Genel anlamda sınıf öğretmenleri eğitimde kukla kullanımını çocukların gelişimi açısından olumlu görseler de sınıf yönetimi konusunda çekinceleri olduğu görülmektedir.

Tablo 6.

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş değişkenlerine göre dağılımı

Değişken		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	149	62.3
	Erkek	90	37.7
	Total	239	100.0
Yaş	21-30 yaş	43	18.0
	31-40 yaş	67	28.0
	41-50 yaş	81	33.9
	51 yaş ve üzeri	44	18.4
	Yanıt vermeyen	4	1.7
	Total	239	100.0

Tablo 6’da araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre dağılımı sunulmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenlerin 149’u (%62,3) kadın, 90’ı (%37,7) erkektir. 43 (%18,0) öğretmen 21-30 yaş, 67 (%28,0) öğretmen 31-40, 81 (%33,9) öğretmen 41-50 yaş aralığında ve 44 (%18,4) öğretmen 51 yaş ve üzerindedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin 20’si (%8,4) özel okulda, 183’ü (%76,6) ise devlet okulunda çalışmaktadır.

Tablo 7.

Sınıf öğretmenlerinin sınıf düzeyi ve mesleki kıdemlerine göre dağılımı

Değişken		Frekans	Yüzde
Kurum türü	Özel okul	20	8.4
	Devlet okulu	183	76.6
	Yanıt vermeyen	36	15.1
	Toplam	239	100.0
Sınıf düzeyi	1. Sınıf	64	26.8
	2. Sınıf	48	20.1
	3. Sınıf	63	26.4
	4. Sınıf	54	22.6
	Total	229	95.8
	Yanıt vermeyen	10	4.2
	Toplam	239	100.0
Mesleki kıdem	1-5 yıl	38	15.9
	6-10 yıl	16	6.7
	11-15 yıl	40	16.7
	16-20 yıl	40	16.7

21 yıl ve üzeri	103	43.1
Yanıt vermeyen	2	.8
Toplam	239	100.0

Tablo 7’de araştırmaya katılan öğretmenlerin kurum türü, sınıf düzeyi ve mesleki kıdem değişkenlerine göre dağılımları gösterilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin 64’ü (%26,8) birinci sınıf, 48’i (%20,1) ikinci sınıf, 63’ü (%26,4) üçüncü sınıf, 54’ü (%22,6) dördüncü sınıf düzeyinde eğitim vermektedir. 10 (%4,2) öğretmen sınıf düzeyi bilgilerini paylaşmamıştır. Öğretmenlerin mesleki kıdemine göre dağılımı incelendiğinde 38 öğretmenin (%15,9) 1-5 yıldır, 16 öğretmenin (%6,7) 6-10 yıldır, 40 öğretmenin (%16,7) 11-15 yıldır, 40 öğretmenin (%16,7) 16-20 yıldır ve 103 öğretmenin (%43.1) ise 21 yıldan fazla süredir öğretmenlik yaptığı görülmektedir.

Tablo 8.

Kukla kullanımının uygun olduğu düşünülen seviyeye yönelik dağılım

Sınıfa uygunluk	Frekans	Yüzde
Okul öncesi	111	46.4
Okul öncesi ve 1. sınıf	45	18.8
Okul öncesi, 1 ve 2. sınıf	2	.8
1. sınıf	77	32.2
1. ve 2. sınıf	1	.4
1. ve 3. sınıf	1	.4
4. sınıf	2	.8

Total	239	100.0
-------	-----	-------

Öğretmenlere ‘‘Kukla kullanımı daha çok hangi düzeydeki öğrenciler için uygundur?’’ diye sorulduğunda verilen yanıtların dağılımı Tablo 8’de sunulmuştur. Buna göre, öğretmenlerin 111’i (%46,4) kukla kullanımının daha çok okul öncesi düzeyine, 45’i (%18,8) okul öncesi ve birinci sınıfa, 77’si (%32,2) birinci sınıfa uygun olduğunu düşünmektedir. Ayrıca, kukla kullanımının okul öncesi, birinci ve ikinci sınıf düzeyine uygun olduğunu düşünen iki (%0,8), birinci ve ikinci sınıfa uygun olduğunu düşünen bir (%0,4), birinci ve üçüncü sınıfa uygun olduğunu düşünen bir (%0,4) ve dördüncü sınıfa uygun olduğunu düşünen iki katılımcı (%0,8) bulunmaktadır.

4.4.Sosyodemografik Değişkenlere göre Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Kukla Kullanımına Yönelik Eğilimlerinin İncelenmesi

Tablo 9.

Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerinin cinsiyete göre incelenmesi

Faktör	Cinsiyet	N	X	SS	Z	P
Bilişsel Gelişim	Kadın	149	4.22	0.72	-1.93	0.054
	Erkek	90	4.02	0.81		
Sosyal-Duyuşsal Gelişim	Kadın	149	4.77	0.35	-2.35	0.02
	Erkek	90	4.61	0.61		
Kinestetik Gelişim	Kadın	149	4.47	0.61	-2.07	0.04
	Erkek	90	4.28	0.74		
Sınıf Yönetimi	Kadın	149	2.71	1.24	-0.88	0.38

	Erkek	90	2.82	1.12		
Toplam	Kadın	149	4.11	0.49	-1.44	0.15
	Erkek	90	3.99	0.58		

*p<0,05

Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanımına yönelik eğilimlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla uygulanan Mann-Whitney U testinin sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir. Kukla kullanımının sosyal-duyuşsal gelişime etkisine yönelik eğilim açısından kadın ve erkek öğretmenler arasında anlamlı bir fark vardır ($p<0,05$). Kadın öğretmenler ($\bar{x}=4.77 \pm 0.35$), kukla kullanımının sosyal-duyuşsal gelişime etkisinin erkek öğretmenlere göre ($\bar{x}=4.61 \pm 0.61$) daha olumlu olduğunu düşünmektedir. Kinestetik gelişim açısından da kadın öğretmenlerin eğilimi ($\bar{x}=4.47 \pm 0.61$), erkek öğretmenlerin tutumuna kıyasla ($\bar{x}=4.28 \pm 0.64$) daha olumlu bulunmuştur, ($p<0.05$). Analiz sonuçlarına göre Bilişsel Gelişim, Sınıf Yönetimi ve kukla kullanımına yönelik genel eğilim açısından kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p >0,05$).

Tablo 10.

Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerinin kurum türüne göre incelenmesi

Faktör	Kurum Türü	N	Ort	SS	z	p
Bilişsel Gelişim	Özel okul	20	4.14	0.77	-0.32	0.75
	Devlet okulu	183	4.08	0.78		
Sosyal Duyuşsal Gelişim	Özel okul	20	4.80	0.30	-1.44	0.15
	Devlet okulu	183	4.67	0.51		

Kinestetik Gelişim	Özel okul	20	4.55	0.52	-1.18	0.24
	Devlet okulu	183	4.33	0.71		
Sınıf Yönetimi	Özel okul	20	3.50	1.27	-2.94	<0.01
	Devlet okulu	183	2.61	1.17		
Toplam	Özel okul	20	4.28	0.49	-2.52	0.01
	Devlet okulu	183	3.99	0.54		

*p<0,05

Tablo 10’da sınıf öğretmenlerinin çalıştığı kurum türünün eğitimde kukla kullanma eğilimlerine etkisinin Mann Whitney U testi ile incelenmesine yönelik sonuçlar gösterilmiştir. Sonuçlara göre, özel okulda ve devlet okulunda çalışan öğretmenler arasında kukla kullanımına yönelik eğilim açısından anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p < 0.05$). Özel okulda çalışanların kukla kullanımına yönelik eğilimleri ($\bar{x} = 4.28 \pm 0.49$), devlet okulunda çalışanlara ($\bar{x} = 3.99 \pm 0.54$) kıyasla daha olumludur. Genel eğilimdeki bu farklılıkta sınıf yönetimi konusundaki eğilim özellikle belirleyici olmuştur. Kukla kullanımının sınıf yönetimine etkisi konusunda özel okulda çalışan öğretmenler ile devlet okulunda çalışan öğretmenler farklı görüşlere sahiptir ($p < 0.05$). Devlet okulunda çalışan öğretmenler ($\bar{x} = 2.61 \pm 1.17$) özel okulda çalışanlara kıyasla ($\bar{x} = 3.50 \pm 1.27$) kukla kullanıldığı takdirde sınıf yönetiminin daha zor olacağını düşünmektedir. Kukla kullanımının bilişsel gelişim, sosyal- duyuşsal gelişim ve kinestetik gelişime etkisi açısından bu öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$).

Tablo 11.

Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerinin yaş grubuna göre incelenmesi

Faktör	Yaş	n	Ort	SS	KW	P
Bilişsel Gelişim	21-30 yaş	43	4.37	0.61	6.34	0.10
	31-40 yaş	67	4.14	0.80		
	41-50 yaş	81	4.03	0.78		
	51 yaş ve üzeri	44	4.11	0.78		
Sosyal- Duyuşsal Gelişim	21-30 yaş	43	4.90	0.24	22.72	<0.01
	31-40 yaş	67	4.75	0.33		
	41-50 yaş	81	4.59	0.64		
	51 yaş ve üzeri	44	4.70	0.43		
Kinestetik Gelişim	21-30 yaş	43	4.78	0.36	32.77	<0.01
	31-40 yaş	67	4.56	0.51		
	41-50 yaş	81	4.22	0.77		
	51 yaş ve üzeri	44	4.10	0.71		

Sınıf Yönetimi	21-30 yaş	43	2.64	1.21	2.09	0.55
	31-40 yaş	67	2.82	1.26		
	41-50 yaş	81	2.64	1.15		
	51 yaş ve üzeri	44	2.89	1.17		
Toplam	21-30 yaş	43	4.23	0.38	9.98	0.02
	31-40 yaş	67	4.12	0.51		
	41-50 yaş	81	3.93	0.58		
	51 yaş ve üzeri	44	4.02	0.53		

* $p < 0,05$

Tablo 11’de sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerinin yaş gruplarına göre incelenmesi amacıyla uygulanan Kruskal Wallis H testinin sonuçları gösterilmiştir. Farklı yaş gruplarından öğretmenler, kukla kullanımının sosyal-duyuşsal gelişime etkisi konusunda farklı görüşlere sahiptir, ($H(3) = 22.72, p < 0.01$). 21-30 yaş aralığındaki öğretmenler ($\bar{x} = 4.10 \pm 0.71$), kukla kullanımının sosyal-duyuşsal gelişime yönelik katkısı hakkında diğer yaş gruplarındaki öğretmenlere göre daha olumlu düşünmektedir.

Kukla kullanımının kinestetik gelişime etkisi konusunda farklı yaş gruplarından öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir, ($H(3) = 32.77, p < 0.05$). 21-30 yaş aralığındaki öğretmenler ($\bar{x} = 4.78 \pm 0.36$), 41-50 ($\bar{x} = 4.22 \pm 0.77$) ve 51 ve üzeri yaşlardaki öğretmenlere ($\bar{x} = 4.10 \pm 0.71$) kıyasla daha olumlu bir eğilime sahiptir. Ayrıca 31-40 yaş ($\bar{x} = 4.56 \pm 0.51$) aralığındaki öğretmenler de kuklaların kinestetik gelişime etkisi konusunda 51 yaşından büyük öğretmenlere göre daha olumlu düşünmektedir.

Farklı yaş gruplarından öğretmenler arasında kukla kullanma eğilimleri açısından anlamlı bir farklılık görülmektedir, ($H(3) = 9.98, p < 0,05$). Bu farklılık 21-30 yaş grubundaki

öğretmenlerin kukla kullanma eğiliminin ($\bar{x}=4.23 \pm 0.38$), 41-51 yaş aralığındaki öğretmenlere ($\bar{x}=3.93 \pm 0.58$) kıyasla daha olumlu olmasından kaynaklanmaktadır.

Bilişsel gelişim ve sınıf yönetimi açılarından farklı yaş grupları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 12.

Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerinin sınıf düzeyine göre incelenmesi

	Sınıf	n	Ort	SS	KW	P
Bilişsel Gelişim	1. Sınıf	64	4.11	0.78	3.26	0.35
	2. Sınıf	48	4.12	0.64		
	3. Sınıf	63	4.25	0.75		
	4. Sınıf	54	4.04	0.86		
Sosyal Duyuşsal Gelişim	1. Sınıf	64	4.65	0.56	4.48	0.21
	2. Sınıf	48	4.67	0.44		
	3. Sınıf	63	4.80	0.31		
	4. Sınıf	54	4.69	0.57		

		Sınıf				
Kinestetik Gelişim	1. Sınıf	64	4.33	0.75	3.60	0.31
	2. Sınıf	48	4.32	0.59		
	3. Sınıf	63	4.43	0.71		
	4. Sınıf	54	4.49	0.58		
Sınıf Yönetimi	1. Sınıf	64	3.03	1.22	7.55	0.06
	2. Sınıf	48	2.51	1.04		
	3. Sınıf	63	2.91	1.18		
	4. Sınıf	54	2.57	1.25		
Toplam	1. Sınıf	64	4.08	0.59	4.69	0.20
	2.	48	3.97	0.47		

Sınıf			
3.	63	4.16	0.47
Sınıf			
4.	54	4.01	0.59
Sınıf			

*p<0,05

Tablo 12’de sınıf öğretmenlerinin kukla kullanma eğilimlerinin sınıf düzeyine göre incelenmesi amacıyla uygulanan Kruskal Wallis H testinin sonuçları gösterilmiştir. Test sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin kukla kullanma eğilimlerinin sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 13.

Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerinin mesleki kıdeme göre incelenmesi

	Mesleki	N	Ort	SS	KW	P
	Kıdem					
Bilişsel Gelişim	1-5 yıl	38	4.38	0.61	4.45	0.35
	6-10 yıl	16	4.11	0.86		
	11-15 yıl	40	4.13	0.79		
	16-20 yıl	40	4.09	0.70		
	21 yıl ve üzeri	103	4.11	0.78		
	1-5 yıl	38	4.89	0.24	22.51	<0.01

Sosyal	6-10 yıl	16	4.79	0.29		
Duyuşsal Gelişim	11-15 yıl	40	4.78	0.37		
	16-20 yıl	40	4.60	0.62		
	21 yıl ve üzeri	103	4.65	0.51		
Kinestetik	1-5 yıl	38	4.78	0.37	29.00	<0.01
Gelişim	6-10 yıl	16	4.65	0.37		
	11-15 yıl	40	4.51	0.57		
	16-20 yıl	40	4.40	0.70		
	21 yıl ve üzeri	103	4.18	0.72		
Sınıf	1-5 yıl	38	2.84	1.23	3.98	0.41
Yönetimi	6-10 yıl	16	2.52	1.29		
	11-15 yıl	40	2.95	1.40		
	16-20 yıl	40	2.48	1.19		
	21 yıl ve üzeri	103	2.80	1.08		

Toplam	1-5 yıl	38	4.28	0.40	12.39	0.02
	6-10 yıl	16	4.08	0.43		
	11-15 yıl	40	4.14	0.58		
	16-20 yıl	40	3.96	0.54		
	21 yıl ve üzeri	103	4.00	0.53		

*p<0,05

Tablo 13'te sınıf öğretmenlerinin kukla kullanma eğilimlerinin mesleki kıdeme göre incelenmesi amacıyla uygulanan Kruskal Wallis H testinin sonuçları paylaşılmıştır.

Kukla kullanımının sosyal-duyuşsal gelişime etkisi konusundaki görüşler, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir, ($H(4) = 22.51, p < 0.01$). Öğretmenlik deneyimleri 1-5 yıl arasında olanlar ($\bar{x} = 4.89 \pm 0.24$), sosyal-duyuşsal gelişim açısından kuklaları, 16-20 yıl ($\bar{x} = 4.60 \pm 0.62$) ve 20 yıldan uzun süredir ($\bar{x} = 4.65 \pm 0.51$) öğretmenlik yapanlara kıyasla daha faydalı bulmaktadır.

Kukla kullanımının kinestetik gelişime etkisi konusundaki görüşler, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir, ($H(4) = 29.0, p < 0.01$). Öğretmenlik deneyimlerinin ilk beş senesinde olanların bu konudaki görüşleri ($\bar{x} = 4.78 \pm 0.37$), 16-20 senedir ($\bar{x} = 4.40 \pm 0.70$) ve 21 ve daha uzun süredir öğretmenlik yapanlara ($\bar{x} = 4.18 \pm 0.72$) kıyasla daha olumludur.

Kukla kullanımına yönelik genel eğilim öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre farklılık göstermektedir, ($H(3) = 12.39, p < 0.05$). Öğretmenliğinin ilk beş senesinde olan öğretmenlerin

kukla kullanma eğilimi, 16-20 senedir ($\bar{x}= 4.08 \pm 0.43$) ve 21 ve daha uzun süredir öğretmenlik yapanlara ($\bar{x}= 4.00 \pm 0.53$) kıyasla daha olumludur.

5. BÖLÜM

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerini belirlemeye yönelik ölçek geliştirme çalışmasının sonuçlarına yer verilmiş, sonuçlar ilgili alan yazınla birlikte tartışılmış ve ileri araştırmalar ile uygulamaya yönelik öneriler sunulmuştur.

Sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerini belirlemeye yönelik ölçek geliştirme çalışması sürecinde Direct Oblimin döndürme tekniği kullanılarak yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda maddelerin faktör yükleri incelenmiş, birden fazla faktörde yüklenen maddeler ölçekten sırasıyla çıkarılarak 14 maddelik, dört alt boyutlu bir ölçek oluşturulmuştur.

Birinci faktörde, .60 ve üzeri yük değerinde, kukla kullanımının bilişsel gelişime etkisine yönelik dört madde, ikinci faktörde, kukla kullanımının sosyal-duyuşsal gelişime etkisi ile ilgili .69 ve üzeri yük değerine sahip dört madde bulunmaktadır. Üçüncü faktörde ise kukla kullanımının kinestetik gelişime etkisini ölçmeye yarayan .47 ve üzeri yük değerine sahip üç madde ve son olarak dördüncü faktörde kukla kullanımının sınıf yönetimine etkisi ile ilgili .71 ve üzeri yük değerlerine sahip üç madde yer almaktadır. Bilişsel Gelişim, Sosyal-Duyuşsal Gelişim, Kinestetik Gelişim ve Sınıf Yönetimi faktörleri, genel eğilimdeki varyansın %61,52'sini açıklayıcı güce sahiptir. Doğrulayıcı Faktör Analizi ile dört faktörlü model test edilmiş ve modelin kabul edilen uyum endekslerine sahip olduğu görülmüştür. Güvenirlilik analizlerine göre ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0,79 olarak tespit edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, 14 maddelik, “Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Kukla Kullanma Eğilimleri Ölçeği”nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir.

Oluşturulan ölçek sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde, derslerinin bir parçası olarak kukla kullanma eğilimlerini ve görüşlerini yansıtmaktadır. Ölçeğe verilen yanıtlar göstermektedir ki sınıf öğretmenleri eğitimde kukla kullanımına genel olarak olumlu yaklaşmakta, özellikle çocukların sosyal-duyuşsal gelişimi açısından kukla kullanımını çok olumlu görmektedir. Bu alanla ilgili yapılan araştırmalar bulunmaktadır. Bai ve arkadaşları (2015) 4-6 yaş aralığındaki öğrencilerin parmak kukla kullanımının, onların düşünme becerilerini geliştirdiği ve farklı duygu durumlarıyla tanışmalarına olanak sunarak sosyal becerilerini arttırdığını belirtmişlerdir. Kempster (2015) kuklanın sosyal gelişime etkisini incelediği araştırmasında parmak kuklalarını çocukların fark etmedikleri anı ve duygularını yansıtmalarına yardımcı bir araç olarak kullanmış ve çocukların kuklalar sayesinde liderlik özelliklerinin geliştiğini, birlikte oluşturdukları karakterleri daha akıcı ifade edebildikleri sonucuna varmıştır. Tzuriel (2015) öğretmenlerin eğitim sürecinde kukla kullanma deneyimlerini anlamak amacıyla kukla uygulamasının ardından öğretmenlerle derinlemesine görüşmeler yapmıştır. Öğretmenlerin %84'ünün öğrencilerin kukla ile iş birliği kurduğunu, onu grubun bir parçası olarak algıladığını belirtmiştir. Özellikle içe kapanık ve daha utangaç çocukların kuklanın varlığında daha katılımcı olduğu belirtilmiştir. Gerçekleştirilen bu araştırmalar, çalışma sonucunu destekler niteliktedir.

Sınıf öğretmenleri eğitimde kukla kullanımının, çocukların sosyal-duyuşsal becerilerinden sonra kinestetik becerilerini de geliştirdiğini düşünmektedir. Bu alanda yapılmış araştırmalar da bulunmaktadır. Örneğin; Lanchester (2013) parmak kuklalarıyla ilgili yaptığı araştırmada çalıştığı çocukların parmak kuklalarla düzenli etkinlikler yaptıktan sonra kukla kullanmanın kinestetik becerileri geliştirdiğini tespit etmiş, öğrencilerin kalem kullanırken daha az zorlandıklarını gözlemlemiştir. Yapılan bu çalışma kuklaların kinestetik gelişime olumlu etkisini göstermektedir.

Öğretmenlerin kuklalara yönelik görüşlerinin cinsiyetlerine, çalıştıkları kurumlara, yaşlarına ve mesleki deneyimlerine göre değişim gösterdiği görülmüştür. Kadın sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanımına yaklaşımı, erkek sınıf öğretmenlerine göre daha olumludur. Kadın sınıf öğretmenleri, kuklaların özellikle sosyal-duyuşsal ve kinestetik gelişime katkısı hakkında erkek sınıf öğretmenlerine kıyasla daha olumlu görüşlere sahiptir. Bunun sebebi, ince motor beceriler ile açıklanabilir. Kadınların ince motor becerileri erkeklere kıyasla daha fazla gelişmiştir ve kadınlar ince motor becerisi gerektiren görevleri erkeklere kıyasla daha rahat tamamlar (Peters, Sevoss ve Day, 1990). Kukla yapımı ve kullanımı ince motor becerilere dayandığından kadınların bu konuda daha rahat ve özgüvenli olduğu düşünülebilir. Bu durum, kadınların kukla kullanımına yönelik eğiliminin daha olumlu olmasını etkileyebilir.

Özel okullarda çalışan sınıf öğretmenlerinin, devlet okulunda çalışanlara kıyasla daha olumlu görüşlere sahip oldukları araştırmada elde edilen bir diğer sonuçtur. Devlet okulunda çalışan sınıf öğretmenleri, özel okuldakilere kıyasla, eğitimde kukla kullanımının sınıf kontrolü açısından daha fazla zorluk çıkaracağını düşünmektedir. Bu görüş farklılığının sebebi, özel okul ve devlet okulları arasında farklar düşünüldüğünde, veli beklentilerinin farklı oluşu ya da sınıf mevcuduna bağlı olarak değişen kontrol zorluğu olabilir. Özel okullarda sınıf mevcutlarının daha az olması ders materyali olarak kukla kullanımına daha çok alan açabilir. Özgan ve arkadaşlarının (2011) yaptıkları araştırmada, devlet okullarında öğretmenlerin sınıf kontrolünü sağlamada özel okul öğretmenlerine göre daha fazla zorlandıkları tespit edilmiştir. Bu sonuç devlet okullarında sınıfların daha kalabalık olmasından kaynaklanacak şekilde sınıf yönetiminin de zorlaşması üzerinden tartışılmıştır. Bu bağlamda iki araştırma sonucunun örtüştüğü görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin yaş grubu, eğitimde kukla kullanımına yönelik eğilim açısından anlamlı bir fark yaratmaktadır. 20 ile 40 yaş arasındaki öğretmenler, yaşça daha büyük

öğretmenlere kıyasla eğitimde kukla kullanımına daha olumlu yaklaşmaktadır. Bu öğretmenler, özellikle sosyal-duyuşsal gelişim ve kinestetik gelişim açısından kukla kullanımına daha olumlu bakmaktadır.

Mesleki kıdem açısından sınıf öğretmenlerinin kukla kullanımına yönelik anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Mesleğinin ilk beş senesinde olan öğretmenlerin kukla kullanımına karşı genel eğilimi, mesleki kıdemi daha fazla olan öğretmenlere kıyasla daha olumludur. Özellikle kuklaların sosyal-duyuşsal gelişim ve kinestetik gelişime yönelik etkisi, mesleğinin ilk beş senesinde olan öğretmenler tarafından daha olumlu bulunmaktadır.

Farklı sınıf düzeylerine eğitim veren öğretmenler arasında eğitimde kukla kullanımı eğilimi açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Ancak araştırmaya katılan öğretmenlere kukla kullanımının en uygun olduğu düzey sorulduğunda, neredeyse yarısı okul öncesine ve %18'i okul öncesi ve birinci sınıf düzeyine uygun olduğunu ifade etmiştir. Kuklaların okul öncesi ve birinci sınıf öğrencilerine daha uygun olduğuna yönelik görüşler baskın olsa da kuklalar her seviyeden öğrenciye uygun olarak kullanılabilir. Farklı seviyeden öğrencilerle çalışırken öğrencilerin gelişimsel dönemleri göz önünde bulundurulmalıdır. Erken çocukluk döneminde kuklaların doku ve görsellerinden yararlanarak çocuklara duygu ve sosyallik üstüne dersler düzenlenmektedir. Anaokulu öğrencilerine aktarılan duygu dersleri, kuklalar tarafından oynatılarak ve sonrasında tartışılarak güçlendirilmeye çalışılmıştır. Kukla programları, yaşça küçük gruplar üzerinde daha güçlü bir etki göstermiştir (Fourie, 2009).

Eğitimde kukla kullanımı, erken çocukluk döneminden ergenliğe kadar olumlu sonuçlar vermiştir (Measelle, Ablow, C. Cowan, ve A. Cowan, 1998; Lowe ve Matthew, 2000; Irving 2007). Bu çalışmada da sınıf öğretmenlerinin genel olarak eğitimde kukla kullanımına olumlu baktıkları görülmektedir. Kuklalar olumlu yönleri ile hem etkili bir eğitim aracı hem de eğitim

projelerinde araştırma materyali olarak kullanılabilir. Yalnızca sınıf kontrolü konusunda öğretmenlerin belirli çekinceler yaşadığı görülmektedir.

5.2.Öneriler

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanma eğilimlerini belirleyecek bir ölçek geliştirilmiş ve sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanımına yönelik eğilimleri belirlenmiştir. İleriye dönük araştırmalarda yapılacak deneysel çalışmalarla sınıf öğretmenlerinin eğitimde kukla kullanımına yönelik eğilimlerinin konuya ilişkin yapılan bilgilendirme çalışmaları sonrası farklılık gösterip göstermediği geliştirilen ölçek aracılığı ile test edilebilir. Ayrıca farklı branşlarda öğretmenlerin eğitimde kukla kullanmaya yönelik eğilimlerinin belirlenmesinin alana katkı sağlayacağı, bu kapsamda farklı branşlardaki öğretmenler için benzer bir ölçek geliştirme çalışması yapılması önerilmektedir. Kuklalar, farklı seviyelerde farklı şekillerde kullanılabilirliği için okul öncesi ve ortaokul öğretmenlerine özel olarak da benzer çalışmaların yürütülmesi, öğretmenlerin kukla kullanımına yaklaşımını bütünsel olarak anlamaya katkıda bulunacaktır. Bunun yanında uygulamaya dönük olarak; sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilecek eğitimde kukla kullanımına yönelik bilgilendirme çalışmalarının, kuklanın eğitimde etkin kullanılmasına, özellikle bu araştırma kapsamında sınıf öğretmenlerinin bahsettiği sınıf yönetiminde güçlük yaşanması ile ilgili sorunların çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aguiar, N. R. , Stoess, C. J. , & Taylor, M. (2012). The development of children's ability to fill the gaps in their knowledge by consulting experts. *Child Development*, 83 (4), 1368-1381.
- Ahlcrona, M. F. (2012). The puppet's communicative potential as a mediating tool in preschool education. *International Journal of Early Childhood*, 44 (2), 171-184.
- Aksu, M. & Kan, A. (2018). *Kukla Tiyatrosuna Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Aloise-Young, P. A. (1993). The development of self-presentation: Self-promotion in 6-to 10-year-old children. *Social Cognition*, 11 (2), 201-222.
- Anagün, Ş. S. , Bayrak, E. , & Yeşilkaya, E. (2010). Kuklaların fen ve teknoloji dersine öğrenci katılımına ve öğrenmeye etkisi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5 (4), 1984-1992.
- And, M. (1974) *Oyun ve Büğü: Türk Kültüründe Oyun Kavramı*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- And, M. (1985) *Geleneksel Türk Tiyatrosu* (Köylü ve Halk Tiyatrosu Gelenekleri). İnkılap Yayınları Kitabevi.
- Arnott, P. D. (1964). *Plays without People*. Indiana University, Pres Bloomington.
- Aygün, D. (2012). *Kukla Sanatının Gelişimi ve Türkiye'deki Durumu*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Bölümü Geleneksel Türk El Sanatları Ana Bilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Aydoğdu, F. & Ulaş, A. (2017). *Bütünleştirilmiş Kukla ve Drama Etkinliklerinin Okul*

- Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Duygusal Gelişimine Etkisi.* İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü. *Akademik Bakış Dergisi*, Ocak/Şubat 2017
- Bektaş, H. (2010). *Okulöncesi öğretmenlerinin Türkçe dil etkinliklerinde kullandıkları hikâye anlatım yöntemlerinin incelenmesi: Karaman ili örneği.* Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Belfiore, C. (2013). Puppets Talk, Children Listen. How puppets are effective teaching aids for kids. *TEACH Magazine*, Jan/Feb 2013, 9-11.
- Benenson, J. F. (1993). Greater preference among females than males for dyadic interaction in early childhood. *Child development*, 64 (2), 544-555.
- Bennett, R. (2002). *Teaching Reading with Puppets.* Indigenous Languages Across The Community.
- Bernhardt, G. R. , & Praeger, S. G. (1985). Preventing child suicide: The elementary school death education puppet show. *Journal of Counseling & Development*.63 (5), 311-312.
- Boeriswati, E. (2013). *Using Sponge Puppet Strategies to Instill Characters through Storytelling to Elementary School Students in Bekasi.* In The Second International Seminar on Quality and Affordable Education (ISQAE).
- Browning, R. (1969). *Hand Puppets.* Candidate For The Master Of Fine Arts In The College Of Fine And Applied Arts Of The Rochester Institute Of Technology
- Buttanrı, M. (2011). *Çeşitli Yönleriyle Tiyatro.* Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Can, A. (1990) *Televizyonda Okulöncesi Çocuklara Yönelik Susam Sokağı Programı(İçerik ve Biçim Yönünden İncelenmesi.* Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler

- Enstitüsü.Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir.
- Carle, E. (1990). *The Very Quiet Caterpillar*. New York: Philomel.
- Carter, R. B. , & Mason, P. S. (1998). The selection and use of puppets in counseling. *Professional School Counseling, 1* (5), 50-53.
- Çay, Y.(2017). *Kukla Modeli İle İngilizce Öğretiminin Ders Başarısına Etkisi*. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri.
- Çelik, M. (2017). *Cümlelerin Öğelerinin Kuklalar ile Öğrenilmesi*. Fırat Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ.
- Çetin, A. , & Şimşek, N. (2005). Kukla Kullanımının Öğrenme Üzerindeki Etkileri: Alan Yazın Çalışmalarının İncelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 3* (2).
- Çokluk, Ö. , Şekercioglu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem.
- Can, A. , (1990). *Televizyonda Okulöncesi Çocuklara Yönelik Susam Sokağı Programı*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Haziran, 1990
- Colwell, M. , & Lindsey, E. (2003). Teacher-child interactions and preschool children's perceptions of self and peers. *Early Child Development and Care, 173* (2-3), 249-258.
- Dansky, J. L. (1980). Make-Believe: A Mediator of the Relationship between Play and Associative Fluency. *Child Development 51*, 576–79.
- Davis, M., (2008). *Street Gang: The Complete History Of Sesame Street*. Penguin Group, USA

- Dunst, C. J. (2014). Meta-analysis of the effects of puppet shows on attitudes toward and knowledge of individuals with disabilities. *Exceptional Children*, 80 (2), 136-148.
- Faurot, K. K. (2003). *Storytimes with a Stick and Rod Puppets*. ALA Editions.
- Faurot, K. K. (2003). *Storytimes with Finger Puppets*. ALA Editions.
- Faurot, K. K. (2003). *Storytimes with hand puppets*. ALA Editions.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. Sage publications.
- Fisch, S. M. (2004). *Children's learning from educational television: Sesame Street and beyond*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates
- Fisch, S. M. , & Truglio, R. T. (Eds.). (2014). *G is for growing: Thirty years of research on children and Sesame Street*. Routledge.
- Fontichiaro, K. (2007). *Active learning through drama, podcasting and puppetry*. Libraries Unlimited.
- Fourie, A. (2009). *Puppetry as an educational tool: An explanatory study on the perceptions of foundation phase educators and learners*. A thesis submitted in partial fulfilment of the requirements for the degree of magister technology. Department of Entertainment Technology Faculty of The Arts.
- Frey, Y. A. (2005) *One-Person Puppetry Streamlined Simplified with 38 Folktale Scripts*. Chicago: Library Association.
- Gee, J. P. (2008). Learning and games. *The ecology of games: Connecting youth, games, and learning*, 3, 21-40.
- Giesen, R. (2018). *Puppetry, Puppet Animation and the Digital Age*. Routledge.
- Güler, M. , & Özdemir, M. (2007). *Türkiyede Kuklacılık ve İpli Ahşap Kukla Yapımından*

- Bir Örnek.* Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27 (2).
- Gündoğar, F. (2014). Değişen Eğitim Anlayışı Işığında Değişen Öğretmen Yetiştirme Programları Üzerine Düşünceler. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 2 (1), 118-127.
- Hartwig, E. K. (2014). Puppets in the playroom: Utilizing puppets and child-centered facilitative skills as a metaphor for healing. *International Journal of Play Therapy*, 23 (4), 204.
- Healy, J. (1990). *Endangered Minds: Why Children Don't Think and What We Can Do About It*. New York: Simon and Schuster.
- Horton, J. , & Friedenstab, S. (2013). Desert Survivors!. *Science and Children*, 51 (1), 59.
- Hui, A. , & Lau, S. (2006). Drama education: A touch of the creative mind and communicative-expressive ability of elementary school children in Hong Kong. *Thinking skills and creativity*, 1 (1), 34-40.
- Irving, L. M. (2000). Promoting size acceptance in elementary school children: The EDAP puppet program. *Eating Disorders*, 8 (3), 221-232.
- İrkin, A. Ç. (2012). *Çocukların Gelişim Süreci Ve Televizyonun Etkileri*. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
- İvgin, H. (2000). *Karagöz ve kukla sanatımız*. Kültür Ajans Tanıtım ve Organizasyon Limited Şti.
- Karadağ, A. (2012). *Okul öncesinde dramatik etkinlikler*. Ankara. Kök Yayıncılık.
- Kempster, S. , Turner, A. , Heneberry, P. , Stead, V. , & Elliott, C. (2015). The “Finger Puppets” Examining the Use of Artifacts to Create Liminal Moments in Management

- Education. *Journal of management education*, 39 (3), 433-438.
- Kenar, İ. & Balcı, M. (2012). Fen ve Teknoloji Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme: İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, Kütahya
- Keogh, B. , & Naylor, S. (2009). Puppets Count. *Mathematics Teaching*, 213, 32-34.
- Korošec, H. (2012). Playing with puppets in class—Teaching and learning with pleasure. *The Power of the Puppet*, 29.
- Kroflin, L. (2012). *The Power Of The Puppets*. Puppets In Education Development And Therapy Commission Croation Centre Of Unima
- Lanchester, W. S. (2013). *Hand Puppets and String Puppets*. Read Books Ltd.
- Levy, R. , (1999). *The Best Children's Videos*. The New York Times. *Kids First*
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of psychology*.
- Lowe, J. L. , & Matthew, K. I. (2000). Puppets & prose. *Science and Children*, 37 (8), 41.
- Maurer, C. G. (1977). Of puppets, feelings, and children. *Elementary School Guidance & Counseling*, 12 (1), 26-32.
- McCaslin, N. (2016). *Yaratıcı Drama: Sınıf İçinde ve Dışında*. Çev. Ed. Pınar Özdemir Şimşek) , Sekizinci Baskı, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Mcewen, R. (1977). Televizyon çocuk eğitimi izlencelerinde kukla. *Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 3 (3), 368-372.
- Measelle, J. R. , Ablow, J. C. , Cowan, P. A. , & Cowan, C. P. (1998). Assessing young children's views of their academic, social, and emotional lives: An evaluation of the

- self-perception scales of the Berkeley Puppet Interview. *Child development*, 69 (6), 1556-1576.
- MEB, (2013). *Çocuk Gelişimi ve Eğitim*. Millî Eğitim Bakanlığı, Kuklalar, Ankara
- Morrison, M. I. , Herath, K. , & Chase, C. (1988). Puppets for Prevention: “Playing Safe is Playing Smart”. *The Journal of burn care & rehabilitation*, 9 (6), 650-651.
- Murphy, R. (1991). *Educational Effectiveness Of Sesame Street: A Review Of The First Twenty Years Of Research 1969-1989*. Educational Testing Service Princeton, New Jersey.
- Noorma, R. (2014). *Impact Of Barney And Friends Programme on Social Skills Among Early Childhood*, Fakulti Psikologi Dan Pendidikan
- Öğütçü, A. (2007). Tarihsel süreç içerisinde el kuklası ve gelişimi (Doctoral dissertation, DEÜ Güzel Sanatlar Enstitüsü).
- Oral, Ü. (2003). *Kukla ve Kuklacılık*. İstanbul: Kitabevi.
- Oral, Ü. (2003). *Kukla ve Kuklacılık*. Kitabevi, İstanbul.
- Overholt, K. (2010). *The Incorporation Of Puppetry into Reading Instruction*. The College At Brockport: State University Of New York, Education And Human Development
- Pearson, Q. M. , & Nicholson, J. I. (2000). Comprehensive character education in the elementary school: Strategies for administrators, teachers, and counselors. *The Journal of Humanistic Counseling, Education and Development*, 38(4), 243-251.
- Peck, S. M. , & Virkler, A. J. (2006). Reading in the shadows: Extending literacy skills through shadow-puppet theater. *The Reading Teacher*, 59(8), 786-795.
- Peters, M. , Servos, P. , & Day, R. (1990). Marked sex differences on a fine motor skill task

- disappear when finger size is used as covariate. *Journal of Applied Psychology*, 75 (1), 87-90.
- Piaget, J. , & Inhelder, B. (2008). *The psychology of the child*. Basic books.
- Pitre, N. , Stewart, S. , Adams, S. , Bedard, T. , & Landry, S. (2007). The use of puppets with elementary school children in reducing stigmatizing attitudes towards mental illness. *Journal of Mental Health*, 16 (3), 415-429.
- Remer, R. , & Tzuriel, D. (2015). " I Teach Better with the Puppet"-Use of Puppet as a Mediating Tool in Kindergarten Education—an Evaluation. *American Journal of Educational Research*, 3 (3), 356-365.
- Russ, S. W. , & Wallace, C. E. (2013). Pretend Play and Creative Processes. *American Journal of Play*, 6 (1), 136-148.
- Ryohei, E. , Kumiko, W. , Takayuki, A. , Masafumi, G. , Miki, N. , Fusako, K. , ... & Shigenori, I. (2013). *Evaluation of interactive puppet theater based on inclusive design methods: a case study of students at elementary school for the deaf*. In proceedings of the 12th International Conference on Interaction Design and Children (pp. 467-470) . ACM.
- Salmon, M. D. , & Sainato, D. M. (2005). Beyond Pinocchio: Puppets as teaching tools in inclusive early childhood classrooms. *Young Exceptional Children*, 8 (3), 12-19.
- Simon, S. , Naylor, S. , Keogh, B. , Maloney, J. , & Downing, B. (2008). Puppets promoting engagement and talk in science. *International Journal of Science Education*, 30 (9), 1229-1248.
- Singer, J. L. (1980). The power and limits of television: A cognitive-affective analysis. In P.Tannenbaum (Ed.), *The entertainment function of television*. Hillsdale, NJ: Lawrence

Erlbaum Associates.

Singer, D. L. , & Rummo, J. (1973). Ideational creativity and behavioral style in kindergarten-age children. *Developmental psychology*, 8 (2), 154.

Smith, C. A. (1979). Puppetry and problem-solving skills. *Young Children*, 34 (3), 4-11.

Stevens, J. P. (2002). *Applied multivariate statistics for the social sciences*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Stewig, J.W. (1980). *Teaching Language Arts in Early Childhood*. New York: Holt,Rinehart and Winston.

Stone, L. L. , Otten, R. , Janssens, J. M. , Soenens, B. , Kuntsche, E. , & Engels, R. C. (2013). Does parental psychological control relate to internalizing and externalizing problems in early childhood? An examination using the Berkeley puppet interview. *International Journal of Behavioral Development*, 37 (4), 309-318.

Synovitz, L. B. (1999). Using puppetry in a coordinated school health program. *Journal of School Health*, 69(4), 145-147.

Şaşan, H. (2002). *Yapılandırmacı Öğrenme*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı. Yaşadıkça Eğitim, 49-52.

Tezbaşaran, A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu [Likert-type scale development guide]*. Ankara: Psikologlar Derneği Yayınları.

Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. (4. Baskı). Ankara: Nobel.

TDK. Güncel Türkçe Sözlük. (2019). <http://www.tdk.gov.tr/> 'den alınmıştır. (Erişim Tarihi: 08.09.2019)

- Tilakasiri, J. , & Yılmaz, Ç. (2008). *Asya kukla tiyatrosu*. Mitos-Boyut Tiyatro Yayınları.
- Tzuriel, D. (2015). *I Teach Better with the Puppet, Use of Puppet as a Mediating Tool in Kindergarten Education – an Evaluation*. American Journal of Educational Research
- Wallace, A. , Mishina, L., & Martinez-Pons, M. (2004). *Relations between the use Of puppetry in the classroom, student attention and student involvement*. Brooklyn College.
- Yalçinkaya, T. (1996). *Eğitici oyun ve oyuncak yapımı*. Esin Yayınevi.
- Yaşar, M. (2014). *İstatistiğe Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 36. 59-75.
- Yılmaz, S. (2016). *Televizyon Programlarının Çocukların Eğitimindeki Yeri “Susam Sokağı Örneği*. İstanbul Kültür Üniversitesi. The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC, Nisan
- Yılmaz, Z. (2013). *Geometri Öğretiminde Bir Kukla Modeli Tasarlanması ve Kukla Modeli İle Geometri Öğretiminin Matematiğe Yönelik Tutuma Etkisinin İncelenmesi*. Gaziosmanpaşa Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Tokat.
- Yılmaz, Z. , & Keklikçi, H. (2014). Geliştirilen kukla materyali kullanılarak yapılan geometri öğretimine yönelik öğrenci görüşleri. *Journal of Research in Education and Teaching*, 3 (1), 271-277.
- Zelazo, P. D. , & Frye, D. (1998). Cognitive complexity and control: II. The development of executive function in childhood. *Current Directions in Psychological Science*, 7 (4), 121-126.

YARARLANILAN SİTELER

- <http://teachmag.com/archives/5618> (4.10.2019)
- <https://roreyandcody.wordpress.com/tag/golden-dragon-water-puppetry-theater/>(4.10.2019)
- <https://otekico.wordpress.com/2018/01/06/dev-kuklalarin-ismicre-sokak-performansi/>(4.10.2019)
- <http://www.okuloncesihersey.net/kagit-torba-kuklasi-ciftci.html> (4.10.2019)
- <https://ahmetfyavuz.wordpress.com/2014/04/18/86/>(4.10.2019)

Araştırma İzni

Sevgili öğretmen arkadaşlar,

Bu anket, siz değerli meslektaşlarımızın eğitim materyali olan kuklaların öğrenmeyi kolaylaştıran yönü hakkındaki görüşlerinizi tespit etmek için hazırlanmıştır. Sorulara vereceğiniz yanıtlar oldukça önemlidir. Yönergeleri dikkatlice okuyarak lütfen her maddeyi içtenlikle cevaplayınız. Katılımınız için teşekkürler.

I. BÖLÜM: Kişisel Bilgiler

Branşınız:

Sınıf Öğretmeni Okul Öncesi Öğretmeni Branş Öğretmeni

Sınıf Düzeyi:

Anaokulu 1. Sınıf 2. Sınıf 3. Sınıf 4. Sınıf

Mesleki Kıdeminiz:

1-5 Yıl ☐	5-10 Yıl ☐	10-15 Yıl ☐	15-20 Yıl ☐	20 yıl ve üstü ☐
----------------------------------	-----------------------------------	------------------------------------	------------------------------------	---

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

1.En çok .....dersinde kukla kullanımı eğitimi olumlu yönde etkiler.

A) Matematik	B) Türkçe	C)Hayat Bilgisi	D)Fen Bilimleri	E) Sosyal Bilgiler
--------------	-----------	-----------------	-----------------	--------------------

2. Kukla kullanımı daha çok .....düzeyindeki öğrenciler için uygundur.

A) Okul Öncesi	B) İlkokul	C) Ortaokul
----------------	------------	-------------

II. BÖLÜM: Eğitim Materyali Olan Kuklaların Öğrenmeyi Kolaylaştıran Yönü

Anket Soruları	KAT ILY OR UM	KI S M E N K A T I L Y O R U M	K A R A R S I Z I M	KI S M E N K A T I L M I Y O R U M	K A T I L M I Y O R U M
----------------	------------------------	--	--	--	--

1. Dersleri beceri temelli eğitim yaklaşımına uygun bir şekilde kuklalarla sürdürmek, eğitim açısından olumlu sonuçlar doğurur.					
2. Kuklalar, öğrenme güclüğü yaşayan öğrencilere ulaşmaya yardımcı olur.					
3. Derslerde kukla kullanımının amacı; çocukların düşünme becerilerini ve kinestetik becerilerini geliştirmektir.					
4. Kuklalar, öğrenme ortamını keyifli bir hale getirmek ve eğitim sürecinin durağanlığını ortadan kaldırmak amacıyla hazırlanır.					
5. Kuklalar, drama ile strateji geliştirme becerileri kazandırabilecek en uygun yoldur.					
6. Kuklalar, öğrencilerde zaman yönetimi becerisini geliştirir.					
7. Derslerde kukla kullanımı, aktif katılımı sağlar ve ders içi performansı artırır.					
8. Matematik derslerinin değerlendirme bölümünde kukla kullanımı, tekrar ve pekiştirmeye yardımcı olur.					
9. Sadece kuklalar kullanılarak öğrencilere yeni bir konu öğretilir.					
10. Kuklalar; dersin giriş, gelişme, sonuç aşamalarının hepsinde yer almalıdır.					
11. Her kukla türünün (parmak kuklası, gölge oyunu, el kuklası, ipli kukla) eğitime katkısı büyüktür.					
12. Kukla, bir konuyu hissettirme aşamasında kullanılırsa dersten daha fazla verim alınır.					
13. Kuklalar, konu tekrarında kullanılmalıdır.					
14. Kuklalar ile kurulan drama oyunlarının rekabet ve yarışmaya sevk etmesi eğitim materyali olarak olumsuz özelliğidir.					
15. Kuklalar, daha çok okul öncesi için uygun olan eğitim materyalidir.					
16. Kuklalar en çok düşünme becerilerini hedef almalıdır. Düşünme becerilerini kullanan birey, konuyu kavramış demektir.					
17. Pekiştirme ve dönüt sağlamanın en etkili yolu kuklalardır.					
18. Yaratıcılık ve dikkat gelişimi açısından kuklalar tercih edilmelidir.					
19. Matematik derslerinde kullanılan kuklalar, diğer derslere oranla öğrencilerde daha fazla motivasyon sağlar.					
20. Yüzük kuklalar, birinci sınıf öğrencilerinde doğru kalem tutuşuna yardımcı olur.					
21. Kukla oynatımı çocukların kinestetik becerilerini geliştirir.					

22. Beden koordinasyonunu geliştirebilmek için ipli kukla oynatmak yararlıdır.					
23. Kukla yapımı, öğrencilerin yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirir.					
24. Kuklalar çocuklarda özgüvenin gelişimine yardımcı olur böylelikle psikolojik yapılarını olumlu etkiler.					
25. Kukla kullanımı dil becerilerini geliştirdiği için Türkçe derslerinde dersin giriş, gelişme ve sonuç kısmında kullanılmalıdır.					
26. Drama oyunları ile kurgulanan kukla oyunları çocukları sosyalleştirir.					
27. Birinci sınıf harf öğrenme sürecinde kuklalar öğrenmeyi kolaylaştırır.					
28. Kuklalar yardımı ile değerler eğitimi çocuklara öğretilir.					
29. Kukla yapım ve oynatımı resim, müzik gibi ayrı bir branş dersi olarak çocuklara sunulabilir.					
30. Kukla yapmak yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirir.					
31. Özel öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklar kukla yaparak dikkat ve odaklanma konusunda kendilerini geliştirebilir.					
32. Eğitim materyali olarak kukla kullanımı öğrencilerde şevk ve merak duygusu uyandırır.					
33. Kukla oyunları çocukları tanımada ve onlar hakkında önemli bilgiler elde etmede eğitimcilere yardımcı olur.					
34. Kuklalar öğrencilere kendini tanıma ve karşısındaki kişiyle empati kurma becerisi kazandırır.					
35. Drama tekniği ile kukla kullanımında olumsuz durum ve olaylarla baş etme becerisi geliştirilebilir.					
36. Eğitimde kukla kullanımı soyut kavramların öğrenilmesi ve konuların somutlaştırılması konusunda eğitime yardımcı olur.					
37. Alışkanlık kazanma ya da alışkanlık yok etme konusunda kuklalardan yararlanılabilir.					
38. Öğrencilerin ifade gücü, özgüveni ve cesareti kuklalar yoluyla geliştirilebilir.					
39. Kuklalar kullanılarak yanlış ya da eksik öğrenmeler düzeltilir.					
40. Kuklalar bütün derslerde kullanılabilir bir materyal değildir.					
41. Derste kukla kullanımı sınıf yönetimini zorlaştırır.					

42.Eğitimde kukla kullanımı çocukların bir problem durumuna karşı farklı çözüm yolları üretmelerine yardımcı olur.					
43.Derslerde kukla kullanımı kalabalık sınıflar için uygun değildir.					
44.Eğitimde kukla kullanmak öğrencilerin çok yönlü düşünmelerine yardımcı olur.					
45.Aynı anda farklı zeka alanlarını kullanabilmek için en uygun yol drama tekniği ile kukla kullanımüdür.					
46.Kukla kullanarak çocukların matematik becerilerini geliştirebilir, matematik dersine karşı olan önyargılarını yıkabiliriz.					
47. Duyguları tanıma ve olumsuz duygu durum bozukluklarını yok etmede kuklalar yardımcı eğitim materyalleridir.					
48.Sorgulama becerileri, üst bilişsel becerileri geliştirmek adına felsefik kavramlar kuklalar yoluyla sorgulatabilir.					
49.Bir kukla kullanarak çocuklara bilgisayar kullanımı öğretilir.					
50.İlerleyen yıllarda eğitimciler kuklacılığın birçok dalından yararlanacaktır.					

Özgeçmiş

Doğum Yeri ve Yılı: KIRCALI - 1988

Öğr. Gördüğü Kurumlar:	Başlama Yılı	Bitirme Yılı	Kurum Adı
Lise:	2004	2007	Bursa Atatürk Anadolu Lisesi
Lisans:	2007	2011	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi: İngilizce- Orta

Çalıştığı Kurumlar:

Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Kurum Adı
1. 2011-2011	Bursa Ziya Gökalp İlköğretim Okulu
2. 2011-2012	Bursa Konaklı İlkokulu
3. 2012-2013	ENKA İlkokulu
3. 2014-2017	Bursa TED İlkokulu
4. 2018-2019	İstanbul FİDE İlkokulu
5.2019-	Kars Hacıhalil İlkokulu

Uluslararası Yayın Bilgisi:

USOS 2017, Certificate Of Attendance to 1 st International Kongress On Social Science,Makale Adı: Bir Eğitim Materyali Olarak Kukla

Sertifika Bilgileri:	Kurum Adı
1. Estevao Marques Brezilya'dan Müzikli Çocuk Oyunları	Ezo Sunal Çocuk Atölyesi
2. İngilizce Kursu	Boğaziçi Üniversitesi
3. Gazete Kağıdından Paraşüt Yapmak	İzğören Akademi
4. High Touch High Tech	Bursa TED Koleji
5. Eğitim Teknolojileri Platformu	İstanbul Ticaret Üniversitesi
6. İlkbahar Öğretmenler Sempozyumu	ENKA Okulları
7. ENKA Rehberlik Buluşması V	Adapazarı ENKA Okulları
8. Beden Perküsyonu	ENKA Okulları

9. GEMS	ENKA Okulları
10. ENKA 21.İlkbahar Öğretmenler Konferansı	ENKA Okulları
11. Gelişen Geliştiren Öğretmenler Sempozyumu	ENKA Okulları
12. Eğitimde Değişim Konferansı	MEF Üniversitesi
13. Sanatla Terapi	Bahçeşehir Üniversitesi
14.Düşler Atölyesi	TEGV

01/11/2019

Dilber ÇEŞMECİOĞLU